Regio Haaglanden

Regio-analyse

Van School naar Duurzaam werk

November 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
1.1. Kaders en aanpak van de regioanalyse 4
1.1.1. Doel en reikwijdte van de analyse 4
1.1.2. Uitgangspunten van de analyse 5
1.1.3. Dataverzameling en -weergave 6
2. De regio Haaglanden in beeld 7
2.1 Demografische gegevens regio Haaglanden 7
2.1.1 Leeftijdsopbouw 7
2.1.2 Sociaal economische situatie 8
2.1.3 Opleidingsniveau 9
2.2 Welbevinden van jongeren en jongvolwassenen 10
2.2.1 Financiële situatie 10
2.2.2 Jongeren tot 18 jaar met jeugdzorg 12
2.2.3 Psychische gezondheid jongvolwassenen (16 - 25 jaar) 13
2.3 Schoolloopbaan van 4 tot 27 jaar 17
3. Voortijdig schoolverlaten 24
3.1 Regionale cijfers voortijdig schoolverlaten 25
3.1.1 Geslacht en leeftijd van voortijdig schoolverlaters regio Haaglanden 25
3.1.2 VSV in de regio ten opzichte van landelijk 25
3.1.3 Regio Haaglanden t.o.v. de benchmarkregio 26
3.1.4 VSV'ers in de regio Haaglanden een jaar later (2017-2022) 27
3.2 VSV in de regio Haaglanden – per gemeente 29
3.2.1 Verschillen tussen gemeenten in doorstroomregio Haaglanden 29
3.2.2 Percentage vsv per gemeente t.o.v. verwachting op basis van minimahuishoudens 30
3.2.3 VSV-ers een jaar later (2017-2022) - uitgesplitst naar gemeente 31
3.3 Voortijdig schoolverlaten vanuit onderwijsperspectief 32
3.3.1 Aandeel voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs in voortijdig schoolverlaten 32
3.3.2 Onderwijsinstellingen met de meeste voortijdig schoolverlaters 34

3.4 Voortijdig schoolverlaten in het voortgezet onderwijs 35
3.4.1 Vsv in het voortgezet onderwijs naar onderwijsniveau 35
3.5 VSV in het mbo 36
3.5.1 Vsv naar mbo-niveau 36
3.5.2 Mbo-opleidingen met relatief veel en relatief weinig vsv-ers 38
3.6 Schoolverlaters vanuit praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (arbeid, dagbesteding en vervolgonderwijs) 41
3.6.1 Uitstroom pro naar mbo 41
3.6.2 Uitstroom uit vso naar vervolgonderwijs 42
4. Arbeidsmarktpositie van jongeren 15-27 jaar in doorstroomregio Haaglanden 44
4.1 Wel en niet naar schoolgaande of werkende jongeren 44
4.2 Arbeidsmarktsituatie naar geslacht en leeftijd 44
4.3 Werkende jongeren (zonder schoolinschrijving) 45
4.4 Jongeren zonder werk en zonder inschrijving in onderwijs 47
4.4.1 Percentage NEET-jongeren ten opzichte van de benchmark 47
4.4.2 Aantallen NEET (schatting regionaal) 49
4.4.2.1 NEET-jongeren *met en zonder* uitkering naar leeftijd 50
4.4.3 Percentage NEET-jongeren binnen de regio 50
4.4.3.1 Percentage NEET (gem. 3 jaar) t.o.v. verwachting – per gemeente 51
4.4.4 Ontwikkeling aandeel NEET-jongeren – per gemeente 52
4.4.5 Uitkeringssituatie NEET-jongeren – per gemeente 54
5. Regionale arbeidsmarktsituatie: waar zitten kansen en knelpunten? 56
6. Analyse 58
Doelgroepen en vindplekken 58
Jongeren die (nog) naar school gaan 58
Aandachtslocaties voortgezet onderwijs 59
Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs 60
Scholen voor praktijkonderwijs 60
MBO-instellingen 60
Kwetsbare fases en situaties 61
Jongeren die niet naar school gaan 62
Jongeren die werken 62

Jongeren die niet naar school gaan of werken (NEET) 63
Wat valt op binnen de regio Haaglanden? 63
Belangrijkste elementen om op moeten bouwen/focussen in de regio 64
Beantwoording onderzoeksvragen 65
7. Managementsamenvatting 69
Bijlage 1: Begrippenlijst 72
Bijlage 2: Reis van de leerling vergelijking benchmark en landelijk 74
Bijlage 3: arbeidsmarktpositie jongeren Haaglanden 75
Bijlage 4: Bevolking naar leeftijd in de regio Haaglanden (2024) 76
Bijlage 5: Aantal nieuwe vsv Haaglanden per gemeente (2022-2023) 77
Bijlage 6: Grensverkeer mbo-studenten Haaglanden 78
Bijlage 7. Gedrag van jongeren in een kwetsbare positie 84
Bijlage 8 Aantal nieuwe vsv'ers Haaglanden naar onderwijsinstelling 2022-2023 86

1. Inleiding

In doorstroompuntregio Haaglanden werken negen gemeenten en onderwijsinstellingen voor voortgezet (speciaal) onderwijs, praktijkonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs samen om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Dit gebeurt binnen het regionaal programma voortijdig schoolverlaten (vsv). Het doel van dit programma is om meer jongeren een startkwalificatie te laten behalen zodat zij meer kans hebben om duurzaam aan het werk te komen en om jongeren die voortijdig zijn uitgevallen terug te laten keren naar onderwijs of werk. Ook wordt ingezet op betere ondersteuning voor jongeren in het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en de entreeopleidingen bij hun overstap naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt.

Daarnaast zetten de gemeenten zich samen met scholen, werkgevers, UWV en sociale partners in via de arbeidsmarktregio's Haaglanden en Zuid-Holland Centraal voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid en het aanpakken van bredere arbeidsmarktvraagstukken, ook voor doelgroepen boven de 27 jaar.

Omdat er overlap is in doelgroepen en vraagstukken tussen de vsv-aanpak en de arbeidsmarktinspanningen, is nauwere samenwerking en afstemming wenselijk. Daarom werken de regio's vanaf 2026 vanuit één gezamenlijk regionaal programma. Dit programma wordt ingebed in de nieuwe wet *Van School naar Duurzaam Werk*. Deze wet richt zich op een soepele overgang van jongeren tot 27 jaar – zowel met als zonder startkwalificatie – van school naar duurzaam werk. Daarbij is er speciale aandacht voor jongeren met een verhoogd risico op maatschappelijke uitval. De wet heeft als doel gelijke kansen te bevorderen en uitval te voorkomen. Dit vraagt om een structureel goed georganiseerde ondersteuning voor deze jongeren.

1.1. Kaders en aanpak van de regioanalyse

Om een gezamenlijke en effectieve regionale aanpak te kunnen vormgeven, is er behoefte aan een actuele en domein overstijgende regioanalyse van onderwijs en arbeidsmarkt. Deze analyse geeft inzicht in de positie van jongeren in Haaglanden en vormt de basis voor het stellen van prioriteiten en het nemen van onderbouwde beleidskeuzes. Het gaat om een actualisering én verbreding van de eerdere evaluatie uit 2022, uitgevoerd door onderzoeksbureau LPBL, naar de aanpak van voortijdig schoolverlaten in de periode 2021–2024.

1.1.1. Doel en reikwijdte van de analyse

De regioanalyse richt zich op jongeren van 12 tot 27 jaar die wonen en/of onderwijs volgen in de doorstroomregio Haaglanden. Daarbij is er speciale aandacht voor jongeren met een

verhoogde kans op maatschappelijke uitval. De analyse gaat niet alleen over onderwijsdeelname en schooluitval, maar kijkt ook naar arbeidsmarktpositie, sociaaleconomische omstandigheden en – waar mogelijk – naar zorg en welzijn. Dit brede, domeinoverstijgende perspectief is belangrijk, omdat de behoefte van jongeren aan passende ondersteuning, onderwijs of duurzaam werk vaak samenhangt met andere aspecten in hun leefwereld, zoals de sociaaleconomische positie van hun gezin. Voor zowel scholen als gemeenten geldt dat zij bij het maken van keuzes in hun aanbod rekening willen houden met de uiteenlopende lokale en regionale omstandigheden van hun doelgroepen: jongeren, leerlingen, studenten en werkzoekenden.

De analyse heeft twee centrale onderzoeksvragen:

1. **Hoe ziet de situatie van jongeren van 12 tot 27 jaar in Haaglanden eruit?**
    - Wat is hun positie in het onderwijs?
    - Wat is hun positie op de arbeidsmarkt en hun toegang tot duurzaam werk?
    - Welke risico's op maatschappelijke uitval zijn zichtbaar, ook in relatie tot andere leefgebieden?
2. **Welke focuspunten kunnen uit de data worden afgeleid?**
    - Welke subdoelgroepen, vindplekken en vraagstukken verdienen specifieke aandacht?
    - Hoe sluiten deze aan bij de doelstellingen uit het wetsvoorstel *Van School naar Duurzaam Werk*?

De regioanalyse beperkt zich nadrukkelijk tot deze hoofdlijnen, zodat de focus behouden blijft en de uitkomsten beter bruikbaar zijn voor beleidsvorming. Specifieke onderzoeken en evaluaties die verder inzoomen op lokaal, wijk-, instellings-, locatie- of interventieniveau vallen buiten deze analyse, maar worden wel betrokken bij de verdere uitwerking van de actielijnen in het regionaal programma.

1.1.2. Uitgangspunten van de analyse

Bij het opstellen van deze analyse zijn drie uitgangspunten gehanteerd:

1. **Focus op jongeren in Haaglanden met aandacht voor verhoogde uitvalrisico's**

De analyse omvat alle jongeren van 12 tot 27 jaar in de regio Haaglanden. Binnen deze groep wordt specifiek gekeken naar jongeren met een verhoogde kans op maatschappelijke uitval, die vaak ondersteuning nodig hebben vanuit meerdere domeinen. Omdat veel verschillende partijen betrokken zijn, is de analyse bewust overzichtelijk gehouden en is detailniveau beperkt.

2. Inzicht door benchmarking met vergelijkbare regio's

Om regionale cijfers goed te kunnen duiden, worden deze vergeleken met cijfers uit andere, vergelijkbare regio's. In plaats van een vergelijking met alleen het landelijke gemiddelde, is gekozen voor benchmarkregio's die lijken op Haaglanden in bevolkingssamenstelling en stedelijk karakter. Hiervoor is gebruikgemaakt van de LPBL-tool regio-analyse, die landelijke databestanden ontsluit en vergelijkingen mogelijk maakt op basis van drie criteria:

- percentage minimahuishoudens (maat voor sociaaleconomische kwetsbaarheid)
- bevolkingsdichtheid (maat voor stedelijkheid)
- de verdeling van huishoudens over gemeenten.

Voor Haaglanden zijn op basis hiervan de volgende benchmarkregio's geselecteerd: Amsterdam, Arnhem, Zuid-Limburg, Nijmegen en Rijnmond. Daarnaast wordt voor voortijdig schoolverlaten ook Utrecht meegenomen, zodat trends uit de vorige analyse gevolgd kunnen blijven worden.

3. Inzoomen op regionale én lokale verschillen

We vergelijken de regio niet alleen met landelijke trends en met trends in benchmarkregio's maar onderzoeken ook actief de verschillen binnen de regio Haaglanden. Zo laten we zien hoe bevolkingssamenstelling en economische structuur per gemeente uiteenlopen. Deze inzichten maken duidelijk waar samenwerking nodig is en waar kansen liggen.

De data helpen onderwijs, het gemeentelijk doorstroompunt, de afdelingen Participatie, Werk & Inkomen, zorg en welzijn en werkgevers om het gesprek te voeren en samen gerichte keuzes te maken.

1.1.3. Dataverzameling en -weergave

Voor deze analyse zijn gegevens en inzichten verzameld uit verschillende regionale samenwerkingsstructuren waarin gemeenten en scholen participeren. De cijfers over voortijdig schoolverlaten zijn geactualiseerd naar het schooljaar 2022–2023, met gebruik van de LPBL-tool en aanvullende bronnen zoals de DUO-dashboards Voortijdig schoolverlaten en Jongeren in kwetsbare positie, en cijfers van het CBS.

Daarnaast zijn (waar relevant) data van andere partijen zoals SBB, UWV en Spirit4You toegevoegd. In de analyse wordt gestreefd naar een weergave in zowel aantallen als percentages. Percentages maken vergelijking mogelijk, terwijl absolute aantallen inzicht geven in de omvang van de benodigde inzet.

Hoewel geprobeerd is de data te laten aansluiten op de brede doelgroepdefinities uit het wetsvoorstel Van School naar Duurzaam Werk, blijkt dit in de praktijk nog lastig. Jongerendata worden momenteel verzameld op basis van uiteenlopende wet- en

regelgeving, elk met eigen definities en kaders. Waar nodig zijn daarom oude indelingscriteria gebruikt, mits dit herkenning of trendanalyse ondersteunt.

Een overzicht van de gehanteerde begrippen is opgenomen in Bijlage 1. Voor de toekomstige monitoring en evaluatie van het nieuwe programma blijft het streven gericht op een samenhangende en consistente wijze van dataverzameling, zodat ontwikkelingen beter vergelijkbaar en inzichtelijk worden.

2. De regio Haaglanden in beeld

Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (vsv) en het bevorderen van duurzame arbeidsdeelname zijn complexe maatschappelijke opgaven die in sterke mate worden beïnvloed door contextuele factoren. Het vergelijken van onderwijs- en arbeidsmarktgegevens tussen regio's of gemeenten, zonder rekening te houden met verschillen in bijvoorbeeld bevolkingssamenstelling of werkgelegenheidsstructuur, kan leiden tot een beperkt of vertekend beeld.

Om de cijfers over onderwijs en arbeidsmarkt in de juiste context te plaatsen, wordt in dit hoofdstuk aanvullende informatie gepresenteerd over de regio Haaglanden. De regio wordt beschreven aan de hand van relevante demografische en sociaal-economische kenmerken. Paragraaf 2.1 behandelt de sociaal-maatschappelijke context op basis van de SES-WOA-score, het opleidingsniveau en de leeftijdsopbouw.

Paragraaf 2.2 richt zich op jongeren en jongvolwassenen in Haaglanden, met aandacht voor hun leefomstandigheden en welzijn.

Tot slot wordt de onderwijsloopbaan geanalyseerd om inzicht te bieden in de belangrijkste kansen en knelpunten gedurende de schoolperiode en de overgang naar vervolgonderwijs of arbeidsmarktdeelname.

2.1 Demografische gegevens regio Haaglanden

2.1.1 Leeftijdsopbouw

De leeftijdsgroep 12 tot 27 jaar is een belangrijke doelgroep voor het voorkomen van voortijdige schooluitval en de begeleiding naar duurzaam werk. De omvang van deze groep verschilt per gemeente in de regio Haaglanden.

Den Haag telt met ruim 117.000 jongeren in deze leeftijdscategorie het hoogste aantal, gevolgd door Zoetermeer (23.468), Westland (21.184) en Delft (33.386). In Delft is de groep 18–27 jarigen (28.195) duidelijk groter dan de groep 12–17 jarigen (5.191), wat aansluit bij het karakter van Delft als studentenstad.

Tabel 1. Aantal personen van 0 tot en 27 jaar in gemeente in regio Haaglanden (2024)

	Aantal 12-17 jarigen	Aantal 18-27 jarigen	Totaal aantal 12-27 jarigen
Delft	5.191	28.195	33.386
Den Haag	37.386	80.585	117.971
Leidschendam-Voorburg	5.271	7.250	12.521
Midden-Delfland	1.439	2.055	3.494
Pijnacker-Nootdorp	5.067	6.569	11.636
Rijswijk	3.572	6.207	9.779
Wassenaar	2.392	2.481	4.873
Westland	8.164	13.020	21.184
Zoetermeer	9.204	14.264	23.468

Bron: CBS – Bevolking naar leeftijd en geslacht

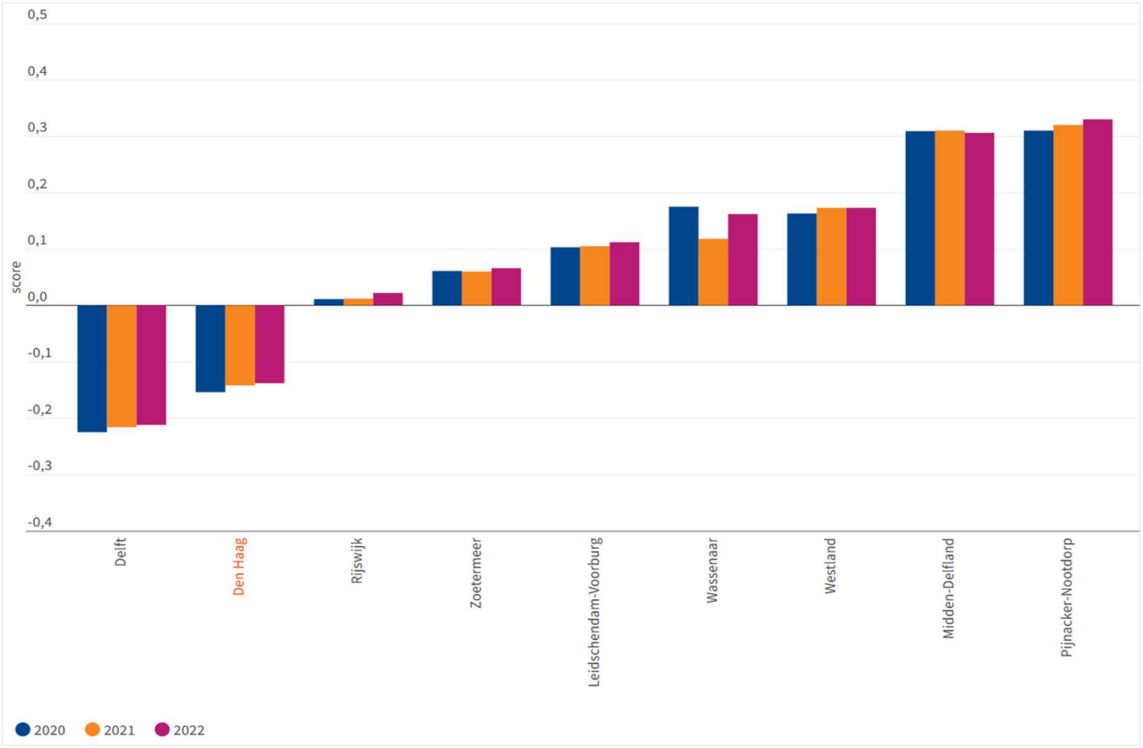
2.1.2 Sociaal economische situatie

Onderzoek laat zien dat onderwijsresultaten en maatschappelijke uitval sterk samenhangen met de sociaaleconomische status (SES) van inwoners. In gebieden met een lagere SES komen lagere doorstroomresultaten en een hoger risico op voortijdige schooluitval vaker voor, vooral bij geconcentreerde achterstanden. Leeftijd, opleidingsniveau en welzijn spelen eveneens een rol: jongeren in oudere leeftijdsgroepen en op lagere mbo-niveaus (1 en 2) verlaten vaker het onderwijs zonder startkwalificatie en hebben een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Welzijnsaspecten zoals mentale gezondheid en een stimulerende leefomgeving beïnvloeden hun ontwikkelkansen.

De sociaaleconomische positie in de regio Haaglanden, gemeten via de SES-WOA-score, bleef tussen 2020 en 2022 in de meeste gemeenten stabiel of verbeterde licht. De regionale verschillen zijn echter groot, zowel tussen gemeenten als tussen wijken. Pijnacker-Nootdorp en Midden-Delfland scoren structureel het hoogst; Pijnacker-Nootdorp laat een lichte stijging zien, Midden-Delfland blijft relatief stabiel. Ook Leidschendam-Voorburg, Westland, Wassenaar, Zoetermeer en Rijswijk laten positieve, zij het beperkte, verbeteringen zien.

Den Haag en Delft liggen structureel onder het regionale gemiddelde, al is in 2022 een lichte stijging zichtbaar. Delft vormt een bijzonder geval: ondanks de lage SES-score kent de stad een relatief grote studentenpopulatie met overwegend een startkwalificatie. Dit roept de vraag op in hoeverre de lage SES-score daadwerkelijk wijst op een verhoogd risico op uitval, en bij welke groepen jongeren dat vooral geldt. Nadere analyse is nodig om risicogroepen beter te duiden.

Figuur 1. SES-WOA-score regio Haaglanden[i]

BRON: CBS, 2022

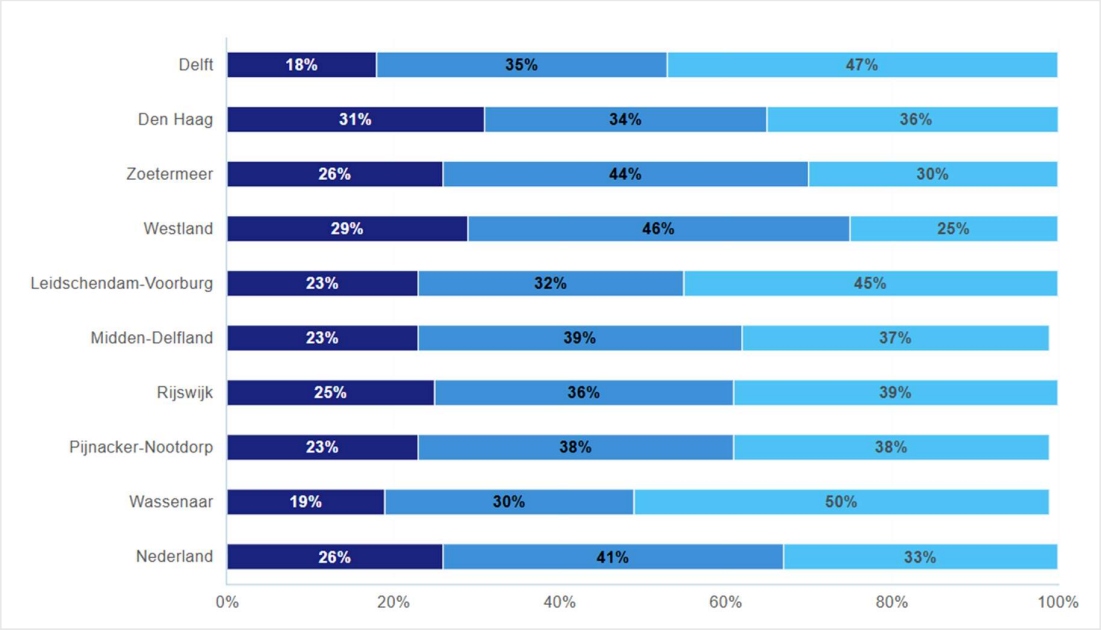
2.1.3 Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau in de regio Haaglanden varieert per gemeente en wijkt op meerdere punten af van het landelijke gemiddelde. Binnen gemeenten bestaan bovendien aanzienlijke verschillen tussen wijken en gebieden. In de bijbehorende grafiek wordt onderscheid gemaakt tussen drie opleidingsniveaus: laag, middelbaar en hoog. Aan deze indeling is geen waardeoordeel gekoppeld; de termen worden uitsluitend gebruikt om verschillen in opleidingsniveaus tussen gemeenten inzichtelijk te maken.

Wassenaar heeft het hoogste aandeel hoogopgeleiden, ruim boven het landelijk gemiddelde van 33%, gevolgd door Delft en Leidschendam-Voorburg. In Westland en Zoetermeer ligt dit aandeel duidelijk lager. Den Haag kent het hoogste percentage laagopgeleiden, gevolgd door Westland en Zoetermeer; in alle drie de gemeenten ligt dit boven het landelijke gemiddelde. Delft en Wassenaar hebben juist het laagste aandeel laagopgeleiden.

Het aandeel middelbaar opgeleiden varieert minder sterk, maar is relatief hoog in Zoetermeer (44%) en Westland (46%), wat wijst op een groot aantal mbo-gediplomeerden en een kleiner aandeel hoogopgeleiden.

Figuur 2. Opleidingsniveau 15-75 jarigen (2023)

Bron: CBS, 2023
laag (donkerblauw), middelbaar (blauw) en hoog (lichtblauw)[1].

2.2 Welbevinden van jongeren en jongvolwassenen

2.2.1 Financiële situatie

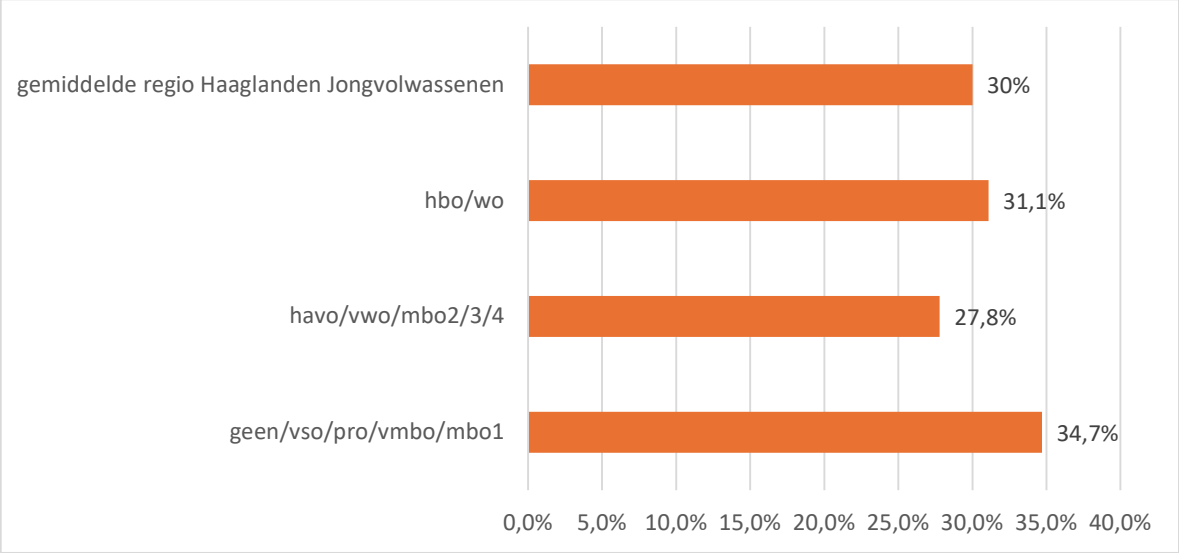
Moeite met rondkomen

Jongvolwassenen (16 tot 26 jaar) in de regio Haaglanden ervaren verschillen in de mate waarin zij kunnen rondkomen, mede afhankelijk van hun opleidingsniveau. Gemiddeld heeft 30% van de ondervraagden moeite om financieel rond te komen. De problematiek is het grootst onder jongvolwassenen met een achtergrond in het (voortgezet) speciaal onderwijs, praktijkonderwijs, vmbo of mbo 1: 34,7% ervaart financiële stress.

Ook onder hbo- en wo-geschoolden komt financiële druk relatief vaak voor (31,1%), wat duidt op bredere economische knelpunten die ook hoger opgeleiden raken. Ondervraagde jongvolwassenen met een havo-, vwo- of mbo 2/3/4-opleiding rapporteren dit minder vaak (27,8%), al blijft financiële krapte ook voor deze groep een aandachtspunt. De resultaten benadrukken het belang van maatwerk in financiële ondersteuning en begeleiding, mogelijk afgestemd op opleidingsniveau en sociaaleconomische achtergrond.

[1] Hoewel de terminologie van hoog, middelbaar en laag in het werkveld steeds vaker verschuift naar onderscheid in mate van praktisch of theoretische opgeleiden, is het op basis van de huidige stand van dataverzameling niet haalbaar om die lijn door te trekken in deze analyse (18 april 2025| CBS).

Figuur 3. Moeite te hebben met rondkomen naar opleidingsniveau, jongvolwassenen (2024)*

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2024 (GGD-Haaglanden)
**hoogst behaalde of nu nog aan het volgen opleidingsniveau*

Studieschulden

In de regio Haaglanden maakt 21,6% van de ondervraagde jongvolwassenen zich zorgen over een (toekomstige) studieschuld, terwijl 35,2% aangeeft daadwerkelijk een schuld te hebben. Tussen gemeenten bestaan duidelijke verschillen. De percentages liggen het hoogst in Delft, gevolgd door Den Haag, wat vermoedelijk samenhangt met de omvangrijke studentenpopulatie in Delft en de lagere sociaaleconomische positie van jongeren in Den Haag.

In Westland, Midden-Delfland, Wassenaar en Pijnacker-Nootdorp liggen de percentages aanzienlijk lager. Westland kent de laagste waarden, met 6,1% die zich zorgen maakt en 14,1% die een studieschuld heeft.

Tabel 2. Studieschuld, jongvolwassenen 16-26 jaar (2024)

	Jongvolwassenen die zich zorgen maken over studieschuld (%)	Jongvolwassenen die aangeven studieschuld te hebben (%)*
Gemiddelde regio Haaglanden	21,6%	35,2%
Delft	35,2%	55,7%
Den Haag	26,3%	40,7%
Leidschendam-Voorburg	16%	26,6%
Midden-Delfland	10,3%	18,6%
Pijnacker-Nootdorp	11,7%	20,4%
Rijswijk	19,7%	34,0%
Wassenaar	10,4%	23,3%
Westland	6,1%	14,1%
Zoetermeer	14,2%	24,9%

Bron: Gezondheidsmonitor, 2024 (GGD-Haaglanden)

Controle op geldzaken

In 2024 gaf 24,4% van de jongvolwassenen in Haaglanden aan weinig controle te ervaren over hun geldzaken, een lichte daling ten opzichte van 2022 (25,5%). De hoogste percentages zijn te vinden in Den Haag (30,3%) en Delft (27,1%), ondanks een kleine verbetering sinds 2022. Deze uitkomsten kunnen wijzen op financiële kwetsbaarheid onder jongeren in stedelijke en sociaaleconomisch zwakkere contexten.

In Westland (12,7%), Midden-Delfland (13,5%) en Pijnacker-Nootdorp (14,4%) ligt dit aandeel aanzienlijk lager. Opvallend zijn de stijgingen in Rijswijk (22,8% naar 26,3%) en Wassenaar (15,4% naar 18,9%). Deze toename vraagt om nadere analyse. Lokale verschillen in trends benadrukken het belang van gerichte preventie en educatie in financiële vaardigheden.

Tabel 3. Heeft het gevoel weinig controle te hebben over geldzaken, jongvolwassenen

	2022	2024
Gemiddelde regio Haaglanden	25,5%	24,4%
Delft	31,6%	27,1%
Den Haag	31,9%	30,3%
Leidschendam-Voorburg	23,6%	20,9%
Midden-Delfland	16,2%	13,5%
Pijnacker-Nootdorp	19,9%	14,4%
Rijswijk	22,8%	26,3%
Wassenaar	15,4%	18,9%
Westland	18,2%	12,7%
Zoetermeer	22,8%	24,2%

Bron: Gezondheidsmonitor, 2024 (GGD-Haaglanden)

2.2.2 Jongeren tot 18 jaar met jeugdzorg

Het aandeel jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt verschilt duidelijk tussen de gemeenten in Haaglanden. In 2023 lag het regionale gemiddelde op 13,5%, met enkele uitschieters. Zoetermeer kent het hoogste aandeel jeugdhulpgebruikers (17,8%), gevolgd door Delft (16%) en Leidschendam-Voorburg (14,3%). Ook Den Haag heeft een relatief hoog en stabiel aandeel (14,2%).

In Midden-Delfland (10,2%) en Wassenaar (11%) liggen de percentages lager, al stijgt het gebruik in Midden-Delfland sinds 2021. Ook in Pijnacker-Nootdorp en Westland is sprake van een geleidelijke toename. Deze groei kan wijzen op verbeterde signalering of een toenemende hulpvraag, onder meer door mentale problematiek of complexe thuissituaties.

Landelijk blijkt dat jongens in de leeftijd 0–18 jaar vaker jeugdhulp krijgen dan meiden. In 2023 is echter de sterkste stijging van jeugdhulp zonder verblijf zichtbaar bij meiden van 12–18 jaar (18 april 2025 | Nederlands Jeugdinstituut).

Tabel 4. Percentage van de jeugdigen (0 – 18 jaar) dat jeugdhulp ontvangt per gemeente

	2021	2022	2023
Delft	16%	16,3%	16%
Den Haag	13,8%	14,2%	14,2%
Leidschendam-Voorburg	13,1%	14,3%	14,3%
Midden-Delfland	8,3%	9,6%	10,2%
Pijnacker-Nootdorp	11,1%	11,8%	12,6%
Rijswijk	12,8%	13,3%	13,6%
Wassenaar	10,9%	10,7%	11%
Westland	11,6%	11,8%	12,3%
Zoetermeer	15,5%	17,7%	17,8%

Bron: CBS – Indicatoren jeugdzorg

2.2.3 Psychische gezondheid jongvolwassenen (16 - 25 jaar)

Stress, jongvolwassenen en jongeren

In 2024 gaf 44,9% van de ondervraagde jongvolwassenen in Haaglanden aan (heel) vaak stress te ervaren. Het aandeel is het hoogst onder hbo- en wo-geschoolden (47,6%), wat duidt op een brede ervaren prestatiedruk, ook onder hoger opgeleiden.

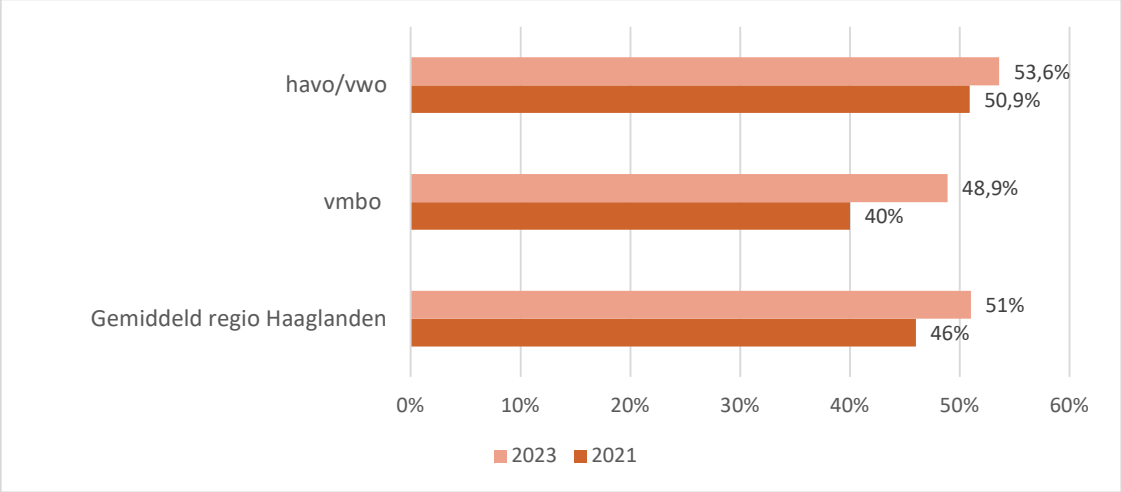
Ook onder scholieren in het voortgezet onderwijs neemt de stressbeleving toe. Tussen 2021 en 2023 steeg het aandeel dat (heel) vaak stress ervaart van 46% naar 51%. Onder havo- en vwo-leerlingen ligt dit aandeel in 2023 op 53,6%, terwijl het binnen het vmbo toenam van 40,0% naar 48,9%. Deze ontwikkeling wijst op toenemende mentale druk onder jongeren, ongeacht opleidingsniveau, en vraagt om blijvende aandacht voor veerkracht en welzijn.

Tabel 5. % jongvolwassenen dat (heel) vaak stress ervaart naar opleidingsniveau (2024)

	Ervaart (heel) vaak stress
gemiddelde regio Haaglanden	44,9%
geen/vso/pro/vmbo/mbo1	43,4%
havo/vwo/mbo2/3/4	42%
hbo/wo	47,6%

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2024 (GGD-Haaglanden)

Figuur 4. % jongeren in het voortgezet onderwijs dat (heel) vaak stress ervaart naar opleidingsniveau

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd, 2024 (GGD-Haaglanden)

Stressbronnen onder jongeren en jongvolwassenen

In 2024 vormen studie of school met 33% de belangrijkste bron van stress onder jongvolwassenen, gevolgd door hoge eigen verwachtingen (25,4%). Beide factoren laten een lichte daling zien ten opzichte van 2022, maar blijven dominant. Ook werk (22,4%), relaties (22,3%) en verwachtingen van anderen (21,1%) worden vaak genoemd, met stabiele aandelen. Zorgen over gezondheid (13,7%) en identiteit (4,0%) worden minder vaak genoemd. Bijna de helft van de jongeren ervaart stress op meerdere gebieden tegelijk.

Ook onder jongeren in het vo blijft schoolgerelateerde druk de belangrijkste stressbron. In 2023 noemt 38,2% school of huiswerk als voornaamste oorzaak van stress, een lichte stijging ten opzichte van 2021 (37,1%). Daarnaast neemt stress door verplichtingen buiten school (29,4%) en zorgen over beoordeling door anderen (19,8%) verder toe.

Tabel 6. % jongvolwassenen dat (zeer)vaak stress ervaart per gebied

	2022	2024
studie of school	35,2%	33%
eigen eisen	28,5%	25,4%
alles wat hij/zij moet doen	28,3%	23,9%
familie, vrienden of relatie	22,3%	22,3%
werk of bijbaan	22,2%	22,4%
verwachtingen	20,9%	21,1%
wat anderen van hem/haar vinden	18,5%	18,2%
geldzaken/schulden	17,5%	17,5%
eigen gezondheid	16,1%	13,7%
eigen woonsituatie	10,6%	10,8%
sociale media	7,4%	7,9%
eigen identiteit	5,3%	4%
Stress op twee of meer gebieden	44,5%	42,3%

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2024 (GGD-Haaglanden)

Tabel 7. % jongeren in het voortgezet onderwijs dat (zeer)vaak stress ervaart per gebied

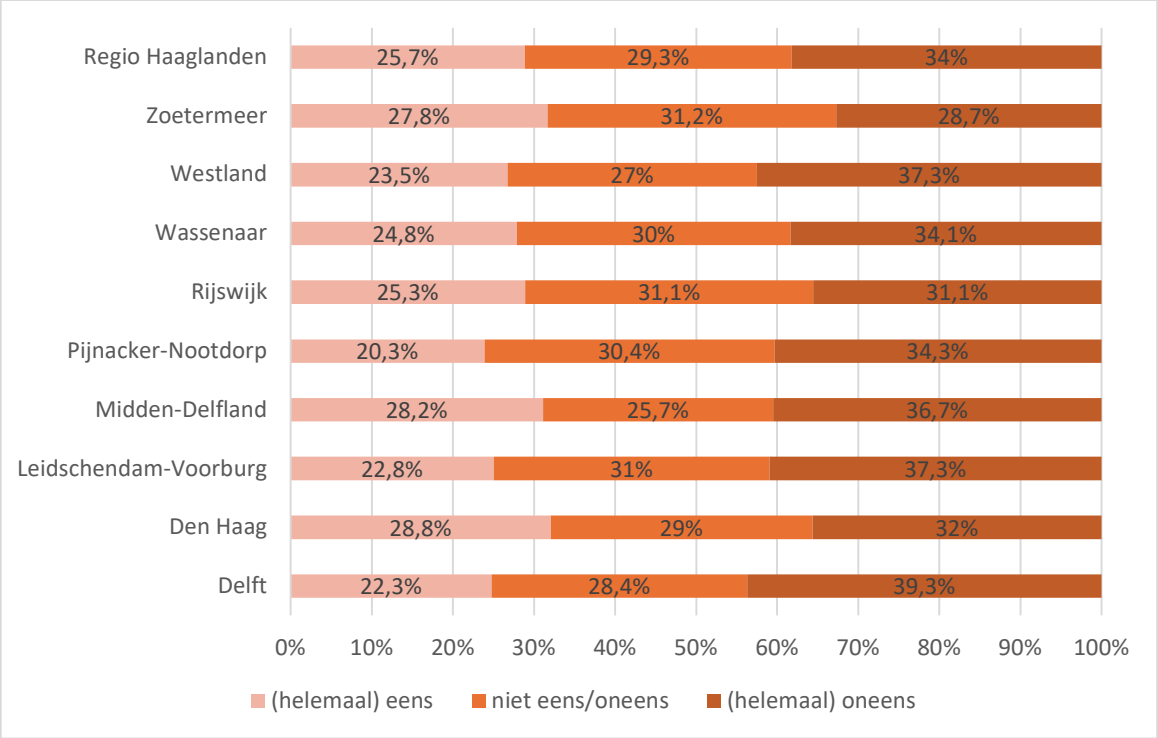
	2021	2023
gestrest door school of huiswerk	37,1%	38,2%
gestrest door alles wat hij/zij moet doen	26,2%	29,4%
gestrest over mening van anderen	14,5%	19,8%
gestrest door eigen problemen	13,3%	16,3%
gestrest door situatie thuis	7,4%	10,1%

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd, 2024 (GGD-Haaglanden)

Omgaan met stressvolle situaties, jongvolwassenen

In 2024 gaf 25,7% van de ondervraagde jongvolwassenen in Haaglanden aan moeite te hebben met stressvolle situaties. De percentages liggen het hoogst in Den Haag (28,8%), Midden-Delfland (28,2%) en Zoetermeer (27,8%). Tegelijkertijd gaf 34% van de jongvolwassenen aan géén moeite te ervaren in stressvolle situaties. In Westland (37,3%) en Delft (39,3%) ligt dit aandeel het hoogst.

Figuur 5. % jongvolwassenen dat aangeeft moeilijk om te kunnen gaan met stressvolle situaties

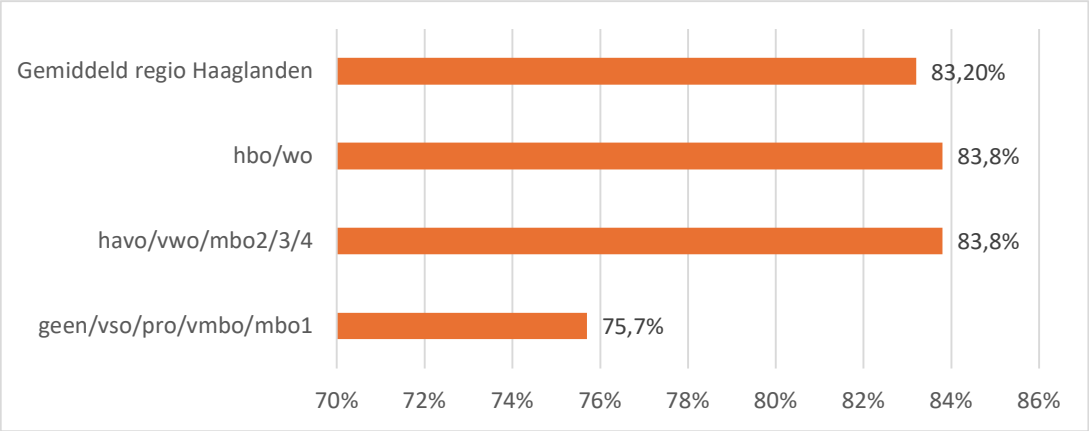
Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2024 (GGD-Haaglanden)

Weerbaarheid, jongvolwassenen

In 2024 gaf 83,2% van de ondervraagde jongvolwassenen in Haaglanden aan zich weerbaar te voelen. Dit aandeel is het hoogst onder jongeren met een afgeronde hbo- of wo-opleiding of een diploma op havo-, vwo- of mbo-niveau 2, 3 of 4 (83,8%). Jongeren zonder startkwalificatie of met een achtergrond in het speciaal, praktijk- of vmbo-onderwijs voelen zich minder weerbaar (75,7%).

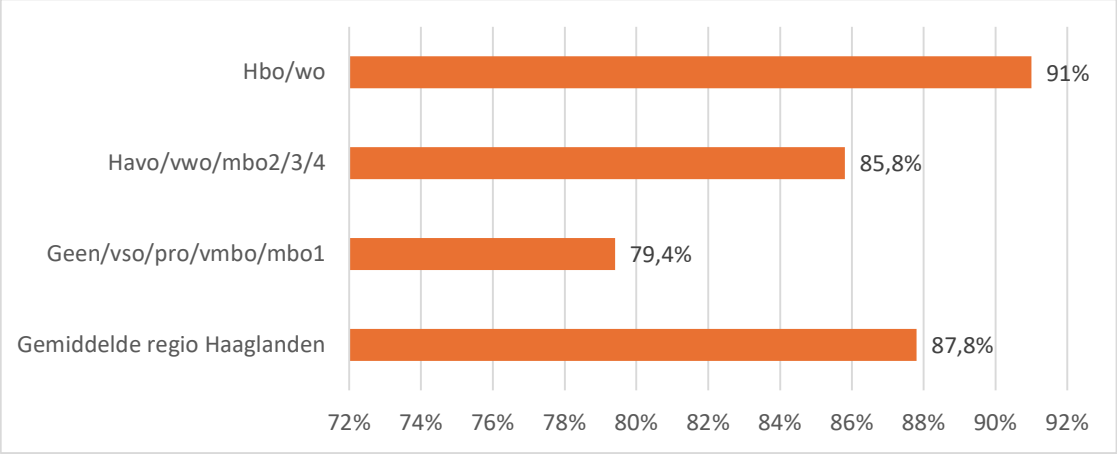
Ook in ervaren sociale steun bestaan duidelijke verschillen. Gemiddeld geeft 87,8% van de jongvolwassenen aan iemand in de directe omgeving te hebben bij wie zij terechtkunnen met (persoonlijke) problemen. Jongeren met een hbo- of wo-opleiding noemen dit het vaakst (91%), terwijl jongeren zonder startkwalificatie of met een opleiding op of onder mbo-niveau 1 lager scoren (79,4%).

Figuur 6. % jongvolwassenen dat aangeeft zich voldoende weerbaar te voelen, naar opleidingsniveau

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2024 (GGD-Haaglanden)

Figuur 7. % jongvolwassenen dat aangeeft bij iemand terecht te kunnen bij problemen/zorgen naar opleiding

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2024 (GGD-Haaglanden)

2.3 Schoolloopbaan van 4 tot 27 jaar

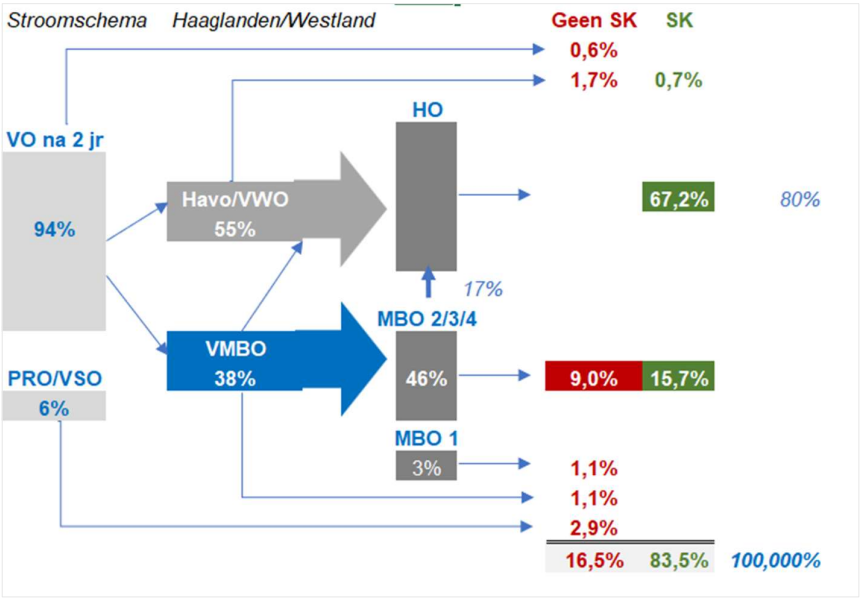
Ongeveer 6% van de leerlingen stroomt na de basisschool door naar het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs[2]. De overgrote meerderheid (94%) vervolgt het onderwijs binnen het reguliere voortgezet onderwijs.

Binnen het voortgezet onderwijs vindt na de onderbouw een differentiatie plaats naar opleidingsniveaus. In 2023/2024 stroomt circa 55% van de leerlingen door naar havo of vwo, terwijl 38% naar het vmbo gaat. Ten opzichte van 2018/2019 is sprake van een duidelijke verschuiving: destijds ging 48% naar havo of vwo en 46% naar vmbo. Niet alle leerlingen die starten op havo of vwo behalen een startkwalificatie. Zo verlaat 1,7% het onderwijs voortijdig. Onder vmbo-leerlingen ligt dit percentage op 1,1%.

De meeste jongeren die zonder startkwalificatie uitvallen, doen dat echter in het mbo. In Haaglanden verlaat circa 9% van de studenten op mbo-niveau 2, 3 of 4 de opleiding zonder diploma. Bij mbo niveau 1 ligt dit aandeel op 1,1%.

Binnen het mbo is ook een ontwikkeling zichtbaar in de doorstroom naar het hoger onderwijs. Het totale percentage studenten (niveau 2 t/m 4) dat doorstroomt naar het hbo is gestegen van 15% in 2018/2019 naar 17% in 2023/2024. Daar staat tegenover dat de doorstroom vanuit mbo niveau 4 is gedaald: van 30% in 2019 naar 25% in 2024 (bron: S4Y).

Figuur 8. Reis van de leerling door het onderwijs (regio Haaglanden): 2022-2023

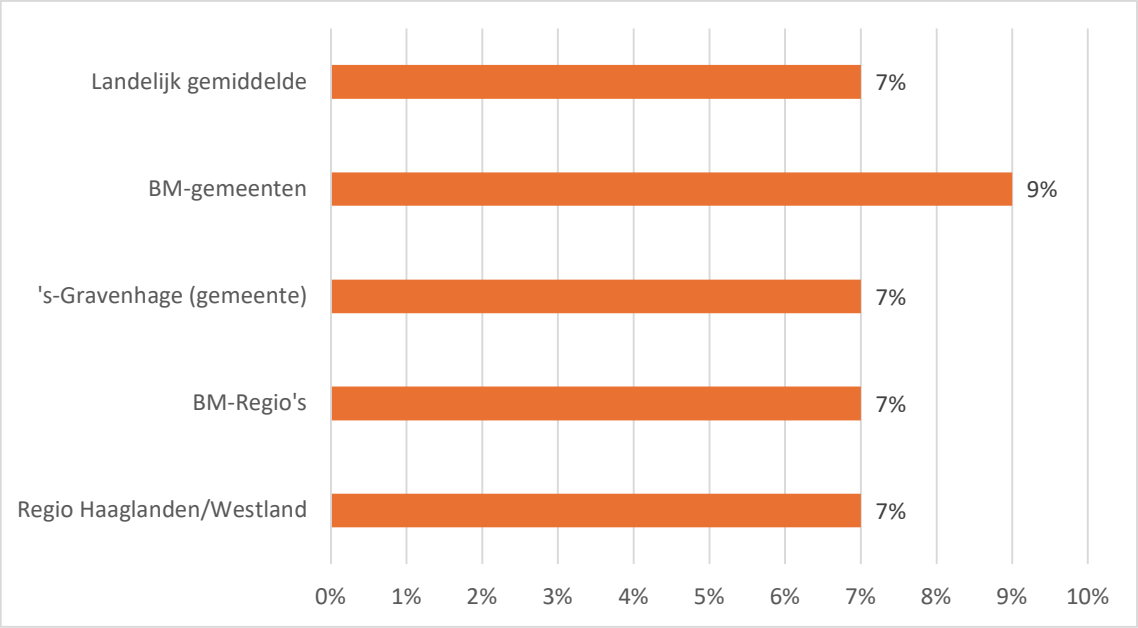
Bron: Evaluatie regionaal programma vsv (LPBL 2022) en Tool LPBL 2025

[2] Waarbij het vso verschillende uitstroomprofielen kent (dagbesteding, arbeid, vervolgonderwijs).

Schoolloopbaan leerlingen regio Haaglanden t.o.v. de benchmark en Nederland

De verdeling van leerlingen over onderwijssoorten in Haaglanden wijkt op enkele punten af van landelijke en benchmarkcijfers. Het aandeel leerlingen in het praktijkonderwijs (pro) en voortgezet speciaal onderwijs (vso) bedraagt in Haaglanden samen circa 7%, gelijk aan het landelijke gemiddelde en aan het niveau van de benchmarkregio (7%). Ook in Den Haag is dit aandeel 7%. Opvallend is dat het gemiddelde in de benchmarkgemeenten (BM-gemeenten) hoger ligt, met 9%.

Figuur 9: Percentage pro-leerlingen vso-leerlingen

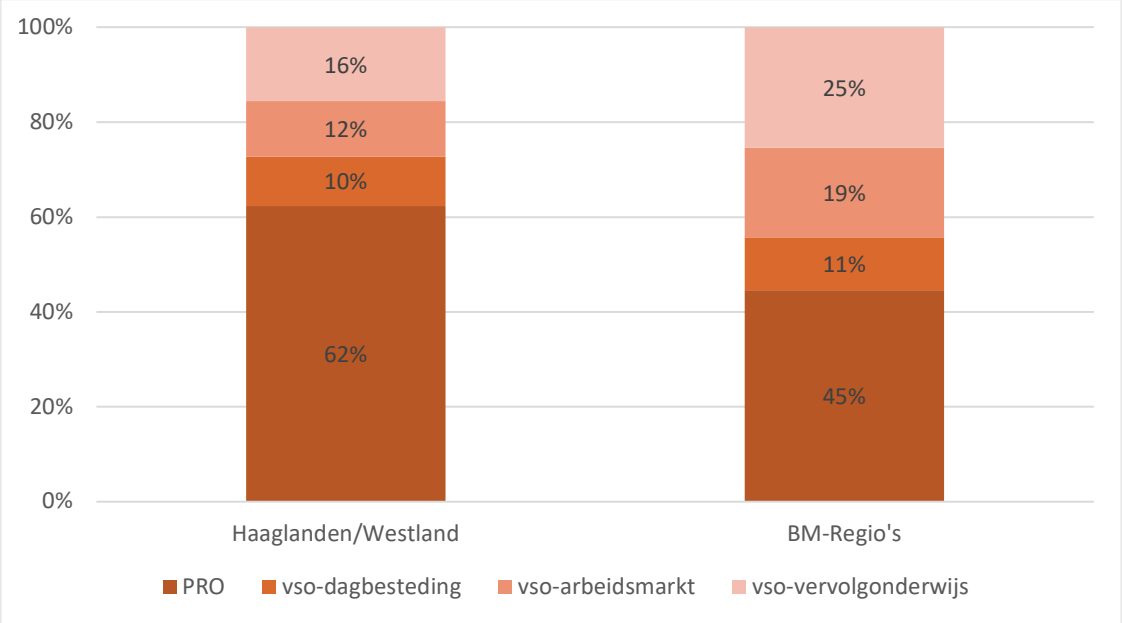
Bron: Tool LPBL 2025

Pro- en vso-leerlingen

In Haaglanden is het aandeel leerlingen in het praktijkonderwijs hoog. Waar dit aandeel in de benchmarkregio's 45% bedraagt, ligt het in Haaglanden op 62%. Dit hangt vermoedelijk samen met het relatief grote aantal jongeren dat een Entree-opleiding volgt op een pro-locatie; zij staan formeel ingeschreven bij een mbo-instelling, maar volgen hun opleiding binnen het praktijkonderwijs.

De uitstroom vanuit het voortgezet speciaal onderwijs naar vso-dagbesteding ligt op een vergelijkbaar niveau met de benchmarkregio's. Het aandeel jongeren dat uitstroomt naar de arbeidsmarkt (12% tegenover 19%) en vervolgonderwijs (16% tegenover 25%) is echter duidelijk lager.

Figuur 10. Verdeling leerlingen pro en vso regio Haaglanden en benchmarkregio's

Bron: Tool LPBL 2025

Doorstroom leerlingen regulier onderwijs

Binnen het reguliere voortgezet onderwijs valt op dat het aandeel havo/vwo-leerlingen in Haaglanden (55%) hoger is dan zowel het landelijke gemiddelde (47%) als dat van de benchmarkregio (53%). Daartegenover staat dat het aandeel vmbo-leerlingen lager is: 38% tegenover 46% landelijk.

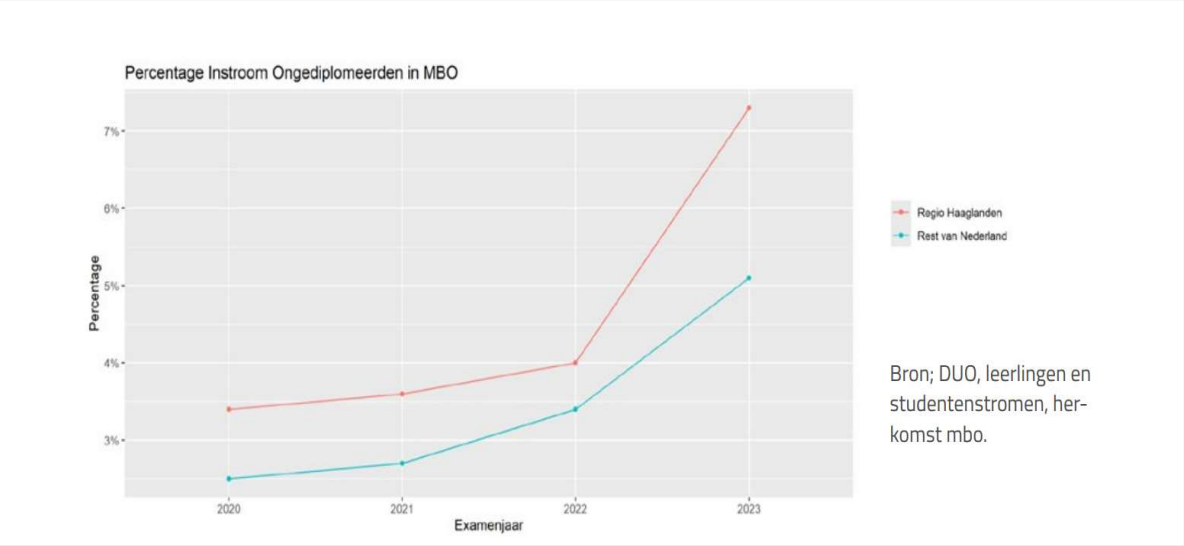
Ook in de doorstroom naar het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) zijn verschillen zichtbaar. In Haaglanden stroomt 46% van de leerlingen door naar mbo-niveau 2, 3 of 4, lager dan het landelijke percentage van 53%. De instroom in mbo-niveau 1 is beperkt en bedraagt in alle gebieden 3%.

Uit de regionale doorstroomcijfers van Spirit4You (zie Figuur 11 en 12) blijkt dat vmbo-leerlingen met een diploma relatief vaak doorstromen naar de hogere mbo-niveaus of – bij de GTL – naar de havo. Tegelijkertijd nemen de slagingspercentages in het vo af en stijgt het aantal ongediplomeerde doorstromers naar het mbo. In 2023 betrof dit in Haaglanden circa 440 vmbo-leerlingen (7%). Deze trend is ook landelijk zichtbaar, maar minder sterk dan in Haaglanden.

Bij havisten is sprake van een duidelijke toename van het aantal ongediplomeerde leerlingen dat doorstroomt naar het mbo, vermoedelijk op basis van een overgangsbewijs naar havo 4. Landelijk onderzoek laat zien dat dit vooral doorstromers betreft van vmbo g/t (mavo) naar havo en leerlingen die zijn blijven zitten in havo 4; slechts een kleine groep stroomt rechtstreeks door vanuit het primair onderwijs. Monitoringsgegevens van Spirit4You laten bovendien zien dat binnen het mbo het aandeel studenten op niveau 4 al jaren langzaam

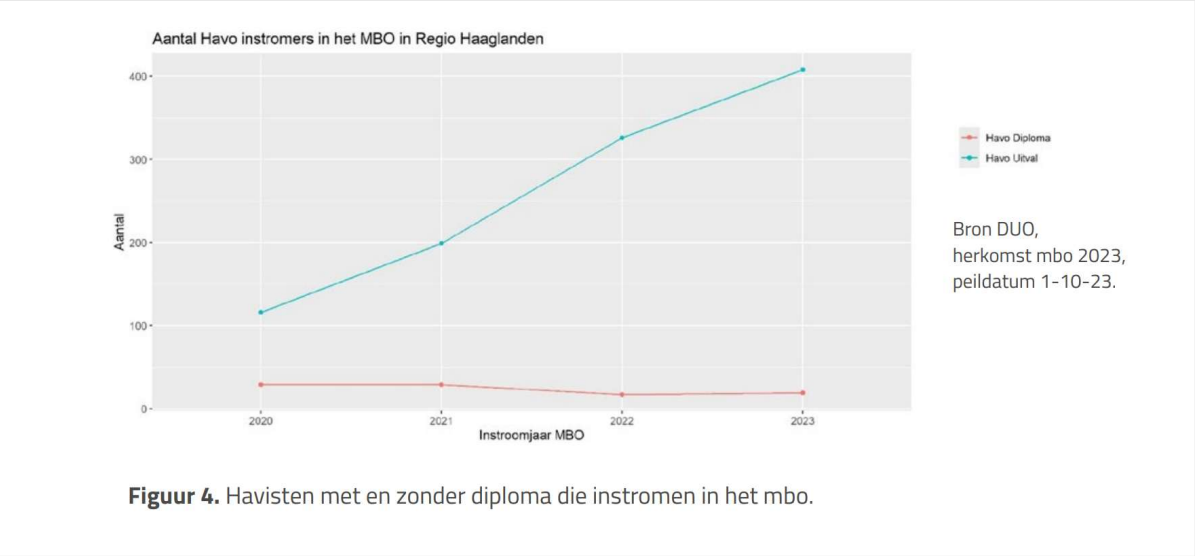
groeit. Ook neemt het aandeel vrouwelijke studenten toe naarmate het opleidingsniveau stijgt, terwijl op niveau 3 relatief veel studenten ouder dan 23 jaar zijn.

Figuur 11. Percentage instroom ongediplomeerde studenten in het mbo

Bron: Monitoringsrapportage 2024, Spirit4You

Figuur 12. Aantal instromers vanuit havo in het mbo, regio Haaglanden

Bron: Monitoringsrapportage 2024, Spirit4You

Gekwalificeerde uitstroom

Van de leerlingen die hun schoolloopbaan starten in het basisonderwijs binnen de regio Haaglanden behaalt uiteindelijk 83,5% een startkwalificatie (zie Figuur 8). Dit betekent dat 16,5% het onderwijs verlaat zonder een diploma op ten minste havo-, vwo- of mbo-niveau 2. Deze norm geldt als minimale vereiste voor duurzame deelname aan de arbeidsmarkt en volwaardige maatschappelijke participatie. Leerlingen die het onderwijs verlaten met uitsluitend een vmbo-diploma voldoen nog niet aan deze norm; voor hen is het noodzakelijk om minimaal twee jaar een beroepsopleiding te volgen en met succes af te ronden.

Jongeren die na het behalen van een vmbo-diploma geen vervolgopleiding volgen en niet deelnemen aan de arbeidsmarkt worden aangemerkt als vsv'ers. Dit geldt eveneens voor jongeren die het onderwijs verlaten met een mbo-1-diploma zonder doorstroom naar vervolgonderwijs of werk. Daarnaast vallen jongeren tot 23 jaar onder de vsv-definitie wanneer zij gedurende een periode van meer dan één maand ongeoorloofd afwezig zijn uit het onderwijs. Deze criteria onderstrepen het belang van tijdige signalering en begeleiding tijdens overgangsmomenten, evenals een sluitende aanpak ten aanzien van verzuim en herinschrijving.

Bij de interpretatie van vsv-cijfers dient in aanmerking te worden genomen dat vsv een belangrijke indicator vormt voor potentiële maatschappelijke uitval, maar geen absolute voorspeller is. Ongeveer een kwart van de vsv'ers behaalt alsnog een diploma en vermindert daarmee het risico op uitval. Niet iedere jongere zonder diploma raakt maatschappelijk uitgesloten, en een startkwalificatie biedt evenmin garantie op sociaaleconomische zelfstandigheid. Vsv-cijfers moeten daarom altijd in samenhang met andere relevante indicatoren worden beschouwd.

Vergelijking startkwalificaties 2022/2023 t.o.v. 2018/2019

Het aandeel jongeren dat het onderwijs verlaat met een startkwalificatie is in de regio Haaglanden gestegen van 82,3% in 2018/2019 naar 83,5% (bron: LPBL). Tegelijkertijd is het aandeel ongediplomeerde uitstroom vanuit havo/vwo toegenomen van 1,5% naar 1,7%, terwijl dit in het vmbo juist daalde van 1,4% naar 1,1%. Daarmee heeft havo/vwo inmiddels een groter aandeel in de totale ongekwalificeerde uitstroom dan het vmbo.

Binnen het mbo (niveau 2 t/m 4) is het aandeel ongekwalificeerde uitstroom gedaald van 10,3% naar 9%, terwijl ook het aandeel gekwalificeerde uitstroom op deze niveaus afnam van 22,2% naar 15,7%. De toename van doorstroom naar havo/vwo en van mbo naar hbo resulteert in een relatief groot aandeel jongeren dat het hoger onderwijs verlaat met een startkwalificatie, al behaalt niet iedereen een bachelordiploma.

Zowel de toename van het percentage jongeren dat doorstroomt naar havo/vwo als de stijging van het aantal doorstromers vanuit het mbo naar het hbo resulteert in een relatief hoog aandeel jongeren dat vanuit het hoger onderwijs uitstroomt met een startkwalificatie.

Dit betekent echter niet dat alle jongeren die het hbo gekwalificeerd verlaten dit doen met een bachelor-diploma.

Uit monitoringsgegevens van Spirit4You blijkt dat van de havisten (inclusief circa 5% vavo) die in 2022/2023 begonnen aan een voltijdse hbo-bachelor in Haaglanden, het jaar daarop 40% niet meer stond ingeschreven. Van hen was 14,2% uitgevallen en 27,4% overgestapt naar een andere opleiding. Een deel keert later terug naar het onderwijs.

Vijf jaar na de start van een hbo-opleiding heeft landelijk bijna 50% van de havisten een diploma behaald, een dalende trend. In Haaglanden ligt dit percentage lager (43,5%), maar na acht jaar is het verschil klein: 72% van de studenten heeft dan een diploma, slechts 2 procentpunt onder het landelijke gemiddelde (74%).

Voor mbo-doorstromers zijn de uitvalcijfers in het eerste hbo-jaar vergelijkbaar met die van havisten, al stoppen zij vaker volledig met hun studie, terwijl havisten eerder switchen. Onder mbo-doorstromers is de uitval iets lager bij vrouwen dan bij mannen. Al is dit verschil minder groot dan bij havisten. Leeftijd vormt eveneens een relevante factor: studenten van 20 tot 24 jaar vallen vaker uit dan jongere studenten, zowel wat betreft studiestaking als volledige uitval.

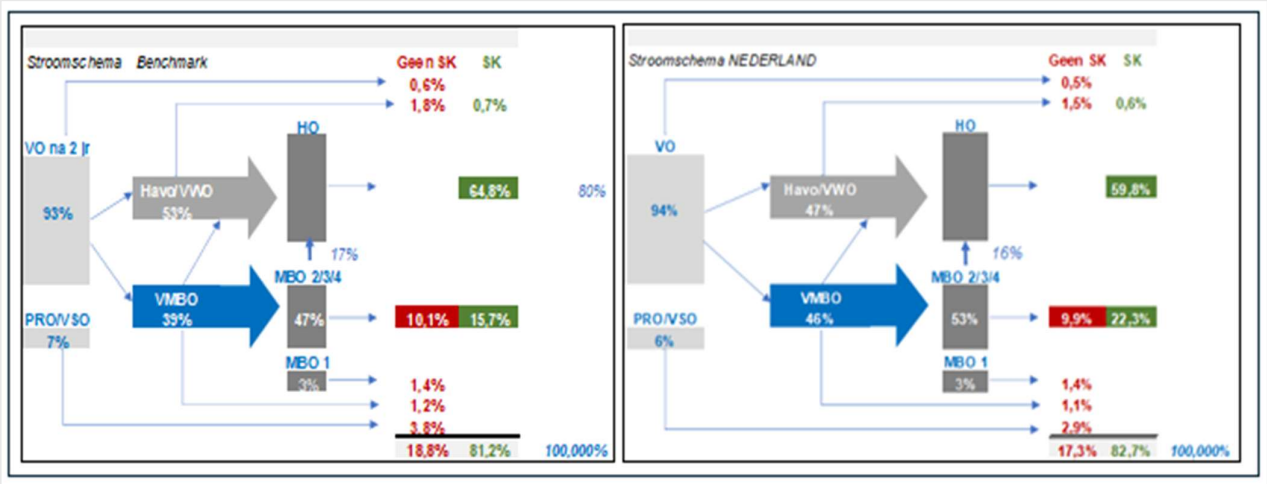
De uitval concentreert zich vooral in opleidingen binnen het onderwijs en de sociale studies. Deze bevindingen benadrukken het belang van goede voorbereiding, loopbaanbegeleiding en nazorg bij de overgang van mbo naar hbo, met extra aandacht voor sectoren en groepen met een verhoogd risico op uitval.

Startkwalificaties - vergelijking met benchmark

Met betrekking tot voortijdig schoolverlaten vanuit het mbo laat de regio Haaglanden op meerdere punten een gunstiger beeld zien dan het landelijke en benchmarkgemiddelde. Het aandeel studenten dat het mbo verlaat vanaf niveau 1 zonder startkwalificatie bedraagt in Haaglanden 1,1%. Dit ligt onder zowel het landelijke gemiddelde als dat van de benchmarkregio's (beide 1,4%).

Het grootste aandeel uitval vindt plaats op mbo-niveau 2 tot en met 4. In Haaglanden verlaat 9% van deze studenten het onderwijs voortijdig, tegenover 9,9% landelijk en 10,1% in de benchmarkregio's. Ook het totale aandeel mbo-studenten dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat ligt in Haaglanden lager dan elders: 16,5% tegenover 17,3% landelijk en 18,8% in de benchmarkregio. Deze cijfers wijzen op een relatief sterke positie van de regio Haaglanden binnen de vergelijking met andere stedelijke regio's. Tegelijkertijd blijft het aandeel uitval op mbo-niveau 2 tot en met 4 fors en vraagt dit om blijvende inzet op begeleiding, doorstroom en het bieden van perspectief na uitval.

Figuur 13. Reis van de leerling door het onderwijs, benchmark en landelijk gemiddelde

Bron: LPBL-tool
Cijfers zijn in tabelvorm toegevoegd als Bijlage 2.

3. Voortijdig schoolverlaten

In dit hoofdstuk staat voortijdig schoolverlaten (vsv) centraal. Zoals eerder toegelicht, dienen vsv-cijfers breder te worden geïnterpreteerd dan enkel op basis van het al dan niet behalen van een startkwalificatie. Al geruime tijd vormen deze cijfers een belangrijke indicator voor het volgen van onderwijsloopbanen van jongeren. Door de aantoonbare samenhang tussen het bezit van een startkwalificatie en duurzame arbeidsmarktdeelname bieden vsv-cijfers tevens inzicht in het risico op maatschappelijke uitval.

De vsv-cijfers voor het vo in de regio Haaglanden bieden geen volledig beeld van alle jongeren die het onderwijs verlaten. Thuiszitters ,jongeren van twaalf jaar en ouder die vastlopen in het onderwijs en tijdelijk of langdurig geen school bezoeken, worden niet meegenomen in de vsv-registratie. Pas wanneer zij de leeftijd bereiken waarop zij niet langer onder de leerplicht vallen en binnen de vsv-definitie worden opgenomen, worden zij zichtbaar in de statistieken.

De toename van vsv binnen het vo en de verschuiving richting havo/vwo benadrukken de noodzaak van een betere afstemming tussen lokale en subregionale interventies voor thuiszitters en de bestaande aanpakken rond vsv. Een meer precieze inschatting van het aantal thuiszitters, hun onderwijs- en ondersteuningsbehoeften en de mogelijke overlap met scholen of doelgroepen waar het aandeel vsv relatief hoog is, kan bijdragen aan het bepalen in hoeverre samenwerkingsverbanden in het vo intensiever zouden moeten samenwerken met partners binnen de doorstroomregio. Dit vraagt om een structurele verbinding tussen leerlingenzorg, leerplicht, onderwijs en de regionale vsv-aanpak.

Ook jongeren met een formele vrijstelling van de leerplicht zijn niet opgenomen in de vsv-cijfers. Hoewel zij formeel geen thuiszitters zijn, hebben zij vaak wel behoefte aan vormen van onderwijs of ondersteuning die zijn afgestemd op hun individuele situatie. Daarnaast worden jongeren die uitvallen tijdens hun eerste jaar in een internationale schakelklas (ISK) niet afzonderlijk geregistreerd binnen de vsv-cijfers. Hierdoor ontbreekt zicht op een mogelijk extra kwetsbare groep jongeren, mede vanwege taalachterstanden en een beperkte aansluiting op het reguliere onderwijstraject.

De beperkingen van de bestaande datakaders maken duidelijk dat het noodzakelijk is om, naast de monitoring van vsv, aanvullende signaleringssystemen te ontwikkelen waarmee alle risicojongeren tijdig in beeld kunnen worden gebracht en passend kunnen worden ondersteund.

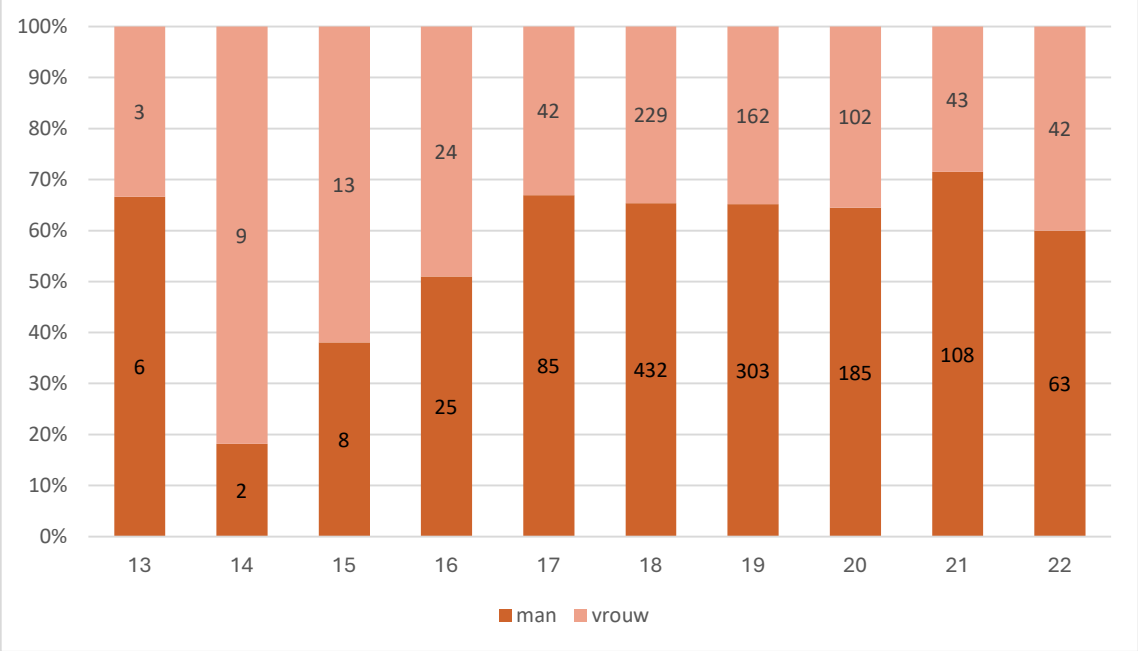
3.1 Regionale cijfers voortijdig schoolverlaten

3.1.1 Geslacht en leeftijd van voortijdig schoolverlaters regio Haaglanden

Het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers, t+1) is het hoogst onder 18-jarigen — de leeftijd waarop jongeren niet langer leerplichtig zijn. Deze overgang markeert een kritisch moment in de onderwijsloopbaan en vormt daarmee een belangrijk aandachtspunt in het vsv-beleid.

In de cijfers over 2022 is tevens een duidelijk patroon zichtbaar in de verdeling naar geslacht. Met uitzondering van de leeftijdsgroepen 14 en 15 jaar, is het aandeel jongens onder de vsv'ers in vrijwel alle leeftijdscategorieën hoger dan dat van meisjes. Op 16-jarige leeftijd zijn de verschillen nog beperkt, maar vanaf 18 jaar tekent zich een duidelijke omslag af: jongens vormen dan een significant groter deel van de voortijdige uitval.

Figuur 14. Aantal vsv'ers (t+1) Haaglanden 2022-2023 naar geslacht en leeftijd

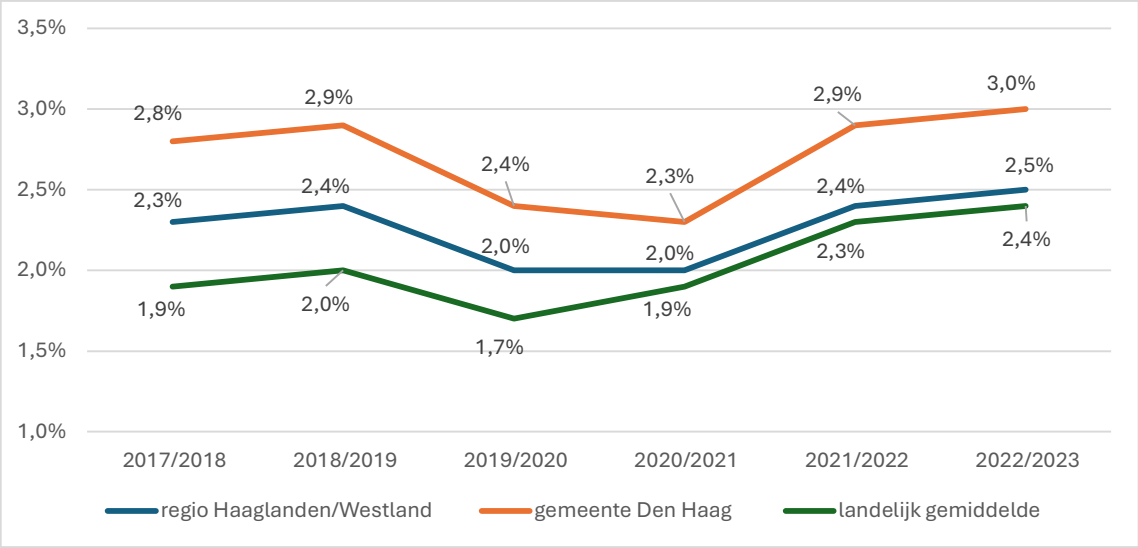
Bron: Duo/dashboard vsv

3.1.2 VSV in de regio ten opzichte van landelijk

In de periode 2017/2018 tot en met 2022/2023 is het percentage vsv toegenomen, zowel landelijk als regionaal en gemeentelijk. Landelijk steeg het vsv-percentage van 1,9% naar 2,4%. Ook in de regio Haaglanden is sprake van een lichte stijging, van 2,3% naar 2,5%. Verdere analyse is nodig om te bepalen welke groepen, onderwijsniveaus en overstapmomenten hierbij een rol spelen.

Binnen de regio Haaglanden laat de gemeente Den Haag structureel de hoogste vsv-percentages zien. In 2017/2018 bedroeg dit 2,8%, oplopend tot 3% in 2022/2023. Gedurende de gehele periode ligt Den Haag boven zowel het regionale als het landelijke gemiddelde. Wanneer Den Haag buiten beschouwing wordt gelaten, blijft het regionale percentage onder het landelijke niveau.

Figuur 15. Ontwikkeling percentage vsv (t+1) regio Haaglanden, landelijk en contactgemeente (mbo en vo)

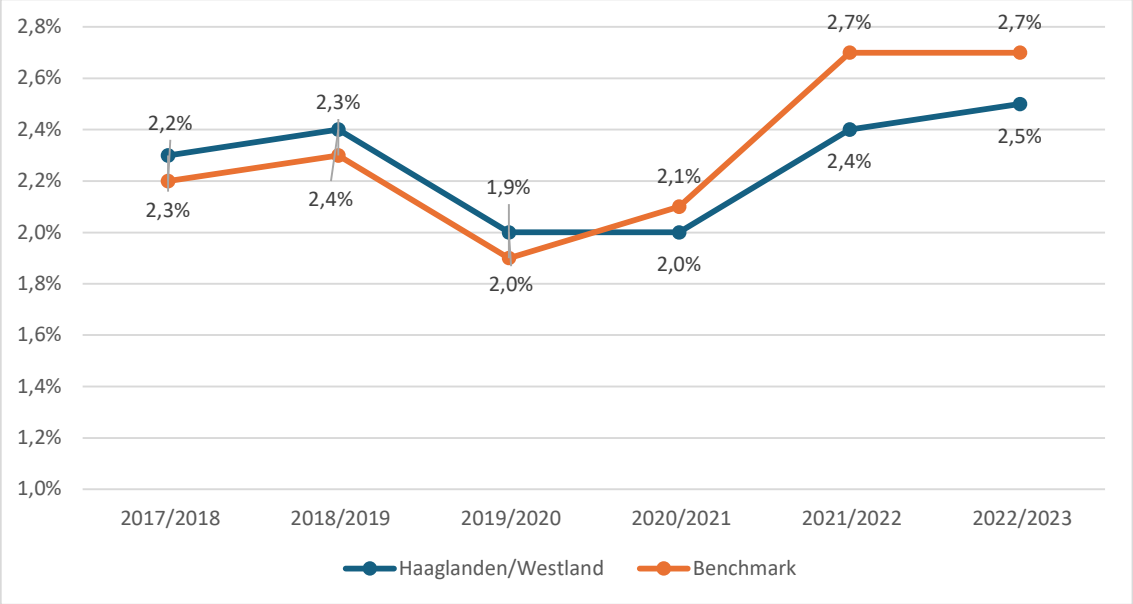
Bron: LPBL-Tool

3.1.3 Regio Haaglanden t.o.v. de benchmarkregio

Een vergelijking van de vsv-percentages tussen de regio Haaglanden/Westland en de benchmarkregio's over de periode 2017/2018 tot en met 2022/2023 laat een overwegend gunstig beeld voor Haaglanden zien. In de eerste vier jaren van deze periode lagen de percentages in Haaglanden iets boven het benchmarkgemiddelde, wat overeenkomt met de grootstedelijke en sociaaleconomische kenmerken van de regio.

Vanaf het schooljaar 2020/2021 verandert dit patroon: sindsdien scoort Haaglanden/Westland structureel lager dan de benchmark. De aanhoudend lagere cijfers ten opzichte van vergelijkbare regio's onderstrepen dat Haaglanden/Westland zich, ondanks bekende risicofactoren, veerkrachtig toont in het terugdringen van vsv.

Figuur 16. Percentage VSV regio Haaglanden en benchmarkregio

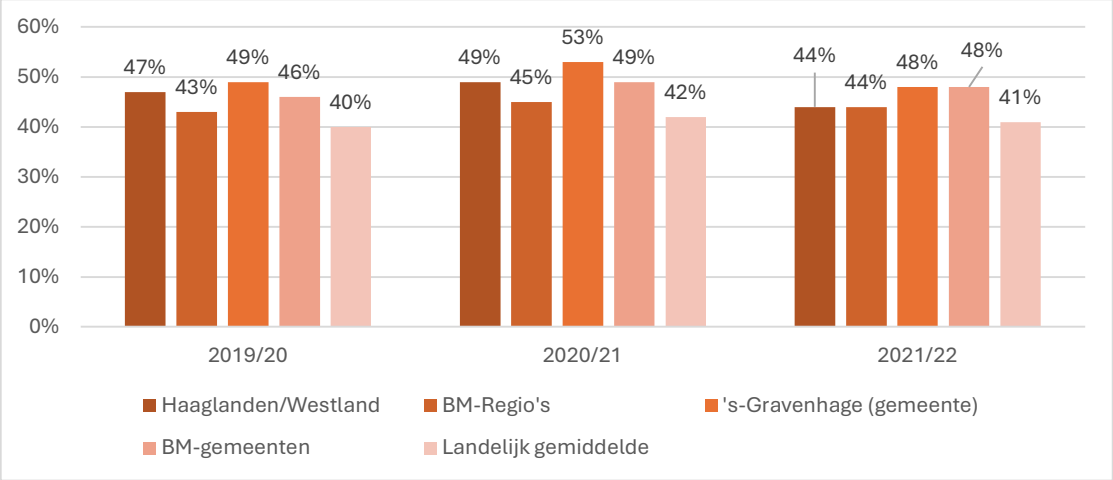
Bron: LPBL-Tool

3.1.4 VSV'ers in de regio Haaglanden een jaar later (2017-2022)

Om de cijfers over vsv goed te kunnen duiden, is het van belang te kijken welk deel van de jongeren binnen één jaar na uitval terugkeert naar het onderwijs. In Haaglanden blijft in de afgelopen drie jaar 44% tot 49% van de vsv'ers één jaar na uitstroom geregistreerd als vsv'er, wat boven het landelijk gemiddelde ligt (40%–42%).

Den Haag neemt binnen de regio een opvallende positie in. Het aandeel terugkeerders naar onderwijs (25%) is vergelijkbaar met het regionale gemiddelde, maar het aandeel werkenden ligt met eveneens 25% duidelijk lager dan elders in de regio en in de benchmarkgebieden. Bovendien heeft Den Haag structureel hogere percentages jongeren die één jaar na uitval nog als vsv'er geregistreerd staan, al was dit aandeel in 2021/2022 voor het eerst gelijk aan het gemiddelde van de benchmarkgemeenten.

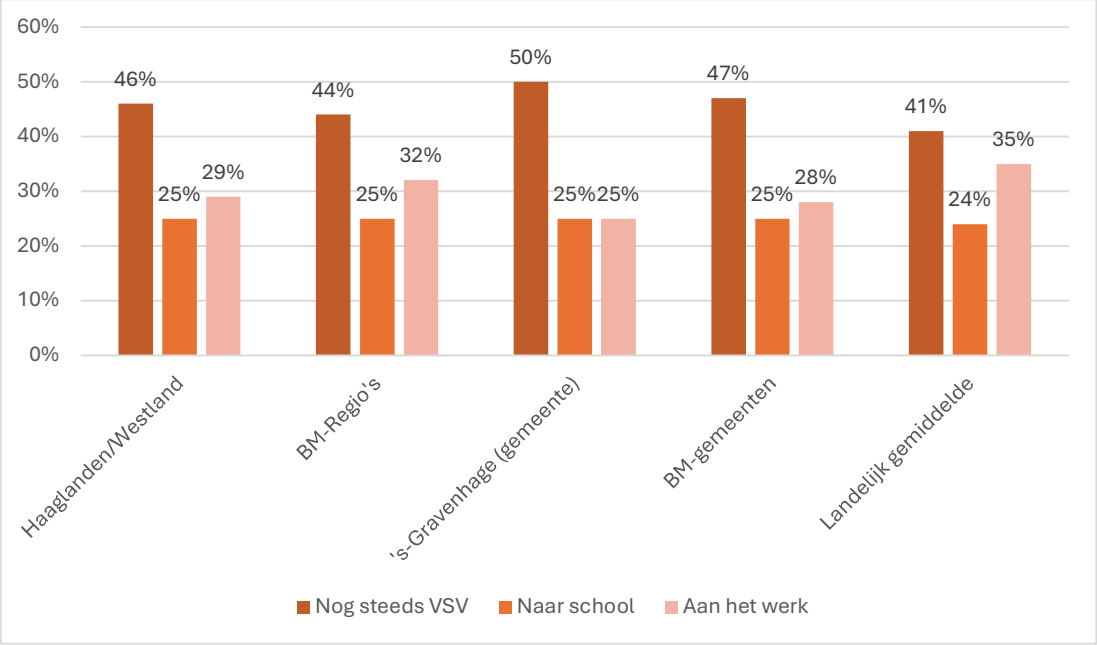
Figuur 17. Een jaar later nog steeds VSV-er

Bron: LPBL-tool

In Haaglanden keert gemiddeld 25% van de vsv'ers binnen één jaar terug naar het onderwijs, terwijl 29% in die periode werk heeft gevonden. De onderwijsinstroom ligt daarmee boven het landelijk gemiddelde (21%), maar het aandeel werkenden blijft achter bij het landelijke niveau (35%). In vergelijking met de benchmarkregio's en -gemeenten vertoont Haaglanden een vergelijkbaar patroon: ook daar keert circa 25% van de vsv'ers terug naar school en werkt 28% tot 32% binnen een jaar.

*Figuur 18. VSV-er na 1 jaar**

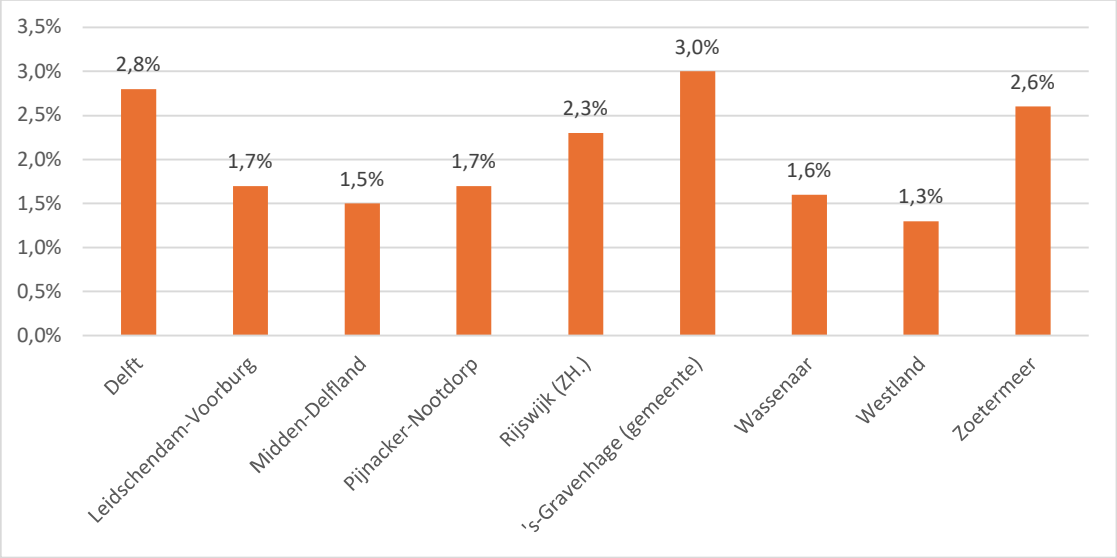
Bron: LPBL-tool
**Grafiek toont het gemiddelde van 5 jaar.*

3.2 VSV in de regio Haaglanden – per gemeente

3.2.1 Verschillen tussen gemeenten in doorstroomregio Haaglanden

Binnen Haaglanden bestaan duidelijke gemeentelijke verschillen in het vsv-percentage. Den Haag heeft met 3% het hoogste aandeel, gevolgd door Delft (2,8%) en Zoetermeer (2,6%). Deze bovengemiddelde waarden hangen mogelijk samen met complexere stedelijke en sociaaleconomische omstandigheden. Westland (1,3%), Midden-Delfland (1,5%), Wassenaar (1,6%) en Pijnacker-Nootdorp (1,7%) kennen juist structureel lagere percentages.

*Figuur 19. Percentage VSVt+1 binnen de regio Haaglanden (2022-2023)**

Bron: LPBL-Tool

In absolute aantallen hebben Den Haag (1.069), Zoetermeer (249) en Delft (146) in 2022–2023 de meeste vsv'ers binnen Haaglanden. Deze aantallen weerspiegelen de omvang van de jongerenpopulatie en onderstrepen de centrale rol van deze gemeenten binnen de regionale vsv-opgave.
Hoewel Westland een laag vsv-percentage kent (1,3%), telt de gemeente door haar grote jongerenpopulatie toch een aanzienlijk aantal vsv'ers. Dit toont dat niet alleen percentages, maar ook absolute aantallen bepalend zijn voor de benodigde inzet per gemeente.

Een deel van deze jongeren keert op termijn terug naar het onderwijs of de arbeidsmarkt. De absolute vsv-cijfers dienen daarom altijd in samenhang te worden bekeken met herinstroompercentages en de duur van de uitval.

Tabel 8. Aantal vsv-er t+1 Haaglanden 2022-2023 per gemeente

	Aantal nieuwe vsv
Den Haag	1069
Delft	146
Leidschendam-Voorburg	87
Midden-Delfland	22
Pijnacker-Nootdorp	89
Rijswijk	81
Wassenaar	29
Westland	115
Zoetermeer	249
Regio Haaglanden	1887
Regio Haaglanden ex DH	818
Nederland	29702

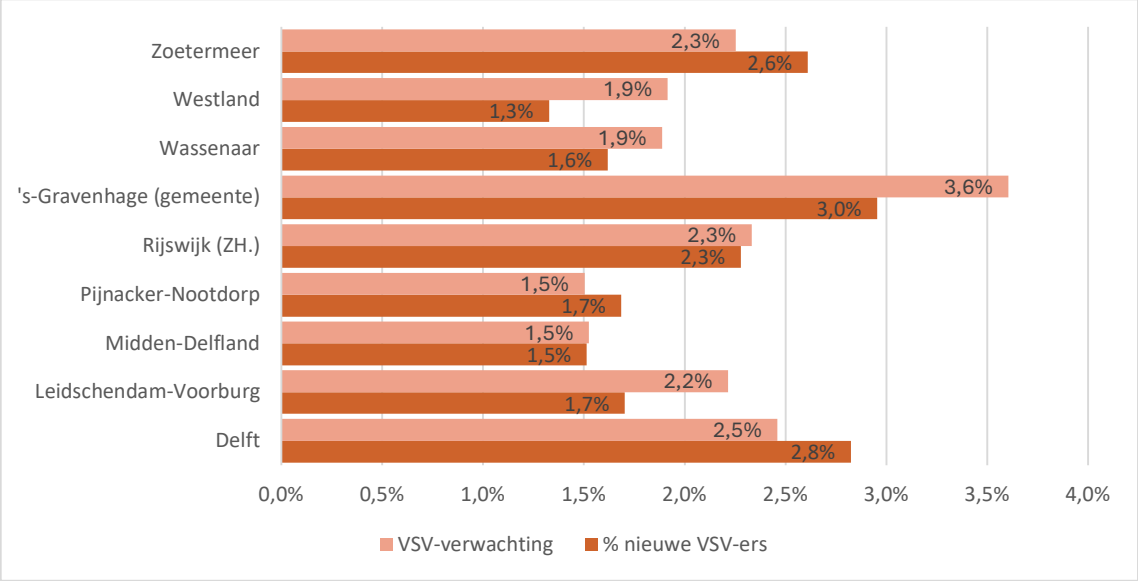
Bron: Duo/Dashboard vsv

3.2.2 Percentage vsv per gemeente t.o.v. verwachting op basis van minimahuishoudens

Wanneer de vsv-percentages worden afgezet tegen het sociaaleconomisch profiel van de gemeenten, blijken Midden-Delfland en Rijswijk te presteren conform verwachting: de uitvalcijfers sluiten aan bij de mate van sociaaleconomische kwetsbaarheid. In Zoetermeer, Delft en Pijnacker-Nootdorp ligt het aandeel vsv juist hoger dan op basis van dit profiel zou worden verwacht.

Opvallend zijn Den Haag, Westland en Wassenaar, waar het aandeel nieuwe vsv'ers lager ligt dan verwacht op basis van het aandeel minimahuishoudens. De prestaties in deze gemeenten zijn daarmee gunstiger dan het demografisch profiel doet vermoeden. Verdere analyse is nodig om de onderliggende factoren te verklaren.

Figuur 20. % vsv werkelijk t.o.v. verwachting op basis van % minimahuishoudens

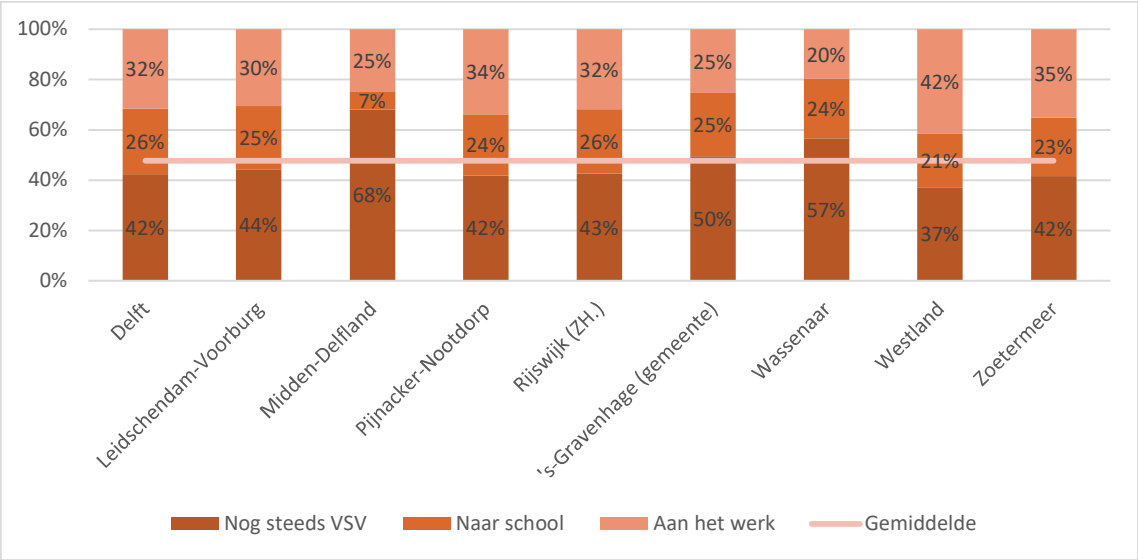
Bron: LPBL-tool

3.2.3 VSV-ers een jaar later (2017-2022) - uitgesplitst naar gemeente

Het aandeel jongeren dat binnen een jaar na voortijdig schoolverlaten terugkeert naar het onderwijs varieert in Haaglanden beperkt en ligt in de meeste gemeenten tussen 24% en 26%. Alleen Midden-Delfland wijkt af van dit patroon, vermoedelijk door de kleine aantallen; dit vraagt om nadere duiding.

Grotere verschillen bestaan in het aandeel vsv'ers dat binnen een jaar aan het werk is. Westland kent met 42% het hoogste aandeel werkende jongeren na schooluitval, gevolgd door Zoetermeer (35%) en Pijnacker-Nootdorp (34%).

Figuur 21. VSV-er na één jaar per gemeente regio Haaglanden

Bron: LPBL-tool
Grafiek toont het gemiddelde van 5 jaar.

Wanneer de vijfjaarsgemiddelden van het percentage jongeren dat één jaar na uitval nog als vsv'er geregistreerd staat worden vergeleken met de absolute aantallen in het schooljaar 2022/2023, ontstaat het onderstaande beeld van de verdeling binnen de regio Haaglanden.

Tabel 9. Na één jaar nog vsv

Gemeente	Aantal vsv t+1	Percentage	Aantal vsv t+2
Delft	146	42%	61
Leidschendam-Voorburg	87	44%	38
Midden-Delfland	22	68%	15
Pijnacker-Nootdorp	89	42%	37
Rijswijk	81	43%	35
Wassenaar	29	57%	17
Westland	115	37%	43
Zoetermeer	249	42%	105
Den Haag	1069	50%	535

Bron: Duo/Dashboard vsv

3.3 Voortijdig schoolverlaten vanuit onderwijsperspectief

In dit hoofdstuk wordt vsv benaderd vanuit het perspectief van het onderwijs. Daarbij wordt ingezoomd op de verschillende onderwijssectoren, met specifieke aandacht voor het vo en het mbo. Binnen deze analyse wordt niet alleen gekeken naar algemene trends en ontwikkelingen, maar ook naar verschillen tussen instellingen.

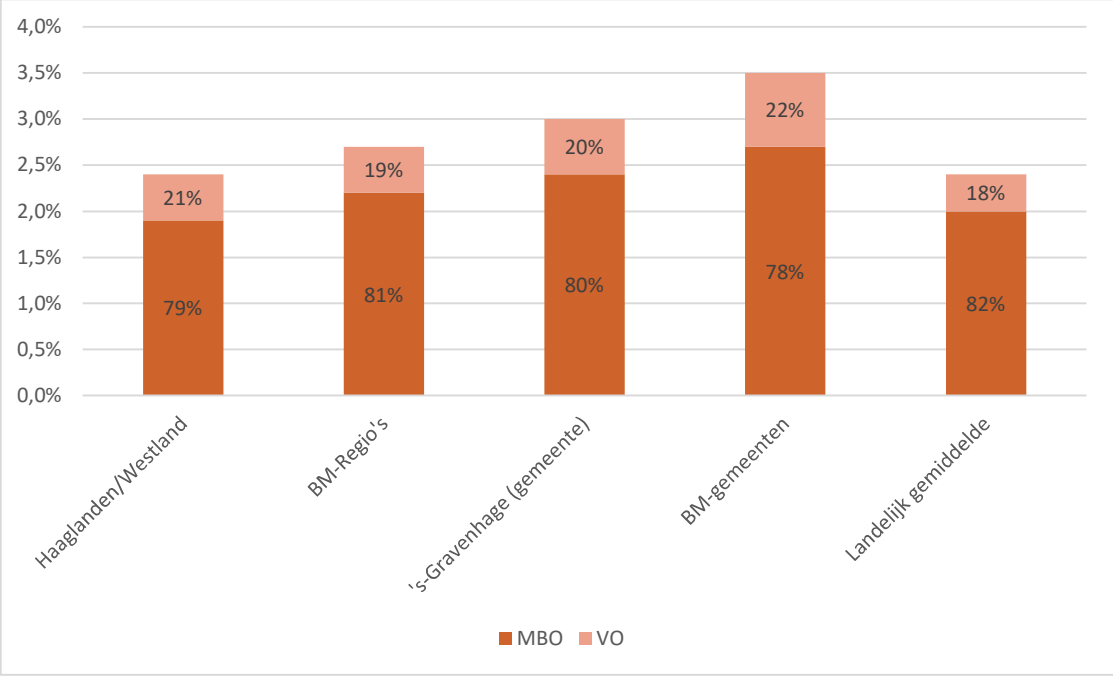
Door de vsv-cijfers te analyseren op zowel sectoraal als instellingsniveau ontstaat een gedetailleerder beeld van waar de risico's op uitval zich concentreren, welke groepen studenten het meest kwetsbaar zijn en waar preventieve of herstelgerichte maatregelen het grootste effect kunnen hebben.

3.3.1 Aandeel voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs in voortijdig schoolverlaten

Van alle jongeren die in 2022/2023 in de regio Haaglanden als vsv'er geregistreerd staan, is 79% afkomstig uit het mbo en 21% uit het vo. Dit aandeel mbo-studenten ligt iets lager dan in de benchmarkregio's (81%) en het landelijk gemiddelde (82%), maar iets hoger dan in de benchmarkgemeenten (78%). In Den Haag is het aandeel vergelijkbaar: 80% van de vsv'ers komt uit het mbo.

De verschillen tussen regio's en gemeenten zijn beperkt, maar bevestigen twee structurele patronen: het mbo vormt het zwaartepunt binnen de vsv-problematiek, terwijl het relatief hoge aandeel vsv binnen het vo blijvende aandacht vraagt voor preventie, doorlopende begeleiding en soepele overgangen naar vervolgonderwijs.

Figuur 22. Aandeel vsv vanuit vo en mbo

Bron: LPBL-tool

Ook in absolute aantallen vormt het mbo het zwaartepunt binnen de vsv-problematiek in Haaglanden. In het schooljaar 2022/2023 werden 1.887 jongeren geregistreerd als vsv'er (t+1), van wie 1.495 afkomstig waren uit het mbo. Deze verdeling bevestigt het beeld dat de meeste uitval binnen het mbo plaatsvindt.

Tabel 10. Aantal vsv-ers t+1 Haaglanden 2022-2023 naar onderwijstype

	totaal			VO			MBO		
	Start-populatie	Aantal nieuw vsv	% nieuw vsv*	Start-populatie	Aantal nieuw vsv	% nieuw vsv*	Start-populatie	Aantal nieuw vsv	% nieuwe vsv*
Den Haag	36.771	1.069	2,9%	26.610	216	0,8%	10.161	853	8,4%
Delft	5.275	146	2,8%	3.812	36	0,9%	1.463	110	7,5%
Leidschendam-Voorburg	5.103	87	1,8%	3.974	20	0,5%	1.129	67	5,9%
Midden-Delfland	1.518	22	1,5%	1.138	4	0,3%	380	18	4,7%
Pijnacker-Nootdorp	5.331	89	1,7%	4.020	27	0,7%	1.311	62	4,7%
Rijswijk	3.423	81	2,4%	2.564	21	0,8%	859	60	6,9%
Wassenaar	1.792	29	1,6%	1.503	9	0,6%	289	20	6,9%
Westland	8.662	115	1,3%	6.152	15	0,2%	2.510	100	3,9%
Zoetermeer	9.788	249	2,5%	6.998	44	0,6%	2.790	205	7,3%
Haaglanden/ Westland	77.663	1.887	2,4%	56.771	392	0,7%	20.892	1.495	7,2%
Haaglanden ex DH	40.892	818	2,0%	30.161	176	0,6%	10.731	642	5,9%
Nederland	1.269.107	29.702	2,3%	890.635	5.415	0,6%	378.472	24.287	6,4%

Bron: Duo/Dashboard VSV
**afgerond*

3.3.2 Onderwijsinstellingen met de meeste voortijdig schoolverlaters

In de regio Haaglanden is vsv geconcentreerd bij een aantal mbo-instellingen. ROC Mondriaan levert met 917 vsv'ers in 2022/2023 veruit de grootste bijdrage aan het regionale totaal (48,6%). Het vsv-percentage van ROC Mondriaan bedraagt 7,3%, vergelijkbaar met andere grote ROC's binnen de G4, zoals ROC van Amsterdam (8,2%), Albeda (8,0%) en ROC Midden Nederland (6,1%). De omvang van de instelling verklaart grotendeels de hoge absolute bijdrage.

Ook mboRijnland, met vestigingen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg, levert een substantiële bijdrage met 327 vsv'ers (17,3%). Gezamenlijk zijn ROC Mondriaan en mboRijnland verantwoordelijk voor 65,9% van alle vsv'ers in Haaglanden. Meer dan 70% van de vsv'ers komt van de vier grootste mbo-instellingen in de regio.

Deze concentratie benadrukt het belang van bovenregionale afstemming, aangezien mbo-instellingen en hun studenten zich vaak over regiogrenzen heen bewegen. Zo is Albeda toonaangevend in Rotterdam-Rijnmond, mboRijnland in Zuid-Holland Noord en Midden, en heeft Yuverta (ondanks beperkte omvang in Haaglanden) een landelijke spreiding en verzorgt het onderwijs voor een kwetsbare groep jongeren uit omliggende gemeenten.

Dit betekent dat mbo-instellingen in de regio Haaglanden onderwijs verzorgen voor jongeren van binnen én buiten de regio, en omgekeerd. Zie Bijlage 6 voor meer gegevens over grensverkeer.

*Tabel 11. Aantal en percentage VSV'ers regio Haaglanden per onderwijsinstelling (2022/2023)**

	Aantal vsv	% vsv (t.o.v. het totaal aantal vsv-ers)	Cumulatief
ROC Mondriaan	917	48,6%	48,6%
mboRijnland	327	17,3%	65,9%
Zadkine	73	3,9%	69,8%
Stichting Albeda	68	3,6%	73,4%
Johan de Witt Scholengroep	42	2,2%	75,6%
SG Esloo	35	1,9%	77,5%
Grafisch Lyceum Rotterdam	33	1,7%	79,2%
Yuverta	29	1,5%	80,8%
ROC van Amsterdam	21	1,1%	81,9%
Christelijk Lyceum Delft	19	1,0%	82,9%
Segbroek college	19	1,0%	83,9%
Atlas Onderwijsgroep	18	1,0%	84,8%

Bron: Bewerking Duo/ Dashboard VSV
**De tabel laat 85% van de totale VSV zien. Voor het complete overzicht zie Bijlage 8*

3.4 Voortijdig schoolverlaten in het voortgezet onderwijs

Hoewel het mbo structureel het grootste aandeel vormt in het totaal aantal vsv'ers, is het relevant om tevens de ontwikkelingen binnen het voortgezet onderwijs (vo) systematisch te analyseren.

Het aandeel nieuwe vsv'ers binnen het vo in de regio Haaglanden ligt, evenals in het schooljaar 2018/2019, iets boven het landelijk gemiddelde. Wanneer de gemeente Den Haag buiten de regionale analyse wordt gelaten, blijkt het percentage nieuwe vsv'ers juist iets lager dan het landelijke niveau.

In het schooljaar 2022/2023 bleef het aandeel nieuwe vsv'ers in het vo binnen Haaglanden (exclusief Den Haag) stabiel op 0,51%, overeenkomend met 154 leerlingen. Dit percentage is vergelijkbaar met dat in 2018/2019 (0,53%; 157 leerlingen). Landelijk is in dezelfde periode sprake van een lichte stijging: het percentage nieuwe vsv'ers in het vo nam toe van 0,49% naar 0,54%.

Hoewel de gemeente Den Haag in substantiële mate bijdraagt aan het relatief hoge regionale vsv-percentage binnen het vo, vertoont de Haagse ontwikkeling een neerwaartse trend. Het aantal nieuwe vsv'ers in het vo in Den Haag is afgenomen van 224 leerlingen (0,86%) in 2018/2019 naar 184 leerlingen (0,7%) in 2022/2023.

3.4.1 Vsv in het voortgezet onderwijs naar onderwijsniveau

Ten opzichte van 2018/2019 is een duidelijke verschuiving zichtbaar in de herkomst van vsv binnen het vo. Het aandeel vsv'ers uit de bovenbouw van het vmbo daalde van 44,1% naar 35%, terwijl het aandeel uit de bovenbouw van havo en vwo toenam van 18,6% naar 28,3%. Het aandeel afkomstig van de vavo nam af van 18,8% naar 15,8%, terwijl de onderbouw juist een lichte stijging laat zien van 18,6% naar 20,9%.

Tabel 12. Percentage en aantal vsv per onderwijsrichting

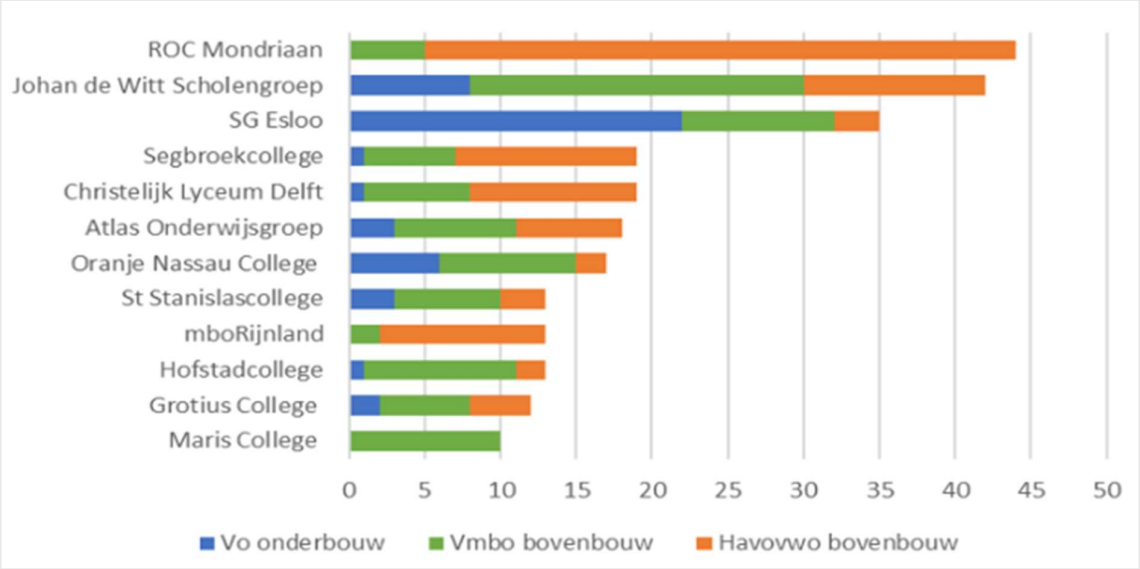
schooljaar	VAVO	vo onderbouw	vmbo bovenbouw	Havo/vwo bovenbouw
2018/2019	18,8%	18,6%	44,1%	18,6%
	(88)	(87)	(207)	(87)
2019/2020	18,1%	23,3%	36,7%	21,9%
	(62)	(80)	(126)	(75)
2020/2021	11,2%	20,7%	37,3%	30,8%
	(41)	(76)	(137)	(113)
2021/2022	12%	17,9%	39%	31,1%
	(41)	(61)	(133)	(106)
2022/2023	15,8%	20,9%	34,9%	28,3%
	(62)	(82)	(137)	(111)

Bron: DUO/Dashboard VSV

Instellingen voortgezet onderwijs

Op instellingsniveau bestaan duidelijke verschillen in de herkomst van vsv binnen het vo. Een beperkt aantal scholen levert een groot deel van de totale vsv in de regio. De meeste vsv'ers zijn afkomstig van ROC Mondriaan, de Johan de Witt Scholengroep en SG Esloo, waar uitval plaatsvindt in meerdere onderwijssegmenten, vooral in de bovenbouw van het vmbo en havo/vwo. Ook bij het Segbroek College, het Christelijk Lyceum Delft en de Atlas Onderwijsgroep is de uitval relatief hoog, met name in de bovenbouw van havo en vwo.

Figuur 23. Aantal VSV vo (incl. VAVO) Haaglanden naar niveau en onderwijsinstelling (2022/2023)

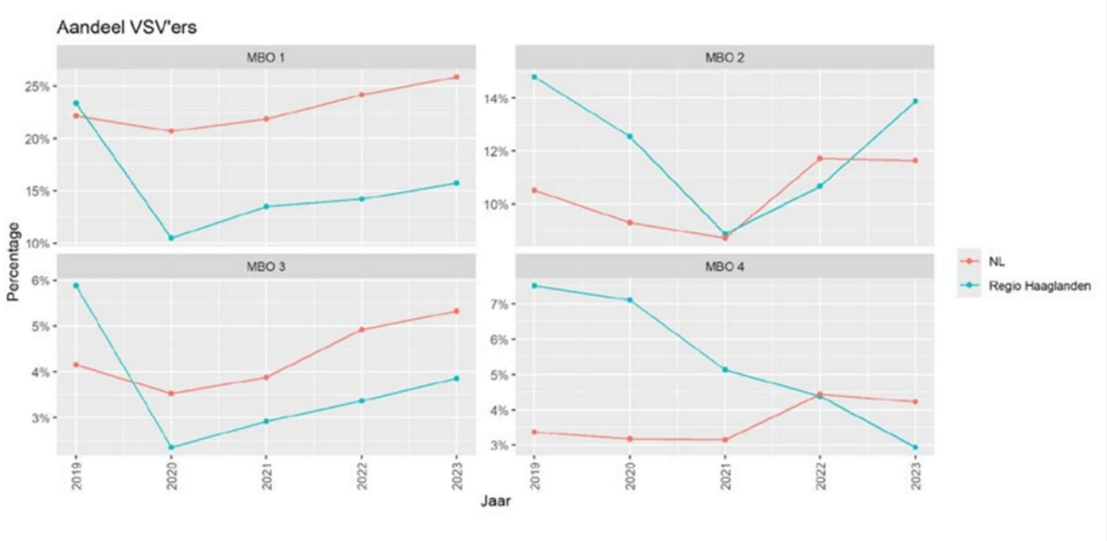
Bron: Bewerking Duo/ Dashboard VSV

3.5 VSV in het mbo

3.5.1 Vsv naar mbo-niveau

Het percentage vsv binnen het mbo varieert sterk per opleidingsniveau. Volgens analyses van Spirit4You neemt het aandeel vsv af op mbo-niveaus 1, 2 en 3, terwijl op niveau 4 juist een stijging zichtbaar is.

Figuur 24. Regio-indicator voor VSV naar mbo-niveau

Bron: DUO mbo kwaliteitsafspraken levering 2024

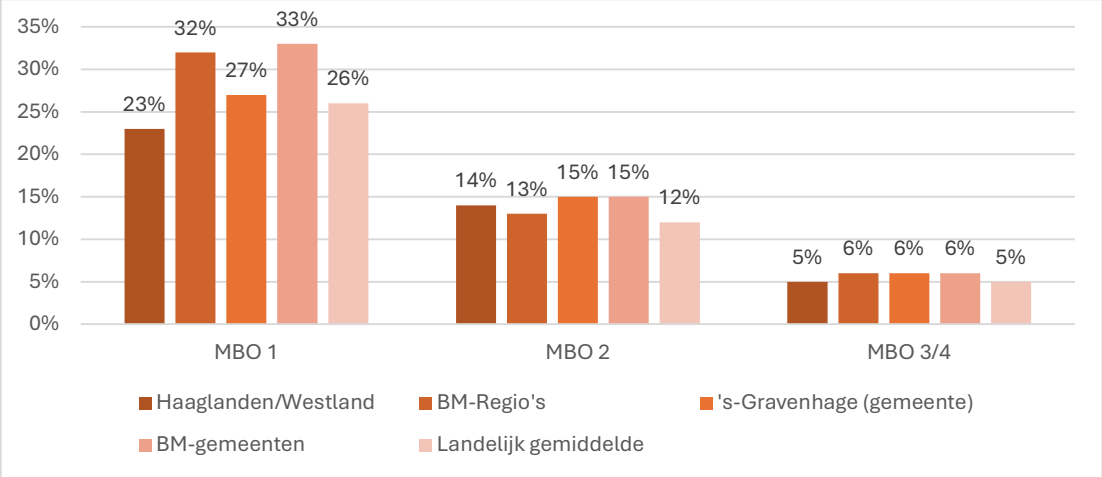
Vergelijking vsv BM-regio's en BM-gemeenten

Binnen de regio Haaglanden is het vsv-percentage het hoogst op mbo-niveau 1 (23%). Op niveau 2 bedraagt het percentage 14%, terwijl de niveaus 3 en 4 gezamenlijk een vsv-percentage van 5% kennen. Deze cijfers komen overeen met de landelijke trend, waarin niveau 1 structureel het hoogste uitvalspercentage laat zien (landelijk 26%).

In vergelijking met de benchmarkregio's (32% op niveau 1) en benchmarkgemeenten (33%) presteert Haaglanden gunstiger op dit instroomniveau. Ook op niveau 2 (14% in de regio tegenover 15% in de benchmarkgebieden) en op niveau 3/4 (5% in de regio tegenover 6%) liggen de regionale percentages iets lager dan die van vergelijkbare regio's en gemeenten.

Hoewel de vsv-percentages op mbo-niveau 1 en 2 het hoogst zijn, en daar gezien de omvang en kwetsbaarheid van de populatie vermoedelijk de meeste winst te behalen valt, vormen deze niveaus in absolute aantallen niet de grootste groep vsv'ers binnen het mbo. Het grootste aandeel betreft studenten afkomstig van mbo-niveau 4.

Figuur 25. Aandeel VSV MBO 2022/2023[3]

Bron: LPBL-tool

Tabel 13. Aantal nieuwe vsv'ers regio Haaglanden naar mbo-niveau

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Mbo 1	219	155	174	157	167
Mbo 2	454	398	414	522	530
Mbo 3	228	167	147	234	175
Mbo 4	528	474	482	604	623

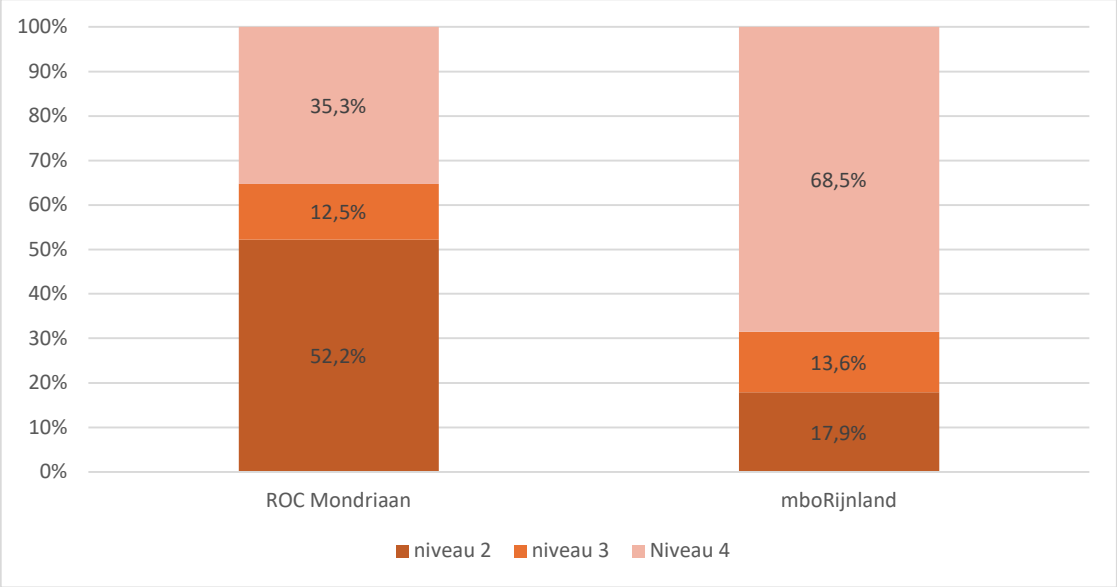
Bron: DUO Dashboard VSV

3.5.2 Mbo-opleidingen met relatief veel en relatief weinig vsv-ers

De verdeling van vsv'ers vertoont aanzienlijke verschillen tussen mbo-instellingen en opleidingsniveaus. Bij ROC Mondriaan is het grootste aandeel vsv'ers afkomstig uit niveau 2 (52,2%), gevolgd door niveau 4 (35,3%). Bij mboRijnland daarentegen concentreert de uitval zich voornamelijk op niveau 4 (68,5%).

[3] Voor jongeren op mbo niveau 1 geldt dat zij wel in de startpopulatie zitten (als ze nog geen startkwalificatie hebben). Ze worden alleen vsv-er als zij of: zonder diploma uitstromen (en niet in elders in onderwijs zitten), of: met diploma uitstromen, maar niet meer dan 12 uur per week werk hebben.

Figuur 26. Percentage VSV naar niveau uitgesplitst naar instelling

Bron: DUO dashboard VSV

VSV per opleidingsrichting

Bij ROC Mondriaan zijn 753 vsv'ers geregistreerd, vooral binnen de sectoren Zorg en Welzijn (184), Economie en Administratie (106) en Handel en Ondernemerschap (95). Bij mboRijnland gaat het om 279 vsv'ers, met de meeste uitval in Zorg en Welzijn (76), gevolgd door Economie en Administratie (47) en Informatie- en Communicatietechnologie (30).

Sectoren als Toerisme en Recreatie, Mobiliteit en Voertuigen en Transport, Scheepvaart en Logistiek kennen bij beide instellingen relatief weinig vsv'ers, mogelijk door verschillen in opleidingsstructuur, arbeidsmarktperspectief of instroomprofiel.

Tabel 14. Mbo vsv'ers Haaglanden ROC Mondriaan naar niveau en opleidingsrichting (exclusief niveau 1)

	mbo niveau 2	mbo niveau 3	mbo niveau 4	Totaal
Toerisme en recreatie	0	2	7	9
Afbouw, hout en onderhoud	15	0	0	15
Transport, scheepvaart en logistiek	16	5	0	21
Informatie en communicatietechnologie	3	4	22	29
Horeca en bakkerij	11	5	16	32
Uiterlijke verzorging	21	8	6	35
Bouw en infra	37	0	4	41
Mobiliteit en voertuigen	38	10	5	53
Veiligheid en sport	29	11	16	56
Techniek en procesindustrie	45	17	14	76
Handel en ondernemerschap	58	13	24	95
Economie en administratie	55	5	46	106

Zorg en welzijn	65	13	106	184
Cross-over	0	1	0	1
totaal	393	94	266	753

Bron: DUO-dashboard VSV

Tabel 15. Mbo vsv'ers Haaglanden mboRijnland naar niveau en opleidingsrichting (exclusief niveau 1)

	mbo niveau 2	mbo niveau 3	mbo niveau 4	totaal
Zorg en welzijn	0	11	65	76
Economie en administratie	0	1	46	47
Informatie en communicatietechnologie	0	7	23	30
Cross-over	19	0	8	27
Handel en ondernemerschap	4	2	14	20
Veiligheid en sport	4	6	9	19
Techniek en procesindustrie	7	3	1	11
Uiterlijke verzorging	5	3	2	10
Bouw en infra	2	0	7	9
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	0	0	8	8
Media en vormgeving	0	0	7	7
Horeca en bakkerij	3	2	0	5
Mobiliteit en voertuigen	4	1	0	5
Transport, scheepvaart en logistiek	2	2	0	4
Toerisme en recreatie	0	0	1	1
Entree	0	0	0	0
totaal	50	38	191	279

Bron: DUO-dashboard VSV

Ter verdieping van het inzicht in hoe mbo-instellingen kunnen bijdragen aan het terugdringen van het aantal jongeren dat het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie, zijn in 2024 en begin 2025 zogenoemde *startfoto's* opgesteld binnen het programma *'mbo als werkplaats voor professionals uit het sociaal domein'*. Deze analyses van mbo-locaties in de regio bieden een verdiepend beeld van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van studenten, zowel binnen als buiten de schoolsituatie, en brengen verschillen tussen opleidingen, niveaus en campussen in kaart.

3.6 Schoolverlaters vanuit praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (arbeid, dagbesteding en vervolgonderwijs)

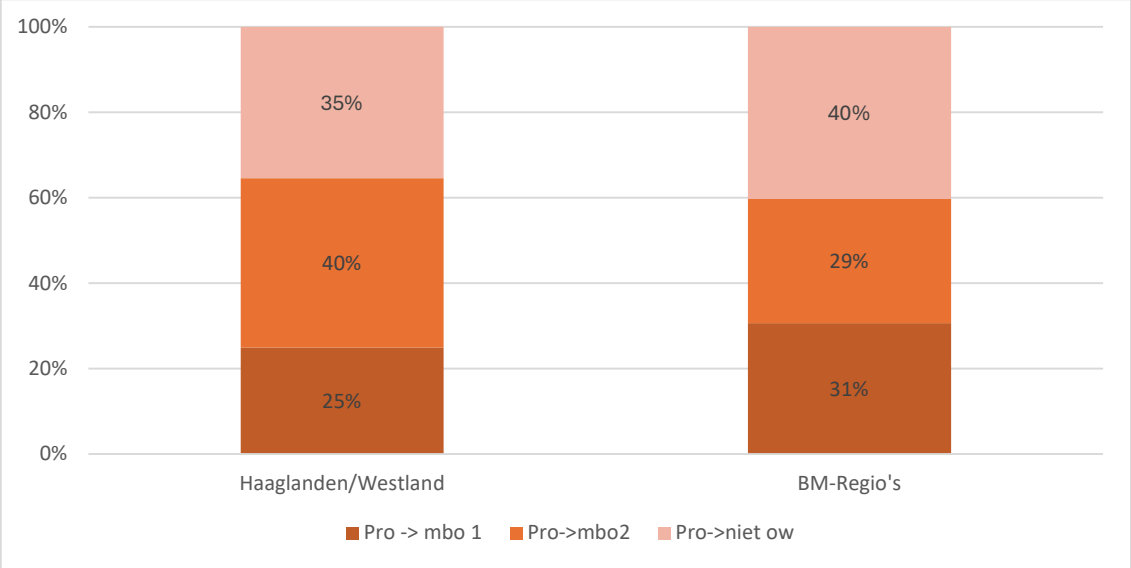
De eerder weergegeven percentages en aantallen voortijdig schoolverlaters in regio Haaglanden en per gemeente hebben uitsluitend betrekking op jongeren die behoren tot de zogenoemde startpopulatie vsv. Jongeren uit het praktijkonderwijs (pro) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) vallen buiten deze definitie en zijn daardoor niet zichtbaar in de officiële vsv-cijfers. Hoewel deze groep relatief klein is, ongeveer 6% van de leerlingen stroomt na de basisschool door naar pro of vso, is het van belang deze leerlingen wel mee te nemen in de bredere beschouwing van onderwijsuitval en de overgang naar vervolgonderwijs of arbeidsmarkt.

Op basis van wettelijke kaders worden leerlingen uit het praktijkonderwijs (pro) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) veelal als één categorie beschouwd, vaak in combinatie met jongeren die het entreeonderwijs volgen. In de praktijk betreft het echter een heterogene groep met uiteenlopende onderwijsniveaus, arbeidsmarktkansen en ondersteuningsbehoeften. Gemeenschappelijk is dat het merendeel van deze jongeren (met uitzondering van vso-leerlingen met het uitstroomprofiel vervolgonderwijs) niet kwalificatieplichtig is. Hierdoor lopen zij een verhoogd risico het onderwijs zonder startkwalificatie te verlaten, wat hun kwetsbaarheid vergroot in zowel de onderwijsloopbaan als bij de overgang naar de arbeidsmarkt.

3.6.1 Uitstroom pro naar mbo

Van de jongeren die uitstromen uit het praktijkonderwijs (pro) in de regio Haaglanden stroomt 25% door naar mbo-niveau 1 en 40% naar mbo-niveau 2. Deze verdeling wijkt af van die in de benchmarkregio's, waar respectievelijk 31% naar mbo-niveau 1 en 29% naar mbo-niveau 2 doorstroomt. In Haaglanden stroomt dus een kleiner aandeel pro-leerlingen door naar niveau 1 en een groter aandeel naar niveau 2. Het aandeel jongeren dat niet doorstroomt naar vervolgonderwijs bedraagt 35%, wat lager is dan in de benchmarkregio's (40%).

Figuur 27. Uitstroom pro-jongeren, de regio Haaglanden t.o.v. de benchmarkregio's (2022/2023).

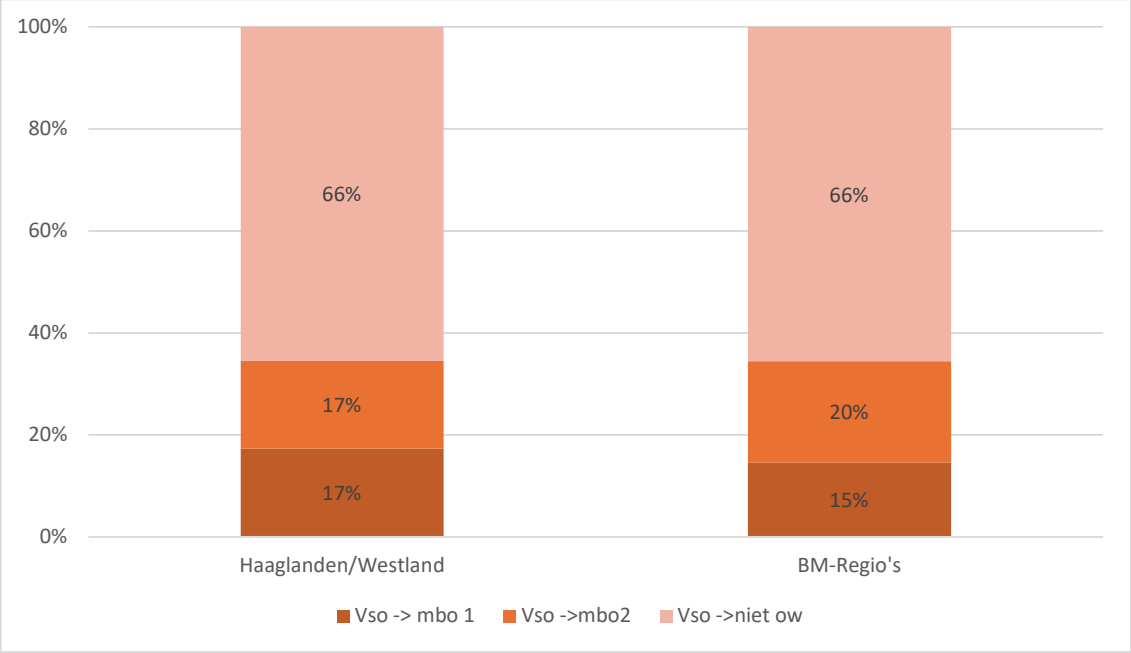
Bron: Dashboard JiKP

Hoewel doorstroomcijfers inzicht bieden in de directe onderwijsroutes van jongeren, zeggen zij weinig over het uiteindelijke rendement in termen van kwalificatie, diplomering of duurzame arbeidsparticipatie. Uit de vsv-cijfers blijkt dat het risico op voortijdige uitval juist op mbo-niveau 1 en 2 relatief hoog blijft (zie vsv-cijfers mbo).

3.6.2 Uitstroom uit vso naar vervolgonderwijs

Van de kwalificatieplichtige jongeren die uitstromen uit het vso in de regio Haaglanden stroomt 17% door naar mbo-niveau 1 en eveneens 17% naar mbo-niveau 2. In vergelijking met de benchmarkregio's valt op dat het aandeel doorstroom naar mbo-niveau 1 in Haaglanden hoger ligt (17% versus 15%), terwijl het aandeel dat doorstroomt naar mbo-niveau 2 juist iets lager is (17% versus 20%).

Figuur 28. Uitstroom vso-jongeren, de regio Haaglanden t.o.v. de benchmarkregio's (2022/2023).

Bron: Dashboard JiKP

Het meest opvallende cijfer betreft het aandeel jongeren dat niet uitstroomt naar onderwijs: 66% van de kwalificatieplichtige vso-leerlingen vervolgt hun schoolloopbaan niet binnen het onderwijs, terwijl dit formeel wél het beoogde uitstroomprofiel is. Deze uitkomst roept vragen op over de betrouwbaarheid van de registratie. Indien de cijfers correct zijn, is nader onderzoek nodig naar de situatie van deze jongeren op de middellange termijn: in welke mate zijn zij actief in dagbesteding, werk, zorg, of juist buiten beeld geraakt?

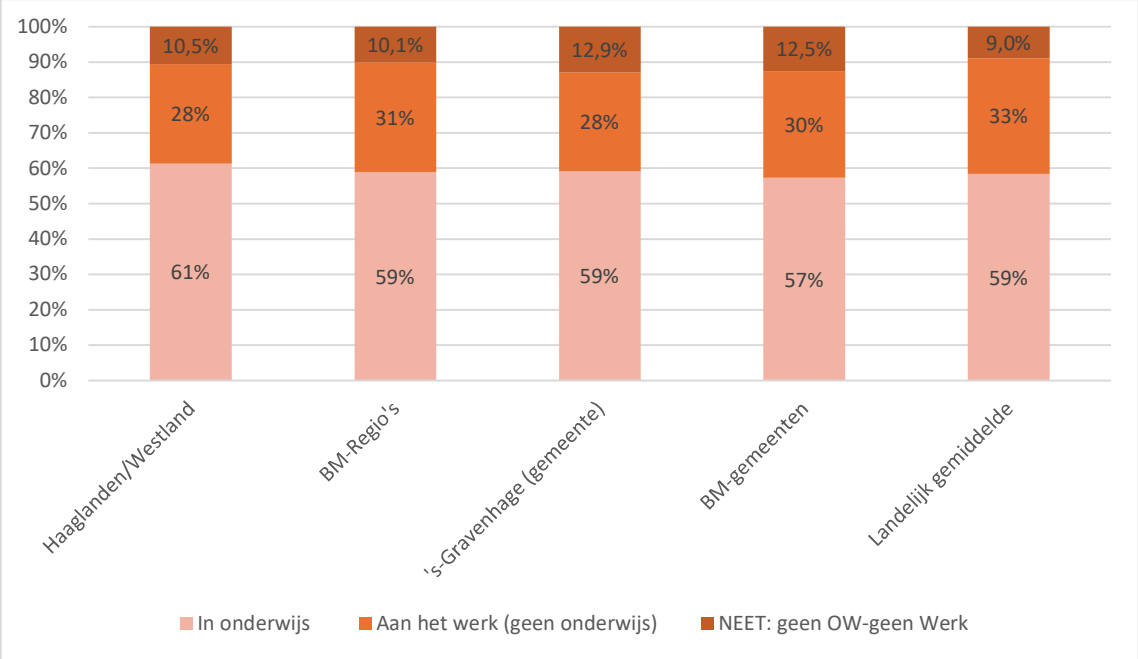
Een nadere verkenning van de positie van jongeren na het verlaten van het onderwijs volgt in hoofdstuk 4, waarin de arbeidsmarktpositie van jongeren in Haaglanden centraal staat.

4. Arbeidsmarktpositie van jongeren 15-27 jaar in doorstroomregio Haaglanden

4.1 Wel en niet naar schoolgaande of werkende jongeren

In Haaglanden/Westland bevindt 61% van de jongeren van 15 tot 27 jaar zich in het onderwijs, werkt 28% zonder onderwijsdeelname en valt 10,5% onder de NEET-categorie (jongeren tussen de 15 en 27 jaar die geen onderwijs of opleiding volgen en niet deelnemen aan de arbeidsmarkt). De onderwijsdeelname ligt daarmee boven het landelijke en benchmarkgemiddelde (beide 59%).
Het aandeel werkende jongeren (28%) ligt lager dan landelijk (33%) en in de benchmarkregio's (31%). Het aandeel NEET-jongeren (10,5%) is iets hoger dan in vergelijkbare regio's (10,1%). Binnen de regio valt Den Haag op met 12,9%, het hoogste aandeel NEET-jongeren en boven het gemiddelde van de benchmarkgemeenten (12,5%).

Figuur 29. Percentage jongeren 15 - 27 jaar niet aan het werk en in onderwijs (2022)

Bron: LPBL-tool

4.2 Arbeidsmarktsituatie naar geslacht en leeftijd

De jongerenpopulatie in Haaglanden bestaat uit drie groepen: onderwijsdeelnemers, werkenden zonder onderwijsdeelname en jongeren zonder werk of onderwijs (NEET). Onder de 109.550 onderwijsdeelnemers is de verdeling naar geslacht nagenoeg gelijk (51% mannen, 49% vrouwen). Jongeren van 18 tot 23 jaar vormen met 47% de grootste leeftijdscategorie.

Van de 50.210 jongeren die werken zonder onderwijsdeelname is 67% tussen de 23 en 27 jaar; jongeren onder de 18 jaar vormen slechts 1%. De NEET-groep telt naar schatting 18.770 jongeren, van wie de helft 23 tot 27 jaar oud is. Jongeren van 15 tot 18 jaar vormen met 4% een kleine minderheid. Een overzicht van de arbeidsmarktpositie van jongeren in de regio is toegevoegd als Bijlage 3.

Tabel 16. Arbeidsmarktsituatie jongeren inde regio Haaglanden naar geslacht en leeftijd (2022)

	Totaal	Mannen	Vrouwen	15 tot 18 jaar	18 tot 23 jaar	23 tot 27 jaar
In onderwijs	109.550	55.900	53.650	36.390	52.000	21.170
		(51%)	(49%)	(33%)	(47%)	(19%)
Werkt	50.210	26.520	23.690	510	16.270	33.430
		(53%)	(47%)	(1%)	(32%)	(67%)
Geen werk en geen onderwijs (NEET)	18.770	9.860	8.910	740	8.650	9.380
		(53%)	(47%)	(4%)	(46%)	(50%)

Bron: CBS

4.3 Werkende jongeren (zonder schoolinschrijving)

Het onderzoek “Aanpak Jeugdwerkloosheid”, uitgevoerd door SEO in 2022, biedt waardevolle inzichten in de arbeidsmarktpositie van jongeren in Nederland. Het rapport laat onder meer zien dat er nog steeds aanzienlijke verschillen bestaan in de arbeidsparticipatie en werkloosheid tussen jongeren met verschillende opleidingsniveaus. Ook wordt duidelijk dat kwetsbare groepen jongeren vaker te maken hebben met tijdelijke contracten, lagere lonen en minder perspectief op duurzame arbeid.

Hoewel dit landelijke onderzoek een goed overzicht geeft van de algemene trends, is het helaas beperkt bruikbaar voor het opstellen van effectief regionaal beleid. De gegevens en analyses zijn niet uitgesplitst naar de verschillende arbeidsmarktregio’s, waardoor het lastig is om inzicht te krijgen in de specifieke regionale dynamiek en problematiek. Dat is een gemiste kans, want jeugdwerkloosheid manifesteert zich niet overal op dezelfde manier. Elke regio kent zijn eigen economische structuur, opleidingsaanbod en demografische kenmerken.

Figuur 30. Ontwikkeling Arbeidsmarktpositie specifieke groepen jongeren

Uitstromers cohort 2018/'19 (direct na uitstroom)	Totaal	Met werk (>12 uur)	Met werk (<12 uur)	Zonder werk, met uitkering	Zonder werk, zonder uitkering
Voortgezet speciaal onderwijs (vso)	5.320	21%	6%	39%	35%
Praktijkonderwijs (pro)	2.880	59%	7%	11%	23%
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	80.570	84%	5%	2%	7%
Entree (bol/bbl)	1.640 / 1.130	51% / 60%	12% / 7%	13% / 23%	22% / 7%
Niveau 2 (bol/bbl)	7.110 / 6.770	68% / 90%	10% / 2%	4% / 4%	16% / 4%
Niveau 3/4 (bol/bbl)	41.480 / 22.450	82% / 96%	7% / 1%	1% / 1%	9% / 1%
Voortijdig schoolverlaters (vsv)	31.470	50%	13%	7%	30%
Voortgezet onderwijs (vo)	7.080	34%	16%	7%	43%
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	24.400	55%	12%	7%	26%
Totaal specifieke groepen jongeren	**120.240**	**72%**	**7%**	**5%**	**15%**

Bron: SEO

Binnen het nieuwe regionale programma is het streven om de inzichten uit landelijke analyses, zoals de ontwikkeling van arbeidsmarktparticipatie per doelgroep (zoals hieronder weergegeven), ook beschikbaar te maken op het niveau van de arbeidsmarktregio's Zuid-Holland Centraal (ZHC) en Haaglanden. Daarbij is het doel om deze informatie uit te splitsen en te clusteren naar de gemeenten binnen de doorstroomregio.

Door gegevens op een uniforme wijze regionaal te ontsluiten en te analyseren, kunnen we gerichter inspelen op de regionale situatie. Meer integraal inzicht in de positie van jongeren binnen de arbeidsmarktregio's stelt ons in staat om:

- Interventies beter af te stemmen op de specifieke kenmerken en ondersteuningsbehoeften van kwetsbare jongeren;
- De effectiviteit van bestaande en nieuwe aanpakken te vergroten;
- Bij te dragen aan een inclusieve arbeidsmarkt, waarin alle jongeren gelijke kansen hebben op duurzaam en passend werk.

Deze werkwijze versterkt de regionale uitvoeringskracht en draagt bij aan een data gestuurde benadering van het voorkomen van maatschappelijke uitval.

4.4 Jongeren zonder werk en zonder inschrijving in onderwijs

De figuren in deze paragraaf geven een eerste beeld van jongeren tussen de 15 en 27 jaar die geen onderwijs of opleiding volgen en niet deelnemen aan de arbeidsmarkt – de zogenoemde NEET-jongeren. Een deel van deze groep, met name vanaf 18 jaar, ontvangt een uitkering en is daarmee zichtbaar voor de gemeentelijke afdeling Werk & Inkomen (W&I) of – in mindere mate – via het UWV.

Jongeren die geen werk, opleiding of uitkering hebben, worden aangeduid als 'buiten beeld'. Een deel van deze groep is echter wél bekend bij het doorstroompunt of via niet-uitkeringsgerelateerde begeleidingstrajecten van Werk & Inkomen (W&I).

Het is van belang te benadrukken dat de NEET-groep geen homogene of uitsluitend kwetsbare populatie vormt. Binnen deze categorie bevinden zich ook jongeren die bewust kiezen voor een tussenjaar, jongeren die zich in een korte werkloosheidsfase bevinden tijdens de overgang van school naar werk, jonge ouders die tijdelijk afstand nemen van de arbeidsmarkt, en startende ondernemers zonder formele inschrijving of stabiel inkomen.

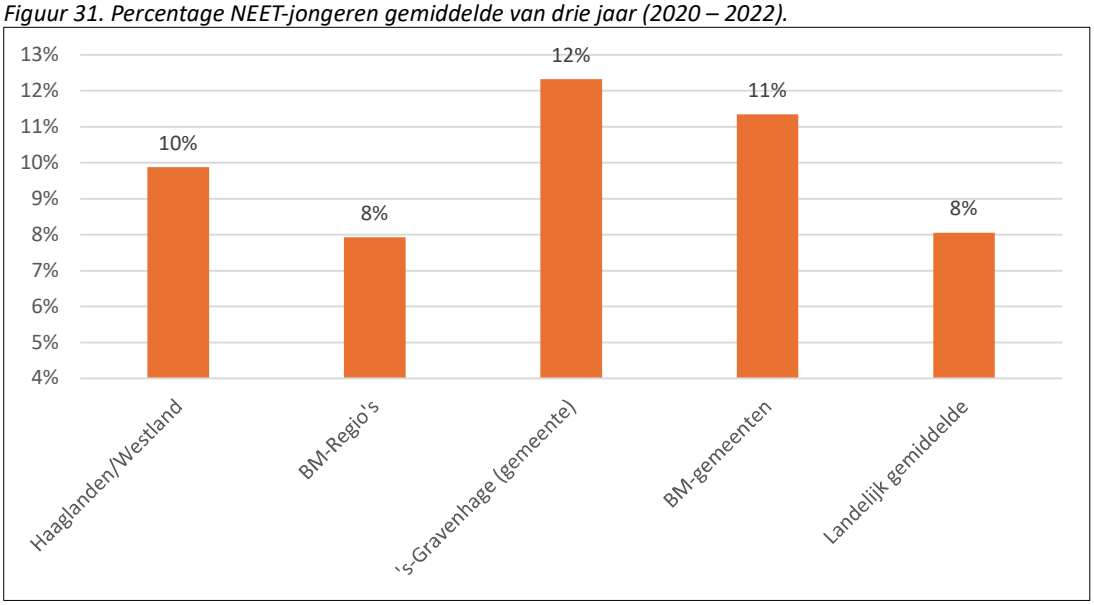
Deze diversiteit vraagt om een genuanceerde benadering, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen tijdelijk en structureel risico op uitval. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in de bijlage *'Gedrag van jongeren in kwetsbare positie' (Bijlage 7)*.

4.4.1 Percentage NEET-jongeren ten opzichte van de benchmark

De regio Haaglanden/Westland kent een NEET-percentage van ongeveer 10% onder jongeren van 15 tot 27 jaar. Daarmee ligt het NEET- jongeren hoger dan het landelijk gemiddelde en dat van de benchmarkregio's, die beide uitkomen op 8%.

Binnen de regio valt met name de gemeente Den Haag op. Met een NEET-percentage van 12% ligt Den Haag niet alleen boven het regionale gemiddelde maar ook boven het landelijke en benchmarkniveau.

Figuur 31. Percentage NEET-jongeren gemiddelde van drie jaar (2020 – 2022).

Bron: LPBL-tool

NEET-jongeren naar leeftijdscategorie

Binnen de NEET-groep in de regio Haaglanden behoort het merendeel van de jongeren tot de oudste leeftijdscategorie. Slechts 3,9% is tussen de 15 en 18 jaar, 46,1% valt in de groep van 18 tot 23 jaar en 50% is tussen de 23 en 27 jaar. Deze verdeling komt grotendeels overeen met het landelijke patroon, waar respectievelijk 2,9%, 47,6% en 49,5% van de NEET-jongeren tot dezelfde leeftijdsgroepen behoren.

Ook binnen de gemeente Den Haag is dit beeld zichtbaar: 3,5% van de NEET-jongeren behoort tot de jongste groep (15–18 jaar), 46,5% tot de middengroep (18–23 jaar) en 50% tot de oudste categorie (23–27 jaar). Zowel regionaal als stedelijk ligt het zwaartepunt van de NEET-populatie dus bij jongeren van 23 tot 27 jaar, wat wijst op een groeiende kwetsbaarheid aan de bovenkant van de leeftijdsrange.

Tabel 17. NEET-jongeren naar leeftijdscategorie (2022)

	15-18 jaar	18-23 jaar	23-27 jaar	Totaal
Regio Haaglanden	740	8.650	9.380	18.770
	(3.9%)	(46.1%)	(50%)	
Nederland	6.550	108.220	112.560	227.330
	(2.9%)	(47.6%)	(49.5%)	
Den Haag	400	5.350	5.760	11.510
	(3.5%)	(46.5%)	(50%)	

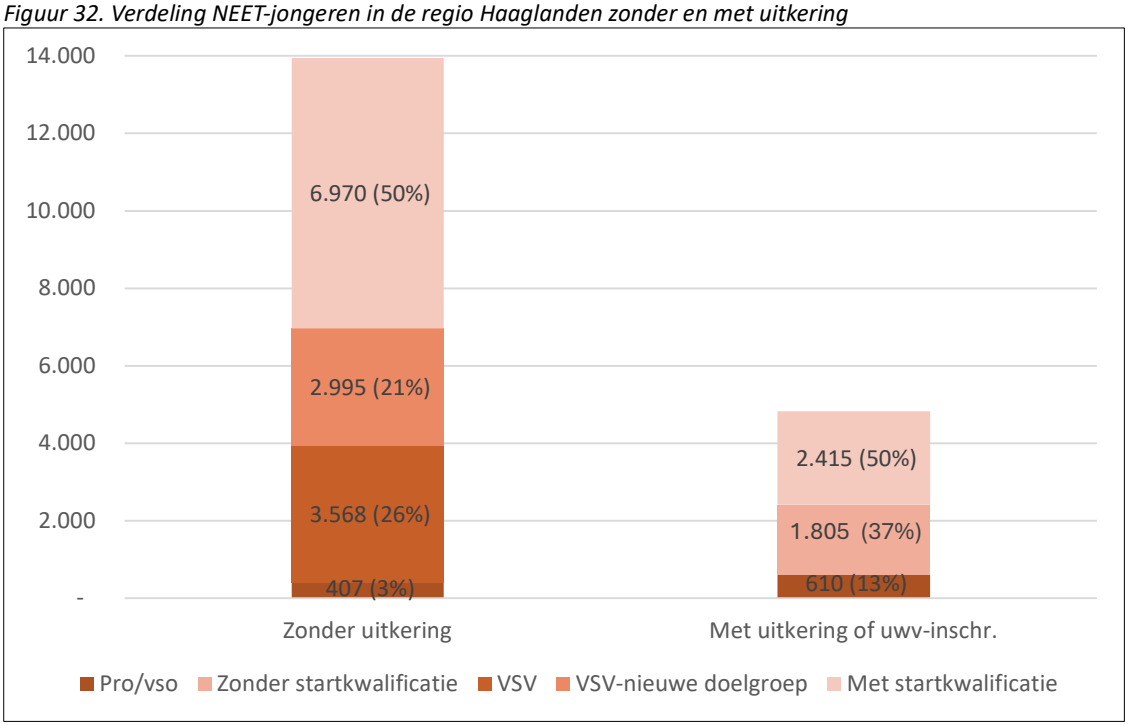
Bron: CBS

4.4.2 Aantallen NEET (schatting regionaal)[4]

Het merendeel van de NEET-jongeren in de regio Haaglanden ontvangt geen uitkering. Ongeveer de helft beschikt niet over een startkwalificatie. Van de totale NEET-populatie is circa een kwart (4.830 jongeren) geregistreerd bij de gemeente of het UWV, bijvoorbeeld vanwege een uitkering of inschrijving als werkzoekende.

De overige 13.940 jongeren, circa 75% van het totaal, staan niet geregistreerd bij formele instanties. Deze groep blijft daarmee grotendeels buiten beeld, wat wijst op een beperkte zichtbaarheid van hun leefsituatie, arbeidspositie en mogelijke ondersteuningsbehoefte.

Figuur 32. Verdeling NEET-jongeren in de regio Haaglanden zonder en met uitkering

Bron: LPBL-tool

De cijfers laten zien dat het behoren tot de NEET-groep niet uitsluitend samenhangt met het ontbreken van een startkwalificatie of het ontvangen van een uitkering. Dit vraagt om een bredere benadering waarin ook jongeren zonder vaste onderwijs- of werkpositie worden meegenomen, zodat tijdig kan worden vastgesteld of en waar ondersteuning nodig is.

[4] Schatting op basis van kengetallen.

4.4.2.1 NEET-jongeren *met en zonder* uitkering naar leeftijd

De meeste NEET-jongeren met een uitkering bevinden zich in de leeftijdscategorie 23 tot 27 jaar. Binnen deze groep beschikt het merendeel (1.510 jongeren) over een startkwalificatie. Ook onder NEET-jongeren van 15 tot 23 jaar heeft een groot deel een startkwalificatie behaald. In relatieve zin is het aandeel jongeren zonder startkwalificatie echter het grootst binnen de oudste leeftijdsgroep.

Tabel 18. NEET-jongeren met een uitkering naar leeftijd

	Uit pro/vso	Vsv	Zonder startkwalificatie	Met startkwalificatie
NEET-jongeren met uitkering 15-23 jaar	333	191	380	905
NEET-jongeren met uitkering 23-27 jaar	277		1.233	1.510

Jongeren van 23 tot 27 jaar zonder uitkering en zonder startkwalificatie worden aangemerkt als de nieuwe doelgroep. Deze groep omvat in totaal 2.995 NEET-jongeren. Het merendeel van de NEET-jongeren zonder uitkering beschikt echter wél over een startkwalificatie, wat erop wijst dat niet alle jongeren zonder werk of opleiding automatisch tot de kwetsbaarste groep behoren.

Tabel 19. NEET-jongeren zonder uitkering naar leeftijd

	Uit Pro/vso	Nieuwe vsv	vsv	Met startkwalificatie	Nieuwe doelgroep
NEET-jongeren zonder uitkering 15-18 jaar		370		370	
NEET-jongeren zonder uitkering 18-23 jaar	222	1.353	1.845	3.420	
NEET-jongeren zonder uitkering 23-27 jaar	185			3.180	2.995

4.4.3 Percentage NEET-jongeren binnen de regio

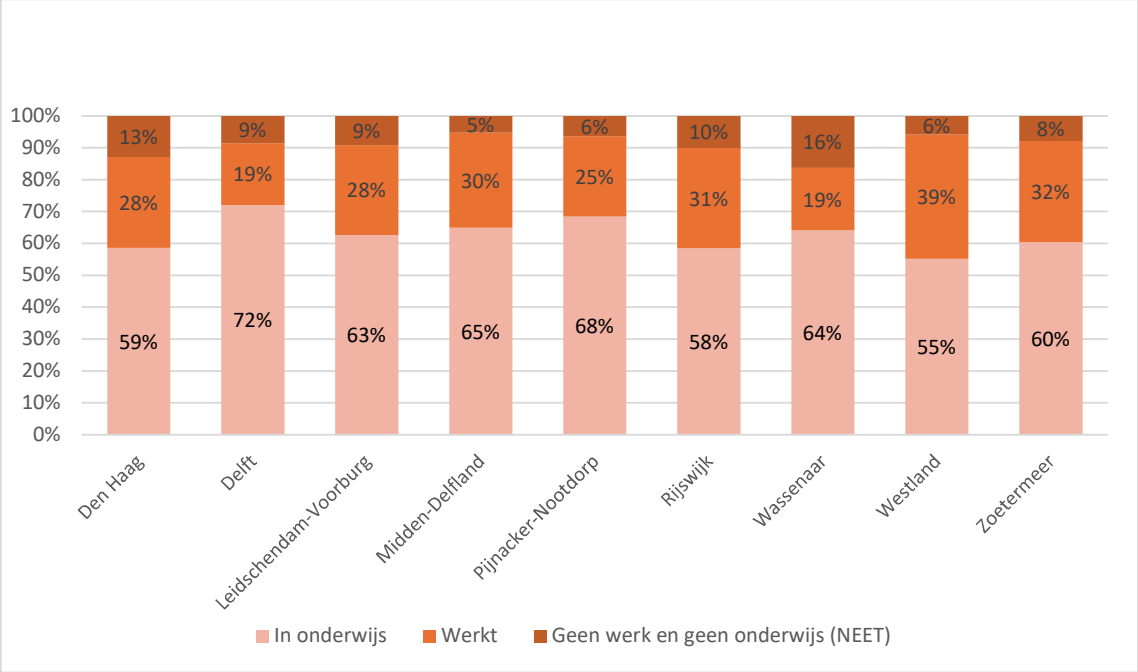
Binnen de regio Haaglanden bestaan duidelijke verschillen in de positie van jongeren ten aanzien van onderwijsdeelname, werk en NEET-status. Den Haag laat met 59% een gemiddelde onderwijsdeelname zien, terwijl Delft (72%) en Pijnacker-Nootdorp (68%) een beduidend hoger aandeel onderwijsdeelnemers hebben. De gemeente Westland blijft met 55% achter.

Westland heeft daarentegen met 39% het hoogste aandeel werkende jongeren zonder onderwijsdeelname, gevolgd door Zoetermeer (32%) en Rijswijk (31%). Den Haag bevindt

zich met 28% rond het regionale gemiddelde, terwijl Delft en Wassenaar met elk 19% een duidelijk lager aandeel werkende jongeren laten zien. Op basis van deze cijfers kan niet worden vastgesteld in hoeverre deze werkenden beschikken over duurzaam werk.

Wat betreft de NEET-status valt Wassenaar op met een relatief hoog aandeel van 16% jongeren die noch onderwijs volgen noch werken. Ook Den Haag heeft met 13% een hoger aandeel dan de meeste regiogemeenten. In Midden-Delfland (5%), Pijnacker-Nootdorp (6%) en Westland (6%) ligt dit percentage lager.

Figuur 33. Arbeidsmarktsituatie jongeren 15-27 jaar gemeenten in regio Haaglanden (2022)

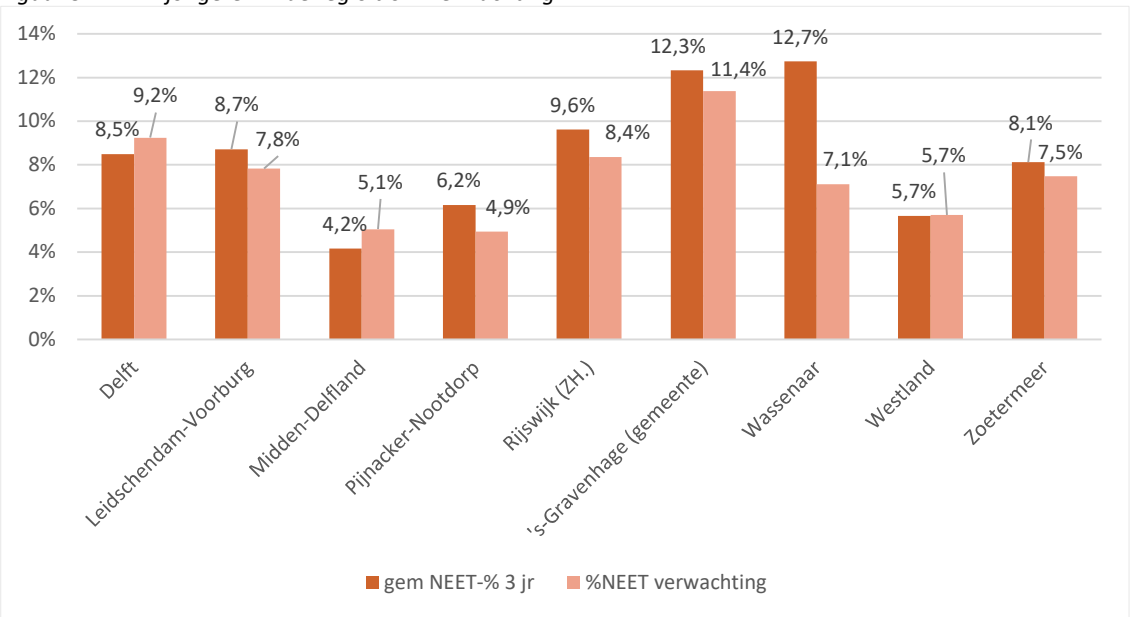
Bron: CBS

4.4.3.1 Percentage NEET (gem. 3 jaar) t.o.v. verwachting – per gemeente

De NEET-percentages binnen de regio Haaglanden liggen in de meeste gemeenten op of boven het verwachte niveau. Den Haag heeft het hoogste aandeel NEET-jongeren, met een gemiddeld percentage van 12,3% tegenover een verwachte waarde van 11,4%. Ook in Wassenaar ligt het feitelijke percentage met 12,7% duidelijk hoger dan het verwachte percentage van 7,1%.

Daartegenover staan gemeenten als Midden-Delfland en Westland, waar het NEET-percentage 4,2% en 5,7% betreft. Beide gemeenten blijven daarmee op of onder het verwachte niveau (respectievelijk 5,1% en 5,7%).

Figuur 34. NEET-jongeren in de regio t.o.v. verwachting

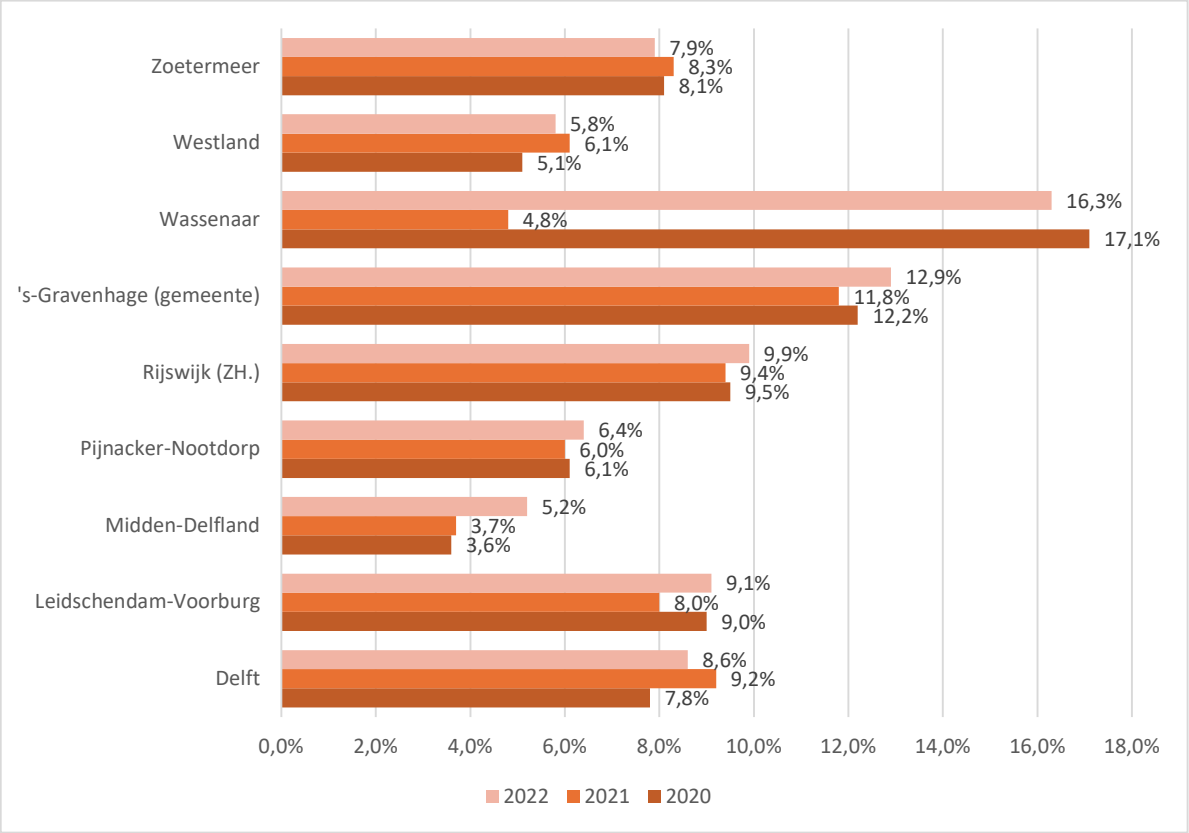
Bron: LPBL-tool

4.4.4 Ontwikkeling aandeel NEET-jongeren – per gemeente

De ontwikkeling van het aandeel NEET-jongeren vertoont aanzienlijke variatie tussen gemeenten. Met name Wassenaar laat sterke schommelingen zien: na een piek van 17,1% in 2020 daalde het percentage in 2021 tot 4,8%, om vervolgens in 2022 weer te stijgen tot 16,3%. Voor een beter begrip van deze fluctuaties is een verdiepende analyse noodzakelijk.

Den Haag kent structureel een hoog aandeel NEET-jongeren. Met percentages tussen 12,2% en 12,9% blijft de stad een blijvend aandachtspunt binnen de regio. In gemeenten als Zoetermeer, Delft en Leidschendam-Voorburg liggen de percentages op een relatief stabiel niveau tussen 7,8% en 9,1%, terwijl Pijnacker-Nootdorp daar iets onder blijft met waarden van 6,0% tot 6,4%.

Figuur 35. Ontwikkeling NEET-jongeren regio Haaglanden (2020 – 2022)

Bron: LPBL-tool

NEET-jongeren naar leeftijdscategorie per gemeente

In vrijwel alle gemeenten vormt de leeftijdsgroep van 23 tot 27 jaar de grootste categorie binnen deze populatie. In Den Haag, Delft, Westland, Zoetermeer, Rijswijk en Midden-Delfland behoort meer dan de helft van de NEET-groep uit jongeren tot deze leeftijdscategorie.

In Wassenaar is het aandeel jongere NEET-jongeren relatief groot: 21,1% is jonger dan 18 jaar en 54,4% valt binnen de categorie 18 tot 23 jaar. Ook in Leidschendam-Voorburg en Pijnacker-Nootdorp is het aandeel jongeren onder de 23 jaar binnen de NEET-groep hoger dan in de overige gemeenten van de regio.

Tabel 20. Verdeling NEET-jongeren naar leeftijd per gemeente binnen regio Haaglanden

	15-18 jaar (aantal/%)	18-23 jaar (aantal/%)	23-27 jaar (aantal/%)	Totaal
Den Haag	400	5.350	5.760	11.510
	(3,5%)	(46,5%)	(50,0%)	
Delft	30	890	1.350	2.270
	(1,3%)	(39,2%)	(59,5%)	
Leidschendam-Voorburg	60	390	370	820
	(7,3%)	(47,6%)	(45,1%)	
Midden-Delfland	10	60	70	140
	(7,1%)	(42,9%)	(50,0%)	

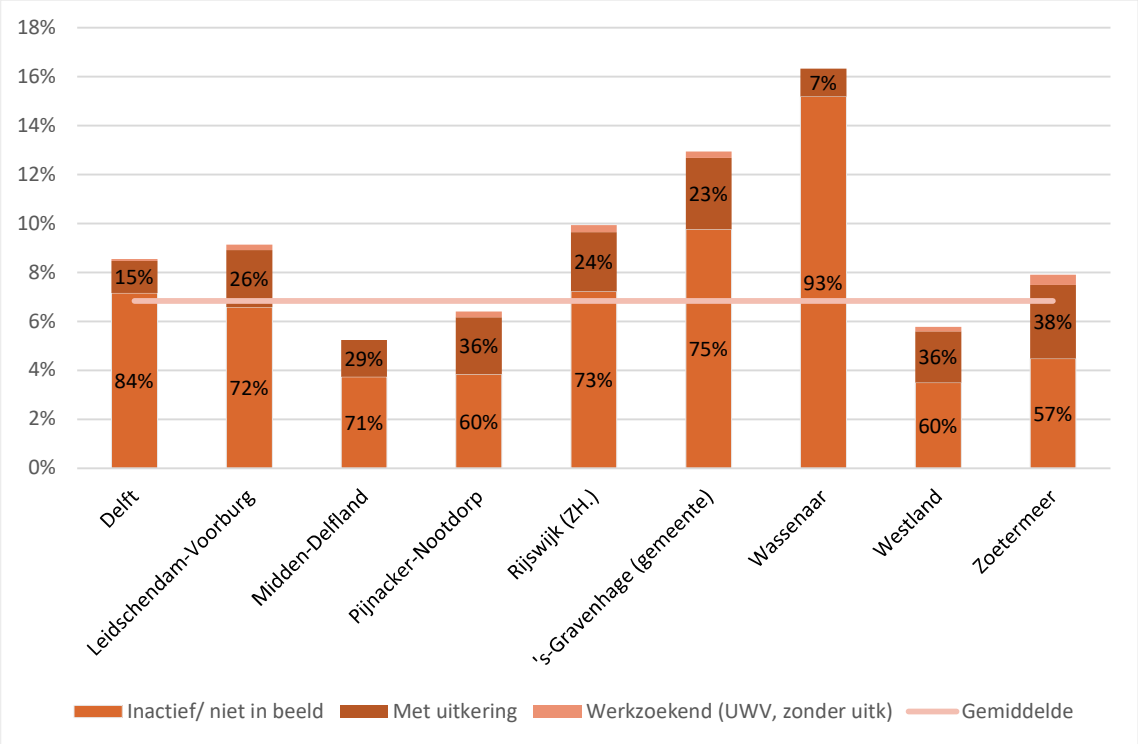
Pijnacker-Nootdorp	30	270	250	550
	(5,5%)	(49,1%)	(45,5%)	
Rijswijk	30	300	330	670
	(4,5%)	(44,8%)	(49,3%)	
Wassenaar	120	310	140	570
	(21,1%)	(54,4%)	(24,6%)	
Westland	30	410	470	910
	(3,3%)	(45,1%)	(51,6%)	
Zoetermeer	40	660	640	1.340
	(3,0%)	(49,3%)	(47,8%)	

Bron: CBS

4.4.5 Uitkeringssituatie NEET-jongeren – per gemeente

In alle gemeenten binnen Haaglanden bestaat de grootste groep NEET-jongeren uit jongeren die inactief zijn of niet in beeld zijn bij instanties. De omvang van deze groep verschilt echter per gemeente. In Wassenaar (93%) en Delft (84%) ligt het aandeel inactieve of niet-geregistreerde jongeren het hoogst, wat wijst op een relatief grote groep zonder werk, onderwijs of registratie als werkzoekend.
In Westland (36%), Zoetermeer (38%) en Pijnacker-Nootdorp (29%) is juist een groter deel van de NEET-jongeren bekend bij instanties vanwege een uitkering. Jongeren die werkzoekend zijn zonder uitkering vormen overal een klein aandeel van de totale NEET-populatie.

Figuur 36. NEET-jongeren regio Haaglanden met en zonder uitkering uitgesplitst naar gemeente

Bron: LPBL-tool

Tabel 21. Uitkeringssituatie NEET-jongeren

	Uitkering, geen inschrijving UWV	Uitkering met inschrijving UWV	Geen uitkering, geen inschrijving UWV	Geen uitkering, wel inschrijving UWV
Den Haag	1140	1450	8690	230
	(9,9%)	(12,6%)	(75,5%)	(2,0%)
Delft	140	210	1900	20
	(6,2%)	(9,3%)	(83,7%)	(0,9%)
Leidschendam-Voorburg	110	110	590	20
	(13,3%)	(13,3%)	(71,1%)	(2,4%)
Midden-Delfland	20	20	90	0
	(15,4%)	(15,4%)	(69,2%)	(0,0%)
Pijnacker-Nootdorp	120	80	340	10
	(21,8%)	(14,5%)	(61,8%)	(1,8%)
Rijswijk	80	70	490	30
	(11,9%)	(10,4%)	(73,1%)	(4,5%)
Wassenaar	30	20	530	10
	(5,1%)	(3,4%)	(89,8%)	(1,7%)
Westland	210	120	550	30
	(23,1%)	(13,2%)	(60,4%)	(3,3%)
Zoetermeer	250	260	760	70
	(18,7%)	(19,4%)	(56,7%)	(5,2%)

Bron: LPBL-tool

5. Regionale arbeidsmarktsituatie: waar zitten kansen en knelpunten?

Uit verschillende analyses blijkt dat landelijk ongeveer zeven sectoren als kraptesectoren worden aangemerkt: Bouw & Techniek, Zorg & Welzijn, Kinderopvang, IT/ICT, Openbaar Bestuur & Overheidsdiensten, Onderwijs en Handhaving & Veiligheid. Voor de regio Haaglanden zijn hiervan voorlopig vier sectoren geselecteerd als speerpunt binnen het arbeidsmarktprogramma (vijf indien de landelijke indeling wordt gevolgd).

De selectie is gebaseerd op criteria zoals economische omvang, maatschappelijke relevantie, demografische ontwikkelingen, multipliereffecten en potentiële hefboomwerking. De volgende sectoren worden in het programma verder uitgewerkt:

Vitale sectoren in Haaglanden:

- Bouw & Techniek, met bijzondere aandacht voor de energietransitie;
- Gezondheidszorg & Welzijn;
- Specialistische zakelijke dienstverlening, in het bijzonder de ICT-sector;
- Openbaar Bestuur & Overheidsdiensten, waaronder ook Veiligheid en Handhaving vallen.

Vitale sectoren in Zuid-Holland Centraal zijn:

- Bouw en Techniek
- Zorg & Welzijn, inclusief kinderopvang
- Groen en Grijs
- ICT
- Logistiek

Arbeidsmarktdynamiek en mismatches

Binnen verschillende sectoren is sprake van structurele mismatches tussen vraag en aanbod. In sectoren als openbaar bestuur, veiligheid, juridische dienstverlening en techniek is er een overschot aan werkzoekenden met een lager beroepsniveau, terwijl tegelijkertijd een tekort bestaat aan kandidaten met een hoger beroepsniveau. Dit belemmert een efficiënte invulling van vacatures.

De ICT-sector kampt met een absolute krapte: de vraag naar hoogopgeleide, ervaren krachten overstijgt ruimschoots het beschikbare aanbod. De sector wordt bovendien gedomineerd door jongere mannen, wat wijst op een eenzijdige samenstelling van het arbeidsaanbod.

In de zorgsector is de situatie anders: hier werken overwegend vrouwen, en ook het aantal vrouwelijke werkzoekenden is hoog. Echter, er is een tekort aan zorgprofessionals op hoger

beroepsniveau (niveau 4 en hoger). De voorkeur voor deeltijdwerk blijkt sterk sectorafhankelijk, wat eveneens bijdraagt aan de mismatch.

Hoewel de werkloosheid relatief hoog is in Haaglanden, blijft de arbeidsmarktkrapte eveneens aanzienlijk. Deze combinatie wijst op een gebrekkige aansluiting tussen de vraag van werkgevers en het beschikbare aanbod aan werkzoekenden. Verwacht wordt dat de krapte in veel sectoren de komende jaren verder zal toenemen. De maatschappelijke gevolgen zijn zichtbaar en toenemend: langere wachttijden voor publieke diensten, vertraging in de energietransitie (zoals de installatie van warmtepompen), en moeilijkheden bij het invullen van lesroosters in het onderwijs. Vergrijzing en uitbreidingsvragen – onder andere in zorg, kinderopvang en defensie – versterken deze problematiek.

In de loop van 2025 komen aanvullende en meer specifieke gegevens beschikbaar, zowel over de NEET-doelgroep (via DUO) als vanuit de arbeidsmarktregio Haaglanden in het kader van de arbeidsmarktanalyse voor de nieuwe meerjarenagenda. De inzichten die uit deze dataverzameling voortkomen, zullen worden benut voor de verdere onderbouwing en aanscherping van de definitieve versie van het regionaal programma.

6. Analyse

Het regionaal programma richt zich op het realiseren van een sluitend vangnet voor jongeren van 12 tot 27 jaar die risico lopen op maatschappelijke uitval. De aanpak is erop gericht om juist daar aanwezig te zijn waar de problemen zich concentreren: op scholen en locaties waar veel kwetsbare jongeren samenkomen. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar jongeren in het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en mbo-niveaus 1 en 2.

Tegelijkertijd is er oog voor jongeren in een kwetsbare positie die zich buiten deze concentratielocaties bevinden. Door gebiedsgerichte inzet te combineren met maatgerichte ondersteuning ontstaat een evenwichtige aanpak waarin elke jongere de kans krijgt om in beeld te blijven en perspectief te behouden.

Doelgroepen en vindplekken

Binnen Haaglanden bestaan grote verschillen tussen gemeenten, zowel in het aantal jongeren als in de mate van kwetsbaarheid. Den Haag heeft door de omvang, stedelijke diversiteit en geconcentreerde sociaaleconomische problematiek veruit de grootste opgave bij het voorkomen van schooluitval en het bevorderen van duurzame arbeidsparticipatie onder jongeren. De stad kent relatief veel jongeren zonder startkwalificatie, een hoog aandeel NEET-jongeren en veel leerlingen in het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Daarnaast zijn schoolverzuim, mentale problematiek, schulden en veiligheidsvragen er relatief hoog. Deze combinatie vraagt om een integrale, gebiedsgerichte aanpak met nauwe samenwerking tussen onderwijs, zorg en werk, en een sterke regierol van de gemeente.

Ook de andere (middel)grote gemeenten in de regio kennen hun eigen uitdagingen. De studentenpopulatie in Delft vraagt bijvoorbeeld om een andere benadering dan de sociaaleconomische opgaven in Zoetermeer of het Westland. In kleinere gemeenten zijn de aantallen kwetsbare jongeren beperkter, maar is de afhankelijkheid van regionale kennis, voorzieningen en interventies juist groter.

Het voorkomen van uitval en het bevorderen van duurzaam werk vraagt daarom om maatwerk: aansluiten bij de lokale context en voortbouwen op wat er al is aan ondersteuning voor jongeren.

Jongeren die (nog) naar school gaan

Hoewel het merendeel van de voortijdig schoolverlaters – circa 80% – uit het mbo komt en de percentages in het vo relatief laag zijn, verlieten in 2022/2023 toch bijna 300 leerlingen in het vo voortijdig het onderwijs. Het aandeel vo-uitvallers groeit bovendien ten opzichte van het mbo.

Een positieve ontwikkeling is dat meer leerlingen vanuit het primair onderwijs doorstromen naar havo en vwo. Tegelijkertijd vraagt dit om alertheid: het risico bestaat dat het zwaartepunt van de uitval verschuift van de vmbo-bovenbouw, waar in 2018/2019 de meeste uitval plaatsvond, naar havo- en vwo-leerlingen.

In vrijwel alle leeftijdsgroepen vormen jongens de meerderheid van de voortijdig schoolverlaters, met uitzondering van de 14- en 15-jarigen. In hoeverre deze verschillen samenhangen met de weerbaarheid van jongens en meisjes in deze levensfase, of met het grotere beroep dat meisjes doen op jeugdhulp, verdient nader onderzoek.

Het voorkomen van blijvende uitval begint bij inzicht in de scholen waar de problematiek zich concentreert. Deze zogenoemde *aandachtslocaties* vragen om nader onderzoek: hebben zij ook het hoogste aantal thuiszitters, en op welke leeftijden en onderwijsniveaus neemt uitval toe? Een deel van deze scholen, zoals Grotius Delft, ONC Zoetermeer en Edith Stein, heeft een Internationale Schakelklas (ISK). Het is belangrijk te volgen hoe deze leerlingen de overgang naar het reguliere onderwijs ervaren en welke ondersteuning zij nodig hebben.

Belangrijke onderzoeksvragen zijn of de groep vooral uit jongens of meisjes bestaat en of er een verband is met de toename van mentale problematiek, met name onder meisjes. Daarnaast is het essentieel om in kaart te brengen welke vormen van ondersteuning scholen, koepels, samenwerkingsverbanden en gemeenten al bieden, en waar regionale versterking gewenst is.

Aandachtslocaties voortgezet onderwijs

Scholen in regio Haaglanden met het grootste aandeel en/of aantal voortijdig vo-schoolverlaters in het VO[5]

- Vavo van ROC Mondriaan
- Vavo van mbo Rijnland
- Johan de Witt Scholengroep
- SG Esloo
- Segbroekcollege
- Christelijk Lyceum Delft
- Atlas onderwijsgroep
- Oranje Nassau college
- Stanislascollege
- Hofstadcollege
- Grotiuscollege

[5] Zie eerder voorbehoud: ook kleinere scholen met zelfde ondersteuningsbehoeftes (bijv. isk's in kleinere gemeenten) > aanbod regionaal ontsluiten. En met vo-scholen buiten onze regio maar wel een relatief groot aandeel in onze aantallen en percentages vsv bovenregionale afspraken maken over effectieve interventies.

- Mariscollege

Naast de eerder genoemde scholen die extra aandacht vragen, zijn er ook onderwijslocaties die minder zichtbaar zijn in de data. Dat komt doordat zij een regio-overstijgende functie hebben of kleinere aantallen jongeren bedienen, maar wel werken met een kwetsbare doelgroep. Voorbeelden hiervan zijn het onderwijs in jeugdinstellingen en School2Care Laakhaven.

Met deze locaties, evenals met het samenwerkingsverband vo (SWVVO), is nauw overleg nodig om te waarborgen dat deze jongeren passend onderwijs krijgen. Dat geldt ook voor de schooltypen die in de volgende paragrafen nader worden beschreven.

Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs

Hoewel jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs (vso) regionaal een kleine groep vormen, is het gezien hun kwetsbare positie belangrijk om deze doelgroep en de betrokken vso-locaties nader te onderzoeken. Dezelfde vragen die eerder zijn gesteld voor vo-scholen met relatief hoge uitvalcijfers, zijn hier eveneens relevant.

De groep vso-leerlingen met het uitstroomprofiel dagbesteding is in de huidige databronnen nog onvoldoende zichtbaar. Van de kwalificatieplichtige vso-leerlingen lijkt ongeveer tweederde niet uit te stromen naar onderwijs. Dat vraagt niet alleen om nadere analyse om deze cijfers te valideren, maar ook om betere monitoring en gerichte aandacht voor deze jongeren.

Scholen voor praktijkonderwijs

In Haaglanden is het aandeel jongeren in het praktijkonderwijs relatief hoog. Een deel van deze leerlingen stroomt door naar het Entree-onderwijs, waardoor de overgang van praktijkonderwijs naar mbo-niveau 2 regelmatig voorkomt.

Gezien de kwetsbare positie van deze groep is het belangrijk om structureel te volgen hoe pro-leerlingen zich op de langere termijn ontwikkelen, zowel in onderwijs en werk als in hun behoefte aan aanvullende ondersteuning om uitval te voorkomen.

MBO-instellingen

Het grootste deel van de voortijdige schooluitval in Haaglanden vindt plaats binnen het mbo. Mbo-instellingen zijn daarmee cruciale vind- en werkplaatsen om te voorkomen dat jongeren zonder diploma uitstromen en om hen te begeleiden naar duurzaam werk. Ongeveer de helft van de vsv'ers komt van ROC Mondriaan en 17% van mboRijnland; de overige 35% is afkomstig van andere mbo-instellingen en vo-scholen buiten de regio.

De wetgeving vraagt expliciet aandacht voor mbo-studenten op niveau 1 en 2, waar de uitval het hoogst is. Ook jongeren die deze niveaus afronden hebben relatief vaak moeite om duurzaam werk te vinden. Bij Mondriaan komt 52% van de vsv'ers uit niveau 2; bij Rijnland ligt het zwaartepunt met 68% op niveau 4.

Hoewel de hoge vsv-percentages op niveau 1 en 2 wijzen op een kwetsbare doelgroep, vraagt dit beeld om nuance. In Haaglanden is 40% van de vsv'ers afkomstig uit deze niveaus (9% uit niveau 1 en 31% uit niveau 2), maar ook op niveau 3 en 4 vindt nog eens 40% van de uitval plaats. Door de omvang van de studentenpopulatie op deze hogere niveaus gaat het in absolute aantallen om een substantiële groep.

Ook voor jongeren op niveau 3 en 4 is daarom gerichte aandacht nodig, ondersteund door passende afspraken en interventies. De binnen het programma *Mbo als werkplaats* opgestelde startfoto's per mbo-locatie bieden hiervoor een waardevolle basis. Op basis van deze analyses kunnen maatregelen worden gericht op locaties en niveaus waar jongeren daadwerkelijk een verhoogd risico lopen op uitval en waar het bestaande ondersteuningsaanbod mogelijk tekortschiet. Voor studenten die meer zelfredzaam zijn, kunnen lichtere vormen van begeleiding volstaan.

Kwetsbare fases en situaties

Een aanzienlijk deel van de jongeren valt uit rond de leeftijd van achttien jaar. Op dat moment bevindt de meerderheid van de ongekwalificeerde jongeren zich in het mbo, terwijl een kleinere groep nog actief is in het vo of op de vavo. Om de risico's in deze kwetsbare overgangsfase te verkleinen, is het belangrijk om al bij 16- en 17-jarigen gericht aandacht te besteden aan het voorkomen van uitval en het versterken van begeleiding bij doorstroom en oriëntatie op vervolgtrajecten.

Daarnaast vormt een andere groep een risico: jongeren die nog wel staan ingeschreven, maar frequent verzuimen. In het vo betreft dit vaak thuiszitters, terwijl in het mbo relatief hoge verzuimpercentages worden geregistreerd. Hoewel verzuim en voortijdig schoolverlaten niet volledig samenvallen, sommige verzuimers behalen alsnog een diploma en sommige uitvallers waren juist structureel aanwezig, vergroot frequent verzuim het risico op uitval aanzienlijk.

Het is daarom van belang om de oorzaken van afwezigheid systematisch te onderzoeken: gaat het om persoonlijke omstandigheden, of om structurele factoren binnen de schoolcontext? Binnen het mbo geeft slechts 56% van de studenten aan positief te zijn over de sfeer en veiligheid op school, en 45% over de kwaliteit van het onderwijs en de geboden begeleiding (landelijke cijfers). Deze signalen geven inzicht in de achterliggende oorzaken van uitval en onderstrepen het belang van een sterke binding tussen studenten en hun opleiding.

Ook kwetsbare overstapmomenten vragen gerichte aandacht. Vso-leerlingen lopen een verhoogd risico op afhankelijkheid van gemeentelijke ondersteuning en ervaren vaak belemmeringen bij de overgang naar vervolgonderwijs, werk of dagbesteding. Voor leerlingen uit het praktijkonderwijs geldt een vergelijkbaar risico bij de stap naar het mbo (entree-opleiding of niveau 2) en de arbeidsmarkt. Ook zij hebben baat bij passende ondersteuning om succesvol te kunnen doorstromen.

Tot slot vraagt de overgang van mbo naar hbo om extra aandacht. Van de mbo-studenten die doorstromen naar het hbo valt 40% uit in het eerste jaar, al behaalt een deel later alsnog een diploma. Goede loopbaanbegeleiding, realistische verwachtingen en een zorgvuldige voorbereiding op de overstap zijn daarom essentieel.

Jongeren die niet naar school gaan

De arbeidsmarktsituatie van jongeren in Haaglanden laat duidelijke gemeentelijke verschillen zien. In Delft en Pijnacker-Nootdorp volgen naar verhouding de meeste jongeren onderwijs, terwijl in Westland en Zoetermeer juist veel jongeren werken. Den Haag en Wassenaar hebben een hoger aandeel NEET-jongeren, terwijl Midden-Delfland het laagste percentage kent.

Ook de positie van voortijdig schoolverlaters op de arbeidsmarkt verschilt aanzienlijk. In Den Haag blijft 49% van de vsv'ers zonder onderwijs of werk, tegenover 35% in Westland. Westland (40%) en Zoetermeer (39%) kennen het hoogste aandeel jongeren dat een jaar na uitval werkzaam is. In Rijswijk keert het grootste deel terug naar het onderwijs (30%), gevolgd door Pijnacker-Nootdorp (28%).

Deze verschillen hangen mogelijk samen met het lokale aanbod van werk en opleidingen, de mate van begeleiding en nazorg, en de sociaaleconomische achtergrond van jongeren.

Jongeren die werken

Binnen de arbeidsmarktregio's groeit het inzicht in de positie van jongeren die de stap maken van onderwijs naar werk. Belangrijke vragen zijn of zij over een passende kwalificatie beschikken, of zij duurzaam werk hebben en in hoeverre er sprake is van inkomenszekerheid.

Daarnaast is het van belang te kijken naar de aard van de arbeidsrelatie: werken jongeren in een reguliere baan, in beschut werk via het doelgroepenregister, met een vast of tijdelijk contract, of als zelfstandige? Deze differentiatie geeft waardevolle informatie over de duurzaamheid en bestendigheid van hun deelname aan de arbeidsmarkt.

Jongeren die niet naar school gaan of werken (NEET)[6]

De meeste jongeren die niet werken en niet naar school gaan (NEET) wonen in de grotere gemeenten van Haaglanden, met Den Haag als koploper, gevolgd door Delft, Zoetermeer en Westland. Naar schatting heeft ongeveer 5% van deze jongeren een achtergrond in het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs, en beschikt de helft niet over een startkwalificatie. Dat betekent echter niet dat al deze jongeren zich in een kwetsbare positie bevinden. Uit de zogeheten buiten-beeld-aanpakken van de afgelopen jaren blijkt dat slechts een beperkt deel daadwerkelijk ondersteuning nodig heeft.

Voor de NEET-doelgroep is het belangrijk dat gemeenten aansluiten bij en investeren in bestaande lokale wijkaanpakken en voorzieningen, zoals jongerenpunten, werkgeversnetwerken, sportlocaties, het COA, hulpverlening en veiligheidsnetwerken. Binnen deze infrastructuren bevindt zich veel kennis over passende ondersteuning. Wanneer scholen in deze wijken als aandachtslocatie zijn aangemerkt, kan samenwerking met deze onderwijsinstellingen de effectiviteit van interventies vergroten.

Hoewel slechts een klein deel van de NEET-jongeren afkomstig is uit het praktijkonderwijs of vso, is deze groep relatief vaak niet werkzaam en niet ingeschreven in het onderwijs. Dit benadrukt het belang van gezamenlijke interventies van scholen en gemeenten rond de overgang naar vervolgonderwijs of werk, gericht op het voorkomen van langdurige uitval.

Voor de groep 23- tot 27-jarigen zonder uitkering en zonder startkwalificatie (circa 300 jongeren) is het waardevol voort te bouwen op de kennis en ervaring die gemeenten al hebben opgedaan in participatie-, werk-, hulpverlenings- en onderwijsprogramma's. Deze expertise kan helpen om werkzame interventies te identificeren en breder toe te passen.

Wat valt op binnen de regio Haaglanden?

Binnen de regio Haaglanden vallen vooral Den Haag en ROC Mondriaan op door hun schaalgrootte en centrale rol als sleutelpartners in het bevorderen van een gekwalificeerde uitstroom naar duurzaam werk. Delft neemt eveneens een bijzondere positie in als studentenstad, met een combinatie van lage sociaaleconomische status, hoge studieschulden en een relatief groot aandeel NEET-jongeren, maar ook veel jongeren met een startkwalificatie. Dit vraagt om een gerichte focus op de daadwerkelijk kwetsbare subgroep binnen deze populatie.

Zoetermeer kent een relatief grote jeugdhulpvraag, maar ook een hoge doorstroom naar werk. Westland onderscheidt zich door een omvangrijke jongerenpopulatie en hoge arbeidsparticipatie. Het is waardevol te onderzoeken welke werkzame elementen uit deze

[6] Schatting op basis van kengetallen.

gemeenten (en uit Pijnacker-Nootdorp) kunnen worden benut om de regionale samenwerking rond duurzame jeugdparticipatie te versterken.

De grote hoeveelheid beschikbare data maakt het verleidelijk om vooral te focussen op concentraties van hoge aantallen en percentages maatschappelijk kwetsbare jongeren. Toch kunnen ook kleinere aantallen belangrijke signalen bevatten. Zo valt in Midden-Delfland het lage percentage vsv'ers dat terugkeert naar onderwijs op, en is in Wassenaar waar naar verhouding veel jongeren niet werken en niet naar school gaan, nader onderzoek nodig om de oorzaken beter te begrijpen.

De kern van een regionale aanpak is dat ook kleinere gemeenten en scholen kunnen profiteren van interventies die elders effectief blijken. De uitdaging is om een sluitend vangnet te realiseren voor álle jongeren, zonder willekeurige of versnipperde inzet van maatregelen.

Belangrijkste elementen om op moeten bouwen/focussen in de regio

In vergelijking met regio's met een vergelijkbaar profiel vallen in Haaglanden enkele belangrijke aandachtspunten op. De eerste uitdaging is het blijven voorkomen dat jongeren zonder passend diploma uitvallen. Hoewel dit over het algemeen goed verloopt, blijft blijvende alertheid nodig om een zogenoemd waterbedeffect te voorkomen. Daarnaast ligt de grootste winst in het sneller begeleiden van voortijdig schoolverlaters naar werk, al dan niet in combinatie met een opleiding. In Haaglanden blijft nog een relatief groot deel van de vsv'ers een jaar na uitval zonder onderwijs- of werkplek.

Gegeven de sociaaleconomische problematiek onder jongeren – zoals geldzorgen en een toenemende vraag naar jeugdhulp, is het wenselijk dat preventieve strategieën beter aansluiten op hun leefwereld en de verschillen tussen leeftijdsgroepen. Een *peer-group approach*, waarbij jongeren elkaar vanuit gedeelde ervaringen motiveren en ondersteunen, kan hierbij een effectieve aanvulling zijn. De geconstateerde tweedeling in stressbestendigheid onder jongeren kan bovendien dienen als uitgangspunt voor meer gedifferentieerde interventies.

De groep jongeren van 23 tot 27 jaar zonder werk, uitkering, onderwijs of startkwalificatie vormt voor de doorstroompunten een relatief nieuwe doelgroep. Jongeren in dezelfde leeftijdsgroep die wél een uitkering ontvangen, vallen doorgaans onder begeleiding vanuit de gemeentelijke domeinen participatie, werk en inkomen. Die begeleiding is gericht op terugkeer naar onderwijs of het realiseren van duurzame arbeidsparticipatie, dagbesteding of beschut werk.

Afhankelijk van de lokale aanpak kunnen ook jongeren zonder uitkering al in beeld zijn bij gemeenten of ketenpartners, maar daarover is nog beperkt inzicht. Binnen zowel de groep met als zonder uitkering bevindt zich een relatief groot aandeel jongeren met een achtergrond in het praktijkonderwijs of vso. Dat pleit voor een meer sluitende, afgestemde

aanpak voor deze specifieke doelgroep. Tegelijkertijd heeft slechts een klein deel van de jongeren zonder werk, uitkering of onderwijs daadwerkelijk ondersteuning nodig richting opleiding of werk; regionaal gaat het om circa 300 jongeren.

Voor jongeren die nog niet in beeld zijn bij scholen of gemeenten, maar die wél zouden profiteren van een combinatie van werk, scholing en begeleiding, is het wenselijk om bestaande initiatieven (zoals praktijkleren en sectorale ontwikkelpaden) breder toegankelijk te maken en verder te ontwikkelen tot een gezamenlijk regionaal aanbod. Deze benadering sluit aan bij de aanbevelingen uit de *Evaluatie VSV 2022*, waarin wordt gepleit voor het beter verbinden van voorzieningen en het systematisch monitoren over de verschillende wettelijke domeinen heen.

Beantwoording onderzoeksvragen

1. Hoe ziet de situatie van jongeren van 12 tot 27 jaar in Haaglanden eruit?

a. Wat is hun positie in het onderwijs?

- De meeste jongeren in Haaglanden starten in het basisonderwijs en stromen door naar het reguliere voortgezet onderwijs. Het aandeel havo/vwo-leerlingen ligt relatief hoog, het aandeel vmbo-leerlingen lager dan landelijk.
- De meeste voortijdige schoolverlaters (vsv) komen uit het mbo; vooral niveau 1 en 2 zijn risicovol, maar door de omvang van de populatie is ook het aandeel op niveau 3 en 4 aanzienlijk.
- Binnen het vo is het aantal vsv'ers (nog) relatief laag, maar wel stijgend, vooral binnen de havo en vwo. Er zijn meerdere vo-aandachtslocaties met relatief veel uitval.
- Jongeren in het praktijkonderwijs (pro) en voortgezet speciaal onderwijs (vso) vormen een kleine maar kwetsbare groep. Hun doorstroom naar vervolgonderwijs, werk of dagbesteding is vaak precair en slecht zichtbaar in monitoring.
- Jongeren ervaren toenemende mentale druk. Vooral in het vo (havo/vwo) en mbo is sprake van stress en schooldruk.

b. Wat is hun positie op de arbeidsmarkt en hun toegang tot duurzaam werk?

- Arbeidsmarktkansen verschillen sterk per gemeente. Jongeren in het Westland en Zoetermeer keren vaker terug naar werk na uitval; in Den Haag blijft bijna de helft van de vsv'ers na een jaar zonder werk of onderwijs.
- Jongeren met een mbo-diploma op niveau 1 of 2 vinden vaak geen duurzaam werk of hebben moeite met inkomenszekerheid.
- Voor jongeren die wel werken is onvoldoende zicht op de kwaliteit van het werk: sector, contractvorm, inkomenszekerheid en doorgroeimogelijkheden zijn veelal onbekend.
- Jongeren van 23–27 jaar zonder werk, opleiding of uitkering zijn grotendeels buiten beeld. Dit wil niet zeggen dat zij ook allemaal een ondersteuningsbehoefte hebben. Naar schatting gaat het om 10% van deze groep (300 jongeren in onze regio) die

kwetsbaar is voor langdurige uitval, maar niet altijd wordt bereikt via bestaande voorzieningen.
- NEET-jongeren zijn een gemengde groep. De helft van de NEET-jongeren heeft naar schatting geen startkwalificatie, de andere helft wel, jongeren zonder startkwalificatie zijn niet per definitie kwetsbaar, ook gediplomeerden kunnen kampen met onzekere arbeidssituaties. Juist de kwetsbare jongeren zijn moeilijk te vinden en bereiken.

c. Welke risico's op maatschappelijke uitval zijn zichtbaar, ook in relatie tot andere leefgebieden?

- Psychische druk en hulpvragen, vooral onder meisjes van 12–18 jaar, nemen toe en zijn zichtbaar in jeugdhulpgebruik.
- Jongeren in grootstedelijke gemeenten – met name Den Haag en Delft – hebben vaker te maken met schulden, stress, instabiele thuissituaties en lage sociaaleconomische status.
- Schoolverzuim (vooral in het mbo), thuiszitten (in het vo) kan een voorbode zijn van uitval. Aandacht is nodig voor achterliggende oorzaken: gaat het om gebrekkige schoolbinding, sfeer, begeleiding, onvoldoende ondersteuning bij problematieken op andere leefgebieden?
- Schooluitval en werkloosheid kunnen samengaan met problemen op andere leefdomeinen zoals mentale gezondheid, financiële stress en gemis aan ondersteuning, maar dit hoeft niet.
- Er is een tweedeling zichtbaar in veerkracht: sommige jongeren redden zich goed, anderen vallen stil of vragen te laat om hulp.

2. Welke focuspunten kunnen uit de data worden afgeleid?

a. Welke subdoelgroepen, vindplekken en vraagstukken verdienen specifieke aandacht?

- ***Subdoelgroepen:***
  - Jongeren in het mbo:
    - Qua kwetsbaarheid: niveau 1 en 2
    - Qua omvang: niveau 3, 4:
      - Die jongeren die een verhoogd risico hebben – bijvoorbeeld vanwege omstandigheden in hun leefomgeving - op (problematische) uitval;
  - Leerlingen uit het pro en vso (vanwege hun kwetsbaarheid en vanwege gebrekkige data over hun uitstroom);
  - Jongeren uit voortgezet onderwijs
    - (qua omvang) kleine maar stijgende groep vo-leerlingen die uitvalt:
      - zowel op vmbo als op havo/vwo;
  - Meisjes met psychische hulpvragen (jeugdhulp, stress);
  - Jongens, die structureel oververtegenwoordigd zijn onder vsv-ers;
  - Jongeren zonder duurzaam werk (al dan niet met uitkering), zonder startkwalificatie;

- Jongeren met werk en/of startkwalificatie, met kwetsbaarheden op andere leefdomeinen.

- ***Belangrijkste vindplekken:***
  - Praktijkscholen;
  - VSO-scholen;
  - Mbo-locaties met hoge vsv-aantallen en/of problematieken;
  - Vo-aandachtslocaties, inclusief vavo's, isk's en jeugdhulppluslocaties;
  - Plekken/voorzieningen binnen stadsdelen/wijken met grote aantallen jongeren met risico op uitval in gemeente Den Haag, Delft, Zoetermeer, Westland (lokale wijkaanpakken).

- ***Vraagstukken:***
  - Mentale druk, prestatiedruk.
  - Financiële stress en armoedeproblematiek.
  - School aan-/afwezigheid, onderwijs, begeleiding en ondersteuning;
  - Passend aanbod bij kwetsbare overstapmomenten (binnen scholen en tussen scholen en werk):
    - begeleiding tijdens overgangen
    - combinaties van leren, werken, evt zorg en ondersteuning (overgang vo-mbo-werk):
      - Lokale verschillen in terugkeer naar werk of onderwijs.
      - Binnen regio verschillen in ondersteuning en voorzieningen.
  - Behoefte aan betere monitoring van/en samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en zorg, inclusief sluitende monitoring voor kwetsbare groepen (zoals vso-dagbesteding).

- ***Elementen waarop we verder op moeten bouwen/ moeten focussen in de regio om winst te behalen:***
  - Het blijven voorkomen dat jongeren zonder passend diploma uitvallen van school, dat doen we immers goed en dat moet zo blijven (geen waterbedeffect, doordat de aandacht hiervoor verslapt);
  - De grootste winst die we kunnen boeken, zit in het zorgen dat meer voortijdig schoolverlaters na een jaar aan het werk komen, al dan niet in combinatie met een opleiding(scomponent). In onze regio zijn nu relatief veel voortijdig schoolverlaters na een na een jaar nog steeds schoolverlater.

b. Hoe sluiten deze aan bij de doelstellingen uit het wetsvoorstel *Van School naar Duurzaam Werk*?

De analyse sluit goed aan bij de doelstellingen van het wetsvoorstel:

- Voorkomen van uitval: door vroegtijdige signalering en ondersteuning op kwetsbare momenten;
- Begeleiding naar werk en (terug naar) school: via praktijkleren, sectorale ontwikkelpaden en doorstroompunten;
- Regionale samenwerking: benutten van bestaande initiatieven en kennisdeling tussen gemeenten;
- Doelgroepbenadering: inzet op jongeren met verhoogd risico, ook buiten het reguliere onderwijs.

Wetsvoorstel richt zich op het tegengaan van voortijdige schooluitval en het duurzaam verbinden van jongeren aan onderwijs of werk. De regio Haaglanden laat zien dat:

- De meeste jongeren de schoolloopbaan goed doorlopen, maar dat er nog te veel jongeren uitvallen zonder duurzame aansluiting op werk of vervolgonderwijs.
- Vooral mbo-studenten op niveau 1 en 2, en jongeren uit pro/vso, kwetsbaar zijn voor maatschappelijke uitval en moeite hebben met duurzame arbeidsparticipatie.
- Jongeren die uitvallen niet vanzelfsprekend zelf terugkeren naar onderwijs of werk; structurele begeleiding, een preventieve aanpak (mogelijk al in het vo) en monitoring zijn nodig.
- Lokale netwerken en vindplekken, zoals jongerenpunten en mbo-instellingen, cruciaal zijn om de doelen van de wet te realiseren.
- De groep 23 –27-jarigen die tussen wal en schip valt, past binnen de doelstelling om ook oudere jongeren te ondersteunen richting participatie.
- Domein overstijgende samenwerking – tussen onderwijs, jeugdhulp, gemeenten en werkgevers – essentieel is om te zorgen dat jongeren duurzaam verbonden blijven aan leren en werken.

7. Managementsamenvatting

De regio Haaglanden kent een diverse jongerenpopulatie van 12 tot 27 jaar die woont en/of onderwijs volgt binnen de regio. De meeste jongeren doorlopen een reguliere onderwijsroute, maar er zijn aanzienlijke verschillen in onderwijsdeelname en uitstroom tussen gemeenten en onderwijsniveaus. Het relatief hoge aandeel havo/vwo-leerlingen en de lagere instroom in het vmbo en mbo-niveaus 2, 3 en 4 vragen om gerichte aandacht voor de aansluiting en doorstroom naar het beroepsonderwijs, zodat jongeren op alle niveaus de kans behouden een startkwalificatie te behalen.

Voortijdig schoolverlaten (vsv) en kwetsbare overgangen

Het percentage voortijdig schoolverlaters (vsv) is de afgelopen jaren licht gedaald, maar vertoont recent weer een stijgende lijn. De regio presteert nog altijd beter dan vergelijkbare stedelijke gebieden, maar kent substantiële interne verschillen. Den Haag, Delft en Zoetermeer hebben structureel een grotere opgave dan de overige gemeenten.

Het grootste deel van de vsv'ers komt uit het mbo, voornamelijk van niveau 1 en 2, maar ook 40% vanuit de hogere niveaus 3 en 4. Dit percentage is gerelateerd aan de grote studentenaantallen binnen deze niveaus. Daarmee is een gerichte aanpak nodig waarin zowel intensieve ondersteuning voor kwetsbare studenten op lagere niveaus als lichtere begeleiding voor zelfredzamere studenten op hogere niveaus wordt geborgd. ROC Mondriaan en mboRijnland, samen goed voor circa twee derde van alle vsv'ers, zijn hierbij onmisbare partners.

Ook binnen het voortgezet onderwijs is sprake van groeiende uitval, vooral op havo- en vwo-niveau. Scholen als Johan de Witt, Segbroekcollege, Maris College en vavo-locaties van Mondriaan en Rijnland worden als aandachtslocaties genoemd. De overgang rond de leeftijd van 17–18 jaar is een kwetsbare fase waarin relatief veel jongeren uitvallen. Dit vraagt om nadere duiding, mede in relatie tot thuiszittersproblematiek en de bredere zorgbehoefte in deze leeftijdsgroep. Jongens zijn oververtegenwoordigd onder de uitvallers, terwijl bij meisjes van 14–16 jaar sprake is van een toename in zorgvragen.

Kwetsbare groepen en vindplekken

Jongeren uit het praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso) en entree-opleidingen vormen een extra kwetsbare doelgroep. Zij zijn vaak niet volledig zichtbaar in de beschikbare data (bijvoorbeeld vso-leerlingen met uitstroomprofiel dagbesteding) en vragen daarom om gerichte en structurele monitoring. Overgangen van pro en vso naar vervolgonderwijs of werk zijn risicomomenten en vereisen een gezamenlijke aanpak van scholen, samenwerkingsverbanden en gemeenten.

Belangrijke vindplaatsen voor signalering en begeleiding zijn mbo-instellingen (waaronder ROC Mondriaan en mboRijnland), vavo's en vo-scholen met een verhoogde aantal voortijdig schoolverlaters of thuiszitters. Ook buiten het onderwijs bevinden zich belangrijke

vindplaatsen, zoals gemeentelijke jongerenpunten, sportlocaties en andere wijkvoorzieningen in stadsdelen waar relatief veel jongeren met risico op uitval wonen.

NEET-jongeren en sociaal-maatschappelijke uitval

De grootste aantallen jongeren zonder onderwijs of werk wonen in Den Haag, gevolgd door Delft, Zoetermeer en Westland. In Den Haag blijft 49% van de vsv'ers een jaar na uitval zonder onderwijs of werk, tegenover 35% in Westland. Westland en Zoetermeer laten zien dat snelle terugkeer naar werk haalbaar is, terwijl in Rijswijk en Pijnacker-Nootdorp relatief veel jongeren laten terugkeren naar onderwijs. Het is belangrijk om van deze voorbeelden te leren en hun aanpak waar mogelijk regionaal te benutten. Bijzondere aandacht is nodig voor de groep 23–27-jarigen zonder startkwalificatie, werk of uitkering. Zij waren voorheen geen doelgroep van de regionale aanpak(ken) Deze groep valt buiten bestaande voorzieningen en trajecten maar kent wel ondersteuningsbehoeften. Naar schatting betreft dit circa 300 jongeren in de regio. Pro- en vso-jongeren zijn relatief vaak vertegenwoordigd binnen deze groep.

Mentale druk en begeleiding

Steeds meer jongeren ervaren prestatiedruk en mentale belasting (stress). Dit geldt voor alle onderwijsniveaus, maar in het bijzonder voor studenten in het havo, vwo en mbo. Belangrijke bronnen van stress zijn schoolwerk, hoge verwachtingen, sociale druk en onzekerheid over de toekomst.

Mbo-studenten voelen zich regelmatig onvoldoende ondersteund: slechts 56% is positief over de sfeer en veiligheid op school. Mbo-instellingen benadrukken dat het omgaan met de uiteenlopende problematieken van studenten veel vraagt van instellingen

Tegelijkertijd is er een groep jongeren die aangeeft goed met stress om te kunnen gaan en over sterke veerkracht te beschikken. Deze veerkracht biedt aanknopingspunten voor beleid, bijvoorbeeld via peer-to-peer interventies en preventieve inzet op mentale gezondheid. Een structurele benadering die zowel binnen het onderwijs als via lokale netwerken wordt vormgegeven, is essentieel om het mentaal welzijn van jongeren te versterken.

Financiële stress en sociaaleconomische verschillen

Financiële stress komt voor bij jongeren op alle onderwijsniveaus, maar concentreert zich bij pro-, vso-, vmbo- en mbo niveau 1-leerlingen. Ook hoger opgeleiden ervaren druk door studieschuld en onzekerheid over financiële zelfstandigheid.
De sociaaleconomische verschillen tussen gemeenten zijn aanzienlijk; in Den Haag en Delft is de kwetsbaarheid groter dan bijvoorbeeld in Wassenaar of Pijnacker-Nootdorp. Dit vraagt om lokaal maatwerk, preventieve schuldaanpak en financiële educatie gericht op zelfredzaamheid.

Van signalering naar een samenhangende aanpak

Om de regionale opgave vorm te geven, zijn de volgende beleidsprincipes en aanpakken kansrijk en richtinggevend. Door samenwerking tussen scholen, gemeenten en hulpverleners kan Haaglanden een sluitend en effectief vangnet realiseren voor alle jongeren met een verhoogd risico op maatschappelijke uitval.

- **Kwetsbare overgangen:** structurele aandacht voor kwetsbare overgangen (17–18 jaar, vo–mbo, mbo–hbo, vso/pro/mbo naar vervolgonderwijs of werk).
- **Monitoring:** richt structurele monitoring van kwetsbare jongeren, met name vso/pro-leerlingen en 23–27-jarigen zonder kwalificatie, in. Zorg dat alle doelgroepen zichtbaar worden in de data.
- **Versterk en focus vindplaatsen:** focus op scholen en voorzieningen in wijken met verhoogde risico's**.** Versterk vindplaatsen, zoals schoollocaties met veel uitval of problematiek en sport-, welzijns- en gemeentelijke voorzieningen in kwetsbare wijken.
- **Samenhang organiseren en borgen:** verbind interventies vanuit onderwijs, jeugdhulp, werk en inkomen, zodat jongeren niet tussen wal en schip vallen.
- **Regionale benutting van bestaande interventies:** ontsluit en benut bestaande interventies regionaal, zodat gemeenten en instellingen samen optrekken in de ondersteuning. Realiseer opschaling van kansrijke en effectieve initiatieven.
- **Mentale gezondheid en (financiële) veerkracht:** Investeer in mentale gezondheid, financiële educatie en veerkracht, afgestemd op verschillen tussen jongeren en door inzet van jongeren zelf.

Bijlage 1: Begrippenlijst

1. **Leerplicht**
   Een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat het 5 jaar is geworden tot het einde van het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden.
   Leerplichtigen kunnen om verschillende redenen worden vrijgesteld van de leerplicht. Ouders moeten daarvoor bij de leerplichtambtenaar een beroep doen op een vrijstelling.

2. **Kwalificatieplicht**
   Jongeren ouder dan 16 jaar (niet meer leerplichtig), maar zonder startkwalificatie. Zij zijn verplicht om voltijds onderwijs te volgen tot zij een startkwalificatie hebben gehaald. Of tot de dag dat zij 18 jaar worden. Een startkwalificatie is minimaal een diploma op havo-niveau, vwo-niveau of mbo-niveau 2 of hoger.
   Zeer moeilijk lerende kinderen en kinderen met een meervoudige handicap zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Voor sommigen van hen is een startkwalificatie niet haalbaar. Ook jongeren onder de 18 jaar in het praktijkonderwijs die een getuigschrift of schooldiploma halen, zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Kinderen en jongeren die al door de leerplichtambtenaar zijn vrijgesteld vanwege lichamelijke of psychische redenen, zijn eveneens vrijgesteld van de kwalificatieplicht.

3. **Thuiszitters**
   Aantallen en percentages leer- en kwalificatie plichtige leerlingen die:
   1. ingeschreven zijn op school, maar langer dan 4 weken thuiszitten;
   2. niet op een school staan ingeschreven en dus niet naar school gaan;

   Jongeren met een vrijstelling voor de leerplicht op basis van een specifieke situatie zijn formeel geen thuiszittende leerlingen. Dit neemt niet weg, dat ook deze jongeren behoefte kunnen hebben aan vormen van onderwijs, afgestemd op hun specifieke situatie.

4. **Voortijdig schoolverlaters**
   De aantallen en percentages jongeren tussen 12 en 23 jaar, die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie (d.w.z. minimaal een mbo 2-, havo-, of vwo-diploma), ‘uitgezonderd jongeren in kwetsbare positie’ (JIKP, zie definitie hieronder).
   De vsv-cijfers hebben *alleen* betrekking op jongeren die onderwijs volgen dat direct leidt tot een startkwalificatie. De vsv-cijfers brengen dus *niet* alle jongeren in beeld die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.

   Toevoegen definitie/uitleg oud- en nieuw vsv.

5. **Jongeren in kwetsbare positie (JIKP)**
   Jongeren in onderwijs dat niet direct opleidt tot een startkwalificatie:
   1. Jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en binnen het vso de uitstroomprofielen werk en dagbesteding;
   2. Jongeren in het praktijkonderwijs (pro);
   3. Jongeren in het mbo niveau 1 (entree).

   Deze jongeren zijn vrijgesteld van kwalificatieplicht. Zij worden daarom, wanneer zij het onderwijs verlaten (zonder startkwalificatie), niet opgenomen in de vsv-cijfers. Hun onderwijsloopbaan wordt wel gevolgd, maar onder een aparte noemer ‘jongeren in kwetsbare positie’.

In de huidige analyse laten we de term 'jongeren in kwetsbare positie' voor vso, pro en entree los en spreken we zoveel mogelijk over jongeren op basis van de vorm van onderwijs die zij volgen. Binnen het vso maken we onderscheid in de uitstroomprofielen van jongeren (werk, dagbesteding, vervolgonderwijs). Als in de huidige analyse wordt gesproken over kwetsbaarheid, dan wordt gerefereerd aan een verhoogde kans op maatschappelijke uitval. Dat is breder dan alleen opleiding of werk, zie hieronder de definitie van sociaal economische positie (SES).

6. **Jeugdwerkloosheid**
   Het aandeel werkloze jongeren binnen de beroepsbevolking van 15-27 jaar. Iemand is werkloos als hij minder dan twaalf uur per week werkt of helemaal geen betaald werk heeft, maar wel actief op zoek is naar werk van twaalf uur of meer per week en op korte termijn beschikbaar is voor de arbeidsmarkt. Jongeren die een opleiding volgen en een bijbaan (van twaalf uur of meer per week) zoeken, worden dus ook tot de werklozen gerekend. Jongeren die een (bij)baan hebben voor twaalf uur per week of meer behoren tot de werkzame beroepsbevolking.

7. **Jongeren *Neither Employed nor in Education or Training* (NEET)**
   Jongeren tussen de 18 en 24 jaar die noch in opleiding noch werkzaam zijn.
   Deze groep omvat niet alleen degenen die er niet in zijn geslaagd een baan te vinden (werkloze NEET), maar ook degenen die niet actief op zoek zijn naar werk (inactieve NEET).
   NEET-jongeren kunnen voortijdig schoolverlater zijn, maar dat hoeft niet. Andersom, hoeft een voortijdig schoolverlater geen NEET-jongere te zijn. Dit is het geval wanneer hij of zij werkt.

   Een lagere SES-score vergroot de kans op maatschappelijke uitval (niet meer volwaardig te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer).

8. **Duurzaam werk**
   Definitie definitieve regeling op naslaan!

9. **Jongeren buiten beeld**
   Jongeren tot 27 jaar zonder werk, opleiding of uitkering.

10. **Sociaal Economische Status (SES)**
    Een SES-score geeft in één oogopslag weer hoe een gemeente, wijk of buurt scoort ten opzichte van andere gemeenten, wijken of buurten op deze drie belangrijke elementen van de sociaal economische status, namelijk welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname.
    Een hogere SES-score betekent dat inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk zijn.

Bijlage 2: Reis van de leerling vergelijking benchmark en landelijk

	Regio Haaglanden/Westland	Landelijk gemiddelde	Benchmark regio's
Percentage leerlingen in PRO/VSO	6%	6%	7%
Percentage leerlingen in het vmbo	38%	46%	39%
Percentage leerlingen in havo/vwo	55%	47%	53%
Doorstroom na het voortgezet onderwijs naar mbo 1	3%	3%	3%
Doorstroom na voortgezet onderwijs naar mbo 2, 3 of 4	46%	53%	47%
Percentage leerlingen zonder startkwalificatie vanuit mbo 1	1,1%	1,4%	1,4%
Percentage leerlingen zonder startkwalificatie vanuit mbo 2, 3, 4	9%	9,9%	10,1%
Totaal percentage van de leerlingen dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat.	16,5%	17,3%	18,8%

Bijlage 3: arbeidsmarktpositie jongeren Haaglanden

	In het onderwijs	Aan het werk, geen onderwijs	geen onderwijs-geen werk (NEET)	niet in beeld
Haaglanden/Westland	61%	28%	10,5%	8%
15 tot 18 jaar	20%	0%	0%	2%
18 tot 23 jaar	29%	9%	5%	9%
23 tot 27 jaar	12%	19%	5%	10%
BM-Regio's	59%	31%	10,1%	7%
15 tot 18 jaar	19%	0%	0%	
18 tot 23 jaar	28%	10%	5%	
23 tot 27 jaar	11%	21%	5%	
Den Haag (gemeente)	59%	28%	12,9%	10%
15 tot 18 jaar	20%	0%	0%	
18 tot 23 jaar	28%	9%	6%	
23 tot 27 jaar	11%	19%	6%	
Landelijk gemiddelde	59%	33%	9%	6%

Bijlage 4: Bevolking naar leeftijd in de regio Haaglanden (2024)

	Delft	Den Haag	Leidschendam-Voorburg	Midden-Delfland	Pijnacker-Nootdorp	Rijswijk	Wassenaar	Westland	Zoetermeer	Regio Haaglanden
0 jaar	845	5555	704	165	553	693	168	1137	1232	11052
1 jaar	799	5495	748	189	554	688	185	1230	1252	11140
2 jaar	913	5709	820	186	671	745	211	1321	1433	12009
3 jaar	842	5639	740	194	638	708	220	1193	1381	11555
5 jaar	882	5698	802	212	644	760	249	1246	1347	11840
4 jaar	879	5803	880	210	674	723	248	1273	1355	12045
6 jaar	843	5933	826	190	652	694	308	1227	1400	12073
7 jaar	940	6101	855	239	697	734	273	1292	1499	12630
8 jaar	885	5957	830	223	678	695	325	1303	1446	12342
9 jaar	872	6184	875	235	766	701	300	1289	1476	12698
10 jaar	925	6060	837	234	746	670	306	1240	1431	12449
11 jaar	885	6210	864	237	791	641	345	1310	1526	12809
12 jaar	869	6249	887	243	798	637	388	1335	1560	12966
13 jaar	914	6266	911	249	831	636	381	1323	1539	13050
14 jaar	827	6248	890	246	864	624	412	1383	1562	13056
15 jaar	891	6315	883	224	844	618	409	1402	1600	13186
16 jaar	830	6063	899	245	837	535	403	1349	1494	12655
17 jaar	860	6245	801	232	893	522	399	1372	1449	12773
18 jaar	1661	6727	855	224	882	541	360	1280	1530	14060
19 jaar	2517	7400	754	245	889	554	285	1341	1431	15416
20 jaar	2738	7813	712	252	837	592	258	1374	1470	16046
21 jaar	3070	7909	693	222	710	560	250	1364	1428	16206
22 jaar	3285	7966	670	211	664	577	245	1344	1455	16417
23 jaar	3625	8072	627	210	605	649	269	1327	1454	16838
24 jaar	3276	8429	696	205	564	620	240	1301	1337	16668
25 jaar	2974	8784	744	168	473	719	216	1199	1407	16684
26 jaar	2627	8736	721	181	472	673	186	1258	1399	16253
27 jaar	2422	8749	778	137	473	722	172	1232	1353	16038
Totaal	43896	188315	22302	6008	19700	18231	8011	36245	40246	382954

Bijlage 5: Aantal nieuwe vsv Haaglanden per gemeente (2022-2023)

	Aantal nieuwe vsv	% nieuwe vsv
Den Haag	1069	2,91
Delft	146	2,77
Leidschendam-Voorburg	87	1,7
Midden-Delfland	22	1,45
Pijnacker-Nootdorp	89	1,67
Rijswijk	81	2,37
Wassenaar	29	1,62
Westland	115	1,33
Zoetermeer	249	2,54
Regio Haaglanden/Westland	1887	2,43
Haaglanden ex gemeente Den Haag	818	2
Nederland	29702	2,34
Amsterdam	1595	3,1
Rotterdam	1498	3,44

Bijlage 6: Grensverkeer mbo-studenten Haaglanden

Onderstaande gegevens komen uit de bestuurlijke stukken van oktober 2023: '231012_Voorstel mbo als werkplaats voor professionals in het sociaal domein'. Daarbij ontbraken:

- De mbo-locatie van Lentiz in Maasland
- De Mondriaanlocaties die vallen onder de bijzondere voorzieningen buitende de hier opgenomen campuslocaties.

Naar verwachting wordt het rond de zomer van 2025 mogelijk om de volledige actuele studentaantallen per rio-locatie te genereren via het DUO-dashboard.

Grensverkeer bovenregionaal

79% van de studenten die een mbo-opleiding volgen in regio Haaglanden is ook woonachtig in de regio. 21% van de studenten die een mbo-opleiding volgen in regio Haaglanden woont buiten Haaglanden.

Woonplaats studenten van mbo-locaties in Haaglanden

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	18.613	79%
Buiten regio Haaglanden	5.077	21%
Totaal aantal studenten op mbo-locaties in Haaglanden	23.690	100%

Grensverkeer regionaal onder (in Haaglanden wonende) mbo studenten

Van de in Haaglanden zowel wonende als studerende mbo-studenten, is meer dan de helft (55%) ingeschreven in gemeente Den Haag.

	Aantal studenten van mbo-locaties in Haaglanden per woongemeenten	Percentage studenten op mbo-locaties in Haaglanden per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	1.238	7%
Den Haag	10.292	55%
Leidschendam-Voorburg	928	5%
Midden-Delfland	197	1%
Pijnacker-Nootdorp	841	5%
Rijswijk	833	4%
Wassenaar	170	1%
Westland	2.130	11%
Zoetermeer	1.984	11%
Totaal mbo-studenten studerend en woonachtig in Haaglanden	18.613	100%

Bovenregionaal grensverkeer per mbo-locatie

Woonplaats mbo-studenten ROC Mondriaan4 locatie Den Haag Aspasialaan

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	4.514	71%
Buiten regio Haaglanden	1.843	29%
Totaal aantal studenten	6.357	100%

Woonplaats mbo-studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Koningin Marialaan

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	1.764	65%
Buiten regio Haaglanden	952	35%
Totaal aantal studenten	2.716	100%

Woonplaats mbo-studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Leeghwaterplein

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	2.372	83%
Buiten regio Haaglanden	468	17%
Totaal aantal studenten	2.840	100%

Woonplaats mbo-studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Tinwerf

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	2.754	90%
Buiten regio Haaglanden	315	10%
Totaal aantal studenten	3.069	100%

Woonplaats mbo-studenten ROC Mondriaan locatie Delft (Brasserskade)

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	3.663	87%
Buiten regio Haaglanden	530	13%
Totaal aantal studenten	4.193	100%

Woonplaats mbo-studenten mbo Rijnland locatie Zoetermeer

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	1.656	80%
Buiten regio Haaglanden	409	20%
Totaal aantal studenten	2.065	100%

Woonplaats mbo-studenten locatie Leidschendam-Voorburg

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	771	82%
Buiten regio Haaglanden	171	18%
Totaal aantal studenten	942	100%

Woonplaats mbo-studenten mbo Westland

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	796	79%
Buiten regio Haaglanden	211	21%
Totaal aantal studenten	1.007	100%

Woonplaats mbo-studenten Yuverta Rijswijk

	Aantal studenten	Percentage
In regio Haaglanden	294	67%
Buiten regio Haaglanden	148	33%
Totaal aantal studenten	442	100%

Bovenregionaal grensverkeer per mbo-locatie

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Aspasialaan

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	257	6%
Den Haag	2.873	64%
Leidschendam-Voorburg	193	4%
Midden-Delfland	23	0%
Pijnacker-Nootdorp	181	4%
Rijswijk	233	5%
Wassenaar	42	1%
Westland	330	7%
Zoetermeer	382	8%
Totaal studenten uit Haaglanden	4.514	100%

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Koningin Marialaan

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	105	6%
Den Haag	887	50%
Leidschendam-Voorburg	151	9%
Midden-Delfland	19	1%
Pijnacker-Nootdorp	110	6%
Rijswijk	91	5%
Wassenaar	44	2%
Westland	165	9%
Zoetermeer	192	11%
Totaal studenten uit Haaglanden	1.764	100%

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Leeghwaterplein

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	132	6%
Den Haag	1.644	69%
Leidschendam-Voorburg	90	4%
Midden-Delfland	10	0%
Pijnacker-Nootdorp	69	3%
Rijswijk	108	5%
Wassenaar	18	1%
Westland	129	5%
Zoetermeer	172	7%
Totaal studenten uit Haaglanden	2.372	100%

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten ROC Mondriaan locatie Den Haag Tinwerf

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	180	7%
Den Haag	1.810	66%
Leidschendam-Voorburg	102	4%
Midden-Delfland	30	1%
Pijnacker-Nootdorp	63	2%
Rijswijk	123	4%
Wassenaar	21	1%
Westland	276	10%
Zoetermeer	149	5%
Totaal studenten uit Haaglanden	2.754	100%

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten ROC Mondriaan locatie Delft

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	442	12%
Den Haag	1.692	46%
Leidschendam-Voorburg	145	4%
Midden-Delfland	95	3%
Pijnacker-Nootdorp	286	8%
Rijswijk	169	5%
Wassenaar	13	0%
Westland	601	16%
Zoetermeer	220	6%
Totaal studenten uit Haaglanden	3.663	100%

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten mbo Rijnland locatie Zoetermeer

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	44	3%
Den Haag	681	40%
Leidschendam-Voorburg	87	5%
Midden-Delfland	*	*
Pijnacker-Nootdorp	66	4%
Rijswijk	47	3%
Wassenaar	5	0%
Westland	24	1%
Zoetermeer	731	43%
Totaal studenten uit Haaglanden	1.685	99%**

*De kleinste studentaantallen voor locatie Zoetermeer zijn opgenomen bij 'overig'. Daaronder zijn mogelijk ook jongeren uit Midden-Delfland.
**Geen 100% i.v.m. afrondingen.

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten mbo Rijnland locatie Leidschendam-Voorburg

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	30	4%
Den Haag	412	53%
Leidschendam-Voorburg	128	17%
Midden-Delfland	*	*
Pijnacker-Nootdorp	43	5%
Rijswijk	32	4%
Wassenaar	22	3%
Westland	14	2%
Zoetermeer	90	12%
Totaal studenten uit Haaglanden	771	100%

* De kleinste studentaantallen voor locatie Zoetermeer zijn opgenomen bij 'overig'. Daaronder zijn mogelijk ook jongeren uit Midden-Delfland.

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten locatie mbo Westland

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	26	3%
Den Haag	152	19%
Leidschendam-Voorburg	3	0%
Midden-Delfland	20	3%
Pijnacker-Nootdorp	8	1%
Rijswijk	15	2%
Wassenaar	0	0%
Westland	568	71%
Zoetermeer	4	0%

Totaal studenten uit Haaglanden	796	99%**

**Geen 100% i.v.m. afrondingen.

Woonplaats van in Haaglanden wonende studenten Yuverta locatie Rijswijk

	Aantallen studenten per woongemeenten	Percentage studenten per woongemeente (t.o.v. het totaal aantal mbo studenten uit Haaglanden)
Delft	22	7%
Den Haag	141	48%
Leidschendam-Voorburg	29	9%
Midden-Delfland	0	0%
Pijnacker-Nootdorp	15	5%
Rijswijk	15	5%
Wassenaar	5	2%
Westland	23	8%
Zoetermeer	44	15%
Totaal studenten uit Haaglanden	294	99%**

**Geen 100% i.v.m. afrondingen.

Bijlage 7. Gedrag van jongeren in een kwetsbare positie

Om de doelgroep effectief te bedienen is het goed om de doelgroep goed te begrijpen. Naast data is het ook waardevol om te kijken naar het gedrag van deze kwetsbare doelgroep. Het gedrag van deze jongeren is vaak moeilijk te duiden en kent meerdere lagen. Het gaat niet om één type jongeren, maar om een diverse groep met uiteenlopende achtergronden en problemen. Wat hen verbindt, zijn gedeelde kwetsbaarheden en omstandigheden die maken dat zij buiten de boot vallen. In deze analyse onderscheiden wij twee veelvoorkomende profielen; zorgmissers en zorgmijders.

Zorgmijders: jongeren die bewust geen hulp zoeken

Zorgmijdende jongeren kiezen er (schijnbaar) bewust voor om hulp te ontwijken. Onder dit gedrag schuilt vaak een diepgeworteld wantrouwen richting hulpverleners, onderwijsinstellingen en (gemeentelijke) instanties. De redenen zijn divers:

- Negatieve ervaringen met hulpverlening of onderwijs, zoals het niet serieus genomen worden, gevoelens van machteloosheid of eenzijdige benadering.
- Schaamte over persoonlijke problemen of thuissituatie, wat maakt dat jongeren hun problemen liever verbergen dan ermee naar buiten treden.
- Wantrouwen tegenover het systeem: sommige jongeren hebben herhaaldelijk ervaren dat beloften niet worden nagekomen of dat er weinig rekening wordt gehouden met hun perspectief.
- Gebrek aan motivatie of perspectief: als jongeren niet geloven dat hulp iets oplevert, of geen zicht hebben op een toekomst waarin school of werk zinvol is, ontbreekt de intrinsieke motivatie om mee te doen.

Deze jongeren worden vaak als “moeilijk bereikbaar” bestempeld, terwijl hun gedrag een vorm van zelfbescherming kan zijn. Achter de weerstand gaat vaak een hulpvraag schuil die alleen zichtbaar wordt als het vertrouwen wordt hersteld.

Zorgmissers: jongeren die wel hulp willen, maar niet bereikt worden

Aan de andere kant is er een groep jongeren die wél geholpen wil worden, maar onvoldoende in beeld is of tussen wal en schip valt. Zij willen vooruit, maar worden tegengehouden door systeemfouten of onvoldoende afstemming tussen instanties. Tevens hebben zij de kracht of wil niet om op zoek te gaan naar de hulp die zij nodig hebben.

Kenmerken van deze groep zijn onder andere:

- Woonproblemen, zoals dak- of thuisloosheid, waardoor vaste schoolstructuren of hulpverlening moeilijk bereikbaar zijn.

- Administratieve barrières, bijvoorbeeld bij inschrijving voor school, jeugdzorg of gemeentelijke ondersteuning, gebrek aan volledige gegevensdeling.
- Verlies van regie, waarbij niemand echt verantwoordelijk is voor de jongere, met als gevolg dat signalen blijven liggen.
- Leeftijdsovergangen (bijv. 18+), waarin jongeren te maken krijgen met veranderende wetten, financieringsstromen of verlies van vertrouwde hulpverlening.
- Lange wachtlijsten of het ontbreken van passend aanbod, bijvoorbeeld bij een combinatie van psychiatrische en leerproblematiek.

Deze jongeren willen vaak wel meedoen, maar worden niet goed gezien of bereikt door het systeem. Dit leidt tot frustratie, onzekerheid en uiteindelijk mogelijk tot terugtrekking of gedrag dat als ‘probleemgedrag’ wordt geïnterpreteerd. Juist door te kijken naar de onderliggende oorzaken kunnen we beter begrijpen wat deze jongeren nodig hebben.

Bijlage 8 Aantal nieuwe vsv'ers Haaglanden naar onderwijsinstelling 2022-2023

	aantal	aandeel	cumulatief
ROC Mondriaan	917	48,6%	48,6%
mboRijnland	327	17,3%	65,9%
Zadkine	73	3,9%	69,8%
Stichting Albeda	68	3,6%	73,4%
Johan de Witt Scholengroep	42	2,2%	75,6%
SG Esloo	35	1,9%	77,5%
Grafisch Lyceum Rotterdam	33	1,7%	79,2%
Yuverta	29	1,5%	80,8%
ROC van Amsterdam	21	1,1%	81,9%
Christelijk Lyceum Delft	19	1,0%	82,9%
Segbroekcollege	19	1,0%	83,9%
Atlas Onderwijsgroep	18	1,0%	84,8%
Lentiz onderwijsgroep	17	0,9%	85,7%
Oranje Nassau College Scholengemeenschap Ath Havo	17	0,9%	86,6%
Hout- en Meubileringscollege	16	0,8%	87,5%
Scheepvaart en Transport College	14	0,7%	88,2%
Interconf Hofstadcollege voor LYC HAVO MAVO VBO LW	13	0,7%	88,9%
St Stanislascoll RK SGM v Lyc Havo Mavo Vbo Lwoo	13	0,7%	89,6%
Grotius College voor Lyceum Havo Mavo Vbo Lwoo	12	0,6%	90,2%
Maris College voor Mavo Vmbo Lwoo	10	0,5%	90,8%
Scholengemeenschap Dalton Vatel Voor Lyceum HAVO	9	0,5%	91,3%
Scholengemeenschap Haags Montessori Lyceum voor Ly	9	0,5%	91,7%
Sint Stanislascollege Pijnacker-Rijswijk voor vwo	9	0,5%	92,2%
Scholengroep Den Haag Zuid-West voor algemeen bijz	8	0,4%	92,6%
Stichting ROC Midden Nederland	8	0,4%	93,1%
SVO Vakopleiding Food	8	0,4%	93,5%
Interconfessionele Scholengroep Westland voor Lyce	7	0,4%	93,9%
Christelijk College De Populier	6	0,3%	94,2%
Vrije School Zuid-Holland voor Atheneum Havo Mavo	6	0,3%	94,5%

Christelijk Gymnasium Sorghvliet	5	0,3%	94,8%
Het Rijnlands Lyceum Scholengemeenschap voor Havo	5	0,3%	95,0%
Lucas Onderwijs Zoetermeer voor openbaar vwo havo	5	0,3%	95,3%
Sint Maartenscollege Scholengemeenschap voor Vwo H	5	0,3%	95,5%
Curio	4	0,2%	95,8%
Dalton Den Haag gymnasium atheneum havo	4	0,2%	96,0%
Erasmuscollege voor Vwo Havo en Mavo	4	0,2%	96,2%
Grafisch Lyceum Utrecht	4	0,2%	96,4%
Melanchthon Christelijke Scholengemeenschap voor g	4	0,2%	96,6%
Regionaal Opleidingen Centrum Tilburg	4	0,2%	96,8%
's Gravendreef College voor vbo, mavo en havo	4	0,2%	97,0%
S. Adelbert College voor VMBO-T - Havo - VWO - Gym	4	0,2%	97,2%
Veurs College Scholengemeenschap voor Atheneum Hav	4	0,2%	97,5%
Wolfert van Borselen scholengroep	4	0,2%	97,7%
Regionaal Opleidingen Centrum Nova College	3	0,2%	97,8%
Avicenna College voor vwo, havo, mavo en vbo	2	0,1%	97,9%
Christelijk Lyceum Zandvliet voor Lyceum en Havo	2	0,1%	98,0%
Da Vinci College Openbare Scholengemeenschap voor	2	0,1%	98,1%
Maerlant Lyceum met Afdeling Havo	2	0,1%	98,3%
Regionaal Opleidingen Centrum Da Vinci College	2	0,1%	98,4%
ROC TOP	2	0,1%	98,5%
Rooms Katholiek Alfrink College Scholengemeenschap	2	0,1%	98,6%
Stg ROC Summa College	2	0,1%	98,7%
Stichting Interconfessioneel Beroepsonderwijs Volw	2	0,1%	98,8%
Stichting Media Amsterdam	2	0,1%	98,9%
Zuiderpark College voor Mavo Vbo en Lwoo	2	0,1%	99,0%
Agrarisch Opleidingscentrum Terra	1	0,1%	99,0%
Coenecoop College voor Atheneum Havo Mavo Voorbere	1	0,1%	99,1%
Esprit Scholen voor Lyceum Havo Mavo Vbo Lwoo	1	0,1%	99,2%
Gymnasium Haganum	1	0,1%	99,2%
Gymnasium Novum	1	0,1%	99,3%
Het Schoonhovens College	1	0,1%	99,3%

Hoornbeeck College voor Mbo op Reformatorische Gro	1	0,1%	99,4%
Koning Willem I College	1	0,1%	99,4%
Landstede	1	0,1%	99,5%
Leidse Instrumentmakers School	1	0,1%	99,5%
Lentiz Revius Lyceum	1	0,1%	99,6%
Nimeto Algemeen Bijzondere Scholengemeenschap voor	1	0,1%	99,6%
NUOVO Scholen, opb. vmbo, havo, vwo	1	0,1%	99,7%
Openbare Scholengemeenschap Het Stedelijk Lyceum H	1	0,1%	99,7%
Regionaal Opleidingen Centrum Graafschap College	1	0,1%	99,8%
Regionaal Opleidingencentrum van Twente	1	0,1%	99,8%
SiNTLUCAS	1	0,1%	99,9%
Unie Noord	1	0,1%	99,9%
Vrijzinnig Christelijk Lyceum Scholengemeenschap v	1	0,1%	100,0%
Eindtotaal	1887	100,0%	

[i] De sociaaleconomische status (SES) staat voor de positie van mensen op de maatschappelijke ladder. Sociaaleconomische status hangt samen met o.a. gezondheid en mentaal welbevinden. Mensen met een lage sociaaleconomische status hebben vaak een slechtere gezondheid dan mensen met een hogere sociaaleconomische status. In 2022 heeft het CBS voor het eerst een SES-WOA-score berekend. Deze score is gebaseerd op gegevens over Welvaart, Opleidingsniveau en Arbeidsmarktdeelname. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.